

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును
Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 14 } చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ మార్చి నెల 8-వ తేది మంగళవారము } No. 284
పుటము ౧౪ } శ్రీ అక్షయనామనందనశర్మ ఫాల్గుణమాస శుద్ధ పంచమి. } సంచిక ౨౫౪

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు
గృతాశ్రమములు పొందియున్నది
నొప్పులమాన్పును, వాయు పోట్లు
పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలను,
గొట్టును, బెజుకుల భేదించును,
చూపుమాపును. దగ్గును తగ్గించును
తొలగించును.
మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
కీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లు. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
గాడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
నొప్పులకు సంజీవివంటిది.
పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసింది.
అమృతాంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు
లేక
240, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

స్వాతంత్ర్యలక్షణము

"మేక్స్విన్" గారు వ్రాసిన స్వాతంత్ర్యలక్షణములు అను ఆంగ్లగ్రంథమునకు అనువాదము.
దేశభక్తి గలవా రందరు తప్పక చదువవలసిన అపూర్వ ప్రచురణము.
తపా ఖర్చు ప్రత్యేకము. వెల ప్రతి 1-కి రు 1-0-0.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

6, 7, తంబు శెట్టిపేడి మద్రాసు.

శివాడ స్పిన్నింగ్ ఆండ్ వీవింగ్ మిల్స్ లిమిటెడ్, బెజవాడ

కంపెనీకి మేల్గు క్యానువాసింగు ఏజంట్లుగా నున్న సిసిపాటి పున్న కోటయ్యగారిని తప్ప
రా-శ్రీ), రాయలూరు సుబ్బయ్య, బెజవాడ, వేలమూరి కాలిదాసు, తెనాలి, గార్లను సదరుపని
తొలగించినాము. ఇక మీదట వారలకిచ్చు దరఖాస్తుసాముకుగాని, మరియే యితర వైకము
నిగాని వారు మీకు ప్రోకరు రసీదులు యిచ్చినప్పటికి, వై కంపెనీకి ఎంతమాత్రమును బాధ్యతలేదు.
రియలూచే నామోదించబడని ఏజంట్ల చేర్యలకును వై కంపెనీకి బాధ్యతలేదు.

యిను కెనాలురోడ్డు,
జూల 25-2-1927

గూడూరి లక్ష్మణరావు బి. ఏ,

మేనేజింగ్ ఏజంట్ అండ్ డైరెక్టరు

వి.సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు,

నగల వర్తకులు, 2, 3 కుప్పముత్తు పేడి, తిరువట్టిశ్యేరపేట,
పోస్టుబాక్సు నెం. 423 ట్రిప్లి కేను మద్రాసు.

ఉత్కృష్టమైన రాళ్లనగలు, వెండిబంగారు వస్తువులు, అన్ని తరగతులలోను తయారుచేసి
వ్యాపారముచేయుదుము. బజారు వస్తువులకు మా వస్తువులకు హాస్తిమకాంతరమును గమనింపును.

క్యాటలాగు కోరినవారి కుచితము

3379

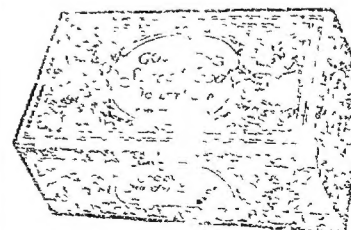
కావలెను

మా 'స్వాఫ్' కుట్టు మిషనుల విక్రయించు
టకు చెన్నరాజధానియందు దంతటను ఏజంట్లు. కా
వలెను. ప్రస్తుత మమ్మబడువానికన్నిటికంటెను
చాలా మేలైనవి, దృఢమైనవి. వివరములకు వ్రా
యుదు. బెల్ అండు కో (లిమిటెడ్)
1/186 హంటురోడ్డు, మద్రాసు.

గంధర్వపత్రిక

3395

బయస్కోపు, నాటకము, మేళములు, హాస్య
ము, సంగీతము, కథలు, చతుష్పక్షికళలు, భాషలు
మున్నగు నాగర సమస్యలకు సచ్చిత్రమూల
పత్రిక - సంవత్సరచందా ఒకరూపాయిమాత్రమే!
వలయువాగు: గంధర్వమహల్-విజయనగరం.

NO. 212

A Soap of exquisite fragrance
Made from the purest materials and
the finest Siam and good Oil
Made by GODWIN'S, HANOI, VIETNAM.

Agents: P. HOLT & Co. Ltd.,
P. O. BOX 237

Chittoory Range, Cochin.

శ్రీకృష్ణ దేవరాయల
ఆంధ్రభాషానిలయముయొక్క
రజతోత్సవసందర్భమున
కావ్యకంఠ అయల సోమయాజుల గణపతి
శాస్త్రిలవారిచే నియ్యబడిన అధ్యక్షకోపన్యాసము.

౧౬-౨-౧౯౨౭.

సోదం సోమిమణులారా!

భాషానిలయ ప్రయోజనము.

కొలది గ్రంథముల పఠనము చేతనే భాషయందు వ్యుత్పన్నమైనవిను అంతమాత్రమున విస్తరిల్లుజాలదు. విజ్ఞానాభివృద్ధికి రెండు మార్గములుగలవు. మొదటిది బహుగ్రంథాల లోకనము. రెండవది వృద్ధసేవ. వృద్ధులనగా నిచ్చట విద్యావృద్ధులుగాని కేవల పతిత శిరస్సులుగారు. పుస్తకాలయములు స్థాపనగ్రంథాలయములనియు విద్యావృద్ధులు జంగమ గ్రంథాలయములనియును జేప్పవచ్చును. స్థాపన గ్రంథాలయములయందు భగవతియగు మహాసరస్వతి యొక్క యాదిభౌతిక స్వరూపమును, జంగమ గ్రంథాలయములయందు ఆధ్యాత్మిక స్వరూపమును వ్యక్తముచేయుదును. కనుక గ్రంథాలయములు సరస్వతీ దేవాలయములనియే నాయభిప్రాయము. సరస్వతియొక్క యాదిభౌతిక స్వరూపమును గాని యాధ్యాత్మిక స్వరూపమును గాని శ్రద్ధతో భజించిన నామె తప్పక యనుగ్రహించును. ఇప్పుడు పుస్తకాలయప్రయోజనము మీకు బోధపడియుండును. దక్షిణదేశములోని దేవాలయములందు నాటుకోటి నెట్లు డబ్బులలో పదియవ వంతునను ఈ సరస్వతీ దేవాలయములకు వ్యయపలు పబడిన యెడల ఫల మచ్చట కంటె నిచ్చట కోటి గణముగా నుండు ననుటలో నాకు సంశయ మావంతయైనను లేదు.

ఆరాధన ప్రకారము

సరస్వతియొక్క యాది భౌతిక స్వరూపారాధనమే మన కిప్పుడు ప్రకృతముగనుక దానిని గుఱించి మఱి కొన్ని మాటలు చెప్పవలసి యున్నాను. ఇచ్చట ఆరాధించుట యనగా నుపాసనము. ఏకాగ్రతతో మనము నేయుటయే యుపాసనము. పాఠకుడే పుస్తకమును సవిమర్శముగా జదువుటయందే యీ సరస్వత్యుపాసనము సిద్ధించుచున్నది. విమర్శ దృష్టిలేని వాని కేకాగ్రమనన ముండజాలదు. రాజయోగమునందుగూడ విమర్శదృష్టియే యేకాగ్రమనన బీజమై యున్నది. “ఈ నా దృష్టికి మూలమేది” అని యన్వేషించుటయేగదా రాజయోగ మయొక్క ప్రథమసూత్రము. “అంతర్వ్యక్తమునుక్షుభిర్నయమిత ప్రాణాదిభిర్మృగైః.”

(ఏపరమేశ్వరుడు ముముక్షువులకు ప్రాణాదులను నిగ్రహించిన వారిచే లేక ప్రాణాదులను నిగ్రహించిన ముముక్షువులచే లోపల అన్వేషించబడుచున్నాడో) అని దీనియర్థము. “అభ్యాస నిగ్రహితేన మనసా హృదయాశ్రయం జ్యోతిర్యయం విచిన్వంతి యోగినస్త్యాం విముక్తయే” కాళిదాసు

(ఇది దేవతాకృత విష్ణుస్తుతి—యోగులు అభ్యాసముచే నిగ్రహింపబడిన మనస్సుచే హృదయాశ్రయమను జ్యోతిర్యయము డను అగు నిన్ను ముక్తికొఱకు అన్వేషించుచున్నార.) అని దీనియర్థము.

రాజయోగములో అన్వేషణాపరపర్యాయమగు విమర్శ యొక్క ప్రాధాన్యమును మహాకవి యెట్లు గుర్తించి యున్నాడో చూడుడు.

“విమర్శ రూపిణీ విద్యా” (లలితా సహస్రనామము) మహాకవి సాక్షాత్ విమర్శ రూపిణి యని యిచ్చట చెప్పబడినది.

సూర్యోగ రాజయోగ భక్తి యోగ కర్మయోగాదులు వలె చదువుటగూడ నొక యోగమే. దీనిని పెద్దలు స్వాధ్యాయ యోగమని చెప్పుదురు. యోగ యక్షముగాని కర్మయెట్లు చిత్త శుద్ధికి హేతువు కాకపోతే అట్లే యోగయు క్షముగాని స్వాధ్యాయము విజ్ఞానాభివృద్ధికి దోడ్పడజాలదు. కర్మకు యోగయు క్షత్వము ఫలాపేక్షా రాహిత్యము. స్వాధ్యాయమునకు యోగయు క్షత్వము సవిమర్శత్వము. గ్రంథము నవలోకించు పతివాడును ఈ మాత్రమును గమనింపవలెను.

స్వాధ్యాయ నిత్యత్వము

విద్యార్థిదశలోనే కాక జీవితకాలమునం దంతటను గూడ మన పెద్దలు స్వాధ్యాయనిత్యులై యుంచినట్లు కనేక నిదర్శనములున్నవి.

“తపస్స్వాధ్యాయ నిరంతరపస్వీవాగ్విదాం వరం” రామానుజము. దీనివలన నారదుని స్వాధ్యాయ నిత్యత్వము విశదమగుచున్నది. తపస్స్వాధ్యాయములనుండి ప్రమాదమును బొందగూడదని వేదముగూడ బోధించుచున్నది. భర్తృములను బోధించునపుడు వేదము “తపశ్శ్వాధ్యాయ ప్రవచనేవ” దమశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేవ, శ మశ్చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనేవ” ఇత్యాదివాక్యములనే ప్రతిభర్తృముతోను, స్వాధ్యాయ ప్రవచనములకు చేర్చి చెప్పుటచేత పీఠి ప్రాధాన్యము మఱితో స్పష్టమగుచున్నది. స్వాధ్యాయమునగాచదువుట ప్రవచనమునగానింకొకరికి జెప్పుట. ముఖ్యభర్తృవర్గంలో గూడ వేదమునందు మాడుమటములుకీ ర్తింపబడినవి.

“సత్యమితి సత్యవచాం ధీరః

తపశ్శతపినిత్యః పాదుశిష్టిః

స్వాధ్యాయప్రవచనే ఏవేతిశా కోమాద్భర్యః”

(రథితరత్నమ్రుడగు సత్యవచస్సు అన్నడు మహర్షి సత్యము గొప్పది యనెను. పురుషిష్టమ్రుడగు తపానిత్యుడను మహర్షి తపస్సు ఘనమనెను. ముద్గలమ్రుడగు నామదను మహర్షి స్వాధ్యాయప్రవచనములే గొప్పయనెను.) అని వైవాక్యములయర్థము.

స్వాధ్యాయ ప్రవచనములను భర్తృకోటిలో చేర్చి నిత్యము లనుగా వేదము విధించినట్లు దీని వలన మనము తెలుసుకొని యున్నాము. పతంజలిగూడ యోగసూత్రములలో క్రియాయోగభర్తృ పట్టికలో స్వాధ్యాయమును పఠించినాడు. స్వాధ్యాయ శబ్దము వేదాధ్యయన ము యనెను. మున్నగు యున్నను సాంగోపాంగ వేదాధ్యయనమే వివక్షిల్పమైనందున వేదానుకూలమగు సకల వాఙ్మయము సంగ్రహింపబడును. వేదప్రతికూలమగు వాఙ్మయము గూడ పూర్వపక్ష స్థానీయముగా మనము పరింపదగినదే యగును.

ప్రామాణికమిద్ధి ముల్కము

ప్రామాణికమిద్ధి—విమర్శననక, ఈ రెండు పరస్పర విరుద్ధములు. ఎవనియందు మనకు ప్రామాణికమిద్ధి యున్నదనుచునో అతని విమర్శించుట మనకొక విధముగ అవినయముగా దోచును. సాధారణముగా మనవారు ప్రాచీనులయందు భక్తిగలవారు. శక్తురైకముచేతనే వీరికి ప్రాచీనులయందు ప్రామాణికమిద్ధి కలుగుచున్నది. కనుక వీరు ప్రాచీనుల గ్రంథములను చదివి యథాశ్రుతముగా గ్రహింతురేగాని కొంచెమైనను విమర్శింపబూనుకొనరు. కనుక మన వారికి ప్రాయశముగా విమర్శన శక్తి క్షీణించి పోయినది. ఇప్పటి మన పండితులలో ప్రాచీన భక్తులను విస్తారము చూచుచున్నారమే గాని, విమర్శకుల నధికముగా జూడజాలకున్నారము. ఎవరైన కొలపిమింది ప్రాచీనులను విమర్శింప సాహసించినవారు నాస్తికులవలె నిందింపబడుచున్నారు. అవినీతులవలె గర్హింపబడుచున్నారు. మనప్రామాణికమిద్ధి మితిమీలుటచేతనే మన విమర్శనశక్తి క్షీణించి మనము భావదాసులమై యున్నాము. వేదములు తప్ప తక్కిన గ్రంథములన్నియు విమర్శతంకస్థలము లగుటకు దగినవే. వేదములయందు గూడ సత్యముగు తదర్థమును గ్రహించుటలో మన విమర్శనశక్తి నుపయోగించుట తప్పకగాదు. ప్రాచీనుల భావ్య గ్రంథములకు మనము భావ దాసులముగా నక్కఱలేదు. ఒక గ్రంథకారునియందు ప్రామాణికమిద్ధిని మనము విమర్శనాంతము నందు ఎంతవఱకు నిరపజయకొనవచ్చునో చూచుకొనవచ్చును. ముందే గ్రంథకారునియందు ప్రామాణికమిద్ధిని నిరపజయకొని గ్రంథమును జూడ నారంభించినయెడల విమర్శనమునకు తానేయుండదు. ఈసంగతిని ప్రతిగ్రంథావలోకకుడు గమనింపవలెను.

సంస్కృతము—దేశభాషలు

ప్రాయశముగా భరతఖండములోని దేశభాషలు సంస్కృత లోపలేవ్యమై యున్నవనుటలో నెవ్వరికిని ఆశ్చర్యముండదని నేను నమ్ముచున్నాను. ఒక దేశభాషయందలి పాండిత్యము సంస్కృతభాషయందు పాండిత్య ముండిన గాని పూర్వము గాదని చెప్పిన నయ్యది యతిశయోక్తి కానేరదు. అందువలన దేశభాషాగ్రంథనిలయములలో గూడ సంస్కృత గ్రంథములుండుట యావశ్యక మని నాతలంపు. ఈకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయములో సంస్కృతగ్రంథములు గూడ గలవని విని నపుడు నాసంతోషమునకు మేరలేకపోయినది.

ఆంధ్రభాష

ద్రావిడ భాషలలో ఆంధ్ర భాష సంస్కృత భాషతో తన సోదరీకంటె అధికముగ సంబంధమును సంపాదించుకొని యున్నది. సంస్కృత దీర్ఘ సమాసములు ఆంధ్రభాషలో గమనింపబడుట ఇతర ద్రావిడ భాషలలోనే కాక యేయుదీచ్చ

భాషలలోగూడ గమనింపబడుచున్నది. ఆంధ్ర మాధుర్యమునే గాక లేజోగుణమును గ ర్హింపగలుగుచున్నది. అవ్యయములు తక్కిన సంస్కృతపదము లన్నియు ఆ లలో గన్పట్టుచున్నవి. ఇంత తత్వముభా భారతీయభాషలో గూడ లేదు. వొకటియుండినయెడల సంస్కృత నిఘంటు పూర్తియగుచున్న సంగతి మా కనుభవం. సంస్కృత భాషా సంబంధము వలన ముందే డిన యాంధ్రభాషాస్వరూపము మఱింక పాశ్చాత్య దేశభాషలలో ఇటలేదేకపు ఖండ భాషలలో ఆంధ్రభాష మిక్కిలి భాషాతత్వవేత్తలంగీకరించినయొక్కది. క్రొత్త ద్వాలము వచ్చినందువలన అనేక శాస్త్రములకు సంకేతికపదములు సృష్టింపబడుట యావశ్యకమై అట్టిసృష్టి ముగించిన పిమ్మట ఆంధ్రభాష మఱింక ఈ ఆంధ్రభాషలో నన్నయభట్టుగారి త్వమే లేదనిగాని యేవిధమున వ్యాకరణము గు నేను వాదించువాడనుగాను. అయితే నన్నయ డి మనుడియే యీభాష వికసింప నారంభించిన టలో నాతో నెవ్వరును వివాదపడరని నానవ లగు ఆంధ్రభాషాని భౌతిక దేవతాస్వరూపశిలా మహాపులను కీర్తించుట యిచ్చట అప్రస్తుత ఆకవి సంగీతమును ఈక్రింది ద్విపదలలో చున్నాను.

- 1 దేశికవిత్ పద్ధతం జాపినాడు, నాకరహితక్తి
- 2 రెండవవ్యాసుడే ఋషిసన్నిభుండు, పండితక
- 3 నూరియలంకర్త సుందరికాంధ్ర, భారతిక్తి
- 4 వీరుమువ్వరు భిక్షువెట్టిరాంధ్రులకు, భారత
- 5 భాస్కరాదులుదెన్న బాసకొనగిరి, భాస్క
- 6 రంగనాథకపింధ్రు రామాయణంబు, బ
- 7 భీమనకేతన పినవీరనయను, సోమనాథుండును
- 8 భూతి నురుగ్లోకహరిగాయకంబు, పోతనకృతియ
- 9 వైనించి చారుప్రబంధరాజముల, శ్రీనాథకవి
- 10 తెంకజాదిత్యు పటియప్రబంధ, మంకితమాచ
- 11 విష్ణుచిత్రియము విద్యమృతంబు, కృష్ణదేవన
- 12 ధామజితర్షి పెద్దన్నతిమ్మన్న, రామభద్రు
- 13 సూరనార్యుండు వసువరిత్రకర్త, య
- 14 ఆంధ్రభూనందనులక్షరవేత్త, లాంధ్ర
- 15 ఇంకననేకులహీనభాషేతులు, కింకరులార

గుమారు వేయి సంవత్సరములలో నా యభివృద్ధిగాంచినది యనియే చెప్పవచ్చును. తయో యభివృద్ధిని జెందవలసి యున్నది. ప్రకృతములం భారతీని నేవించుచున్న కవులకు నేనొక నూతన న్నాను. పద్యగ్రంథములకంటె వచన గ్రంథములకు టయందు వా రెక్కుడుపరిశ్రమను దీసికొనవలెను. వాఙ్మయమునందలి వేదశాస్త్రగ్రంథములు ఆంగ్లవ నందలి శాస్త్రగ్రంథములు వచనములలోనికి పరివర్తనవ క్తి|| కే|| కే. వి. లక్ష్మీనారాయణుని సంపాదకత్వ విజ్ఞాన చంద్రికా మండలివారు కడపటి విషయమ కృషి చేసియున్నారు గాని తమ నాయకుని గ ఆమండలి యిపుడు మంచముపట్టియున్నది. ఆమ కృతకత్తితో పునరుద్ధారముకావలెను. అదిపునరుద్ధా మావంటి గిరిగుహానాసులుగూడ జానికి దోడ మని సంతోషముతో జెప్పుచున్నాను. పద్యగ్రంథ వ్యుత్పన్నులే తప్ప సామాన్యజనులకు చేసిన శైలిగల వచనగ్రంథములు పర్యవసాదయుక్తము వాటిలో సగమునకు తక్కువగాక శాస్త్రగ్రంథమ ఒక భాషయొక్క ఘనతదానిలో నుండున

హున్నది. తక్కిన సగము గ్రంథములు రస
వ్యములుగా నుండవచ్చును.
గ్రంథములలో నవలలు ప్రధానస్థానము నా
భాషాంతరీకృతములు గాక స్వతంత్రముగా
నిర్మితమైన నవలలలో నూటికి పదిగూడమందివి
శోచనీయముగా నున్నది. గ్రంథముండలే ప్రభు
అనుచుండుటయు, గ్రంథకారులు వారికి బాగా
బుగ్గెడుండుటయు ఇందులకు కారణముని
యున్నది. ఈ సంవత్సరమునందు భోజరాజుతో
న మాటను మీకు జ్ఞాపకపఱచుచున్నాను.
మీ నహి చారుకరం కరోమి
మి యది చారుతరం కరోమి.
వ్యమును చేయుదును. అయితే చక్కని కావ్య
ను. (ప్రయత్నము వలన చేయునెడల చక్కని కా
యగుదును.) అని దీని యర్థము.
మునే లక్ష్యముగా నుండుకొనిన గ్రంథముండ
లేదుటయు వారికి తగిన గ్రంథకారులు దొరుకు
నీయవలయు కారణము. నిదానించి వ్రాయు నెడల
పులు మంచినవలలను వ్రాయగలుగుదురను విశ్వా
సము.

గ్రామ్యగ్రాంధికవాదము.
గ్రంథములలో గ్రామ్యగ్రాంధికవాదమును గుఱించి
లు చెప్పట యప్రస్తుతము గానెదదు. కాలవశ
మునను గ్రంథములను

శాది నియమముల నుల్లంఘించి
మంచి పద్ధతిగాదు. నియమము అభ్యర్థనయనహమని
ప్రియున్నాడు. ప్రకృతము శిష్ట వ్యవహారములలో
భాషను గ్రంథకరణోపయోగముగా జేయనెంచి
యెవరైన అట్టి శిష్టవ్యవహారభాషను పూర్వమైన
మ నొక దానిని ముందుగా వ్రాయవలెను. పిమ్మట
ంచి లక్ష్యగ్రంథములు బయలుదేరుట పై వ్యాపకారిక
యధారపడియున్నది. ఎట్టి వ్యాకరణమును
బడనీయుటచే వారి యుద్దేశ్యము నెఱవేఱుచున్నది.
ము వారికి వ్యాకరణమును సిద్ధాంతము సర్వనియ
మున్నందున నే నంగీకరింపజాలను.

రాయాంధ్ర భాషానిలయము
సక్తిచేచాలూరమువలకు పోయినందులకు
మంతరుగాక. ఈ ఆంధ్ర భాషానిలయమునకు
దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయముని పేరేడివారు.
యంతయును సమంజసముగా నున్నది. గొప్పవిజ్ఞానమును,
బలమును మోతమును ఆ విజయనగర చక్రవర్తియందు
మంచి యుండినది. కనుక ఆంధ్రులకతడు ఆచర్యపురు
లో సందేహములేదు. అతని నామము స్మరకు నిచ్చు
ప్రతియాంధ్రుని హృదయ ముత్సాహపూరితమున
అట్టి మహాపురుషుని నామాంకమువలన ఈ ఆంధ్ర
మును మిక్కిలి శోభించుచున్నది.

వికమత్యము
లారా! నేనుపసంహరిండుటకు ముందు నాలుగు
ట చెప్పవలసియున్నాను. వాస్తవముగ ఆంధ్ర
పు నా రి యాంధ్రచేతమా నిజముగాగి
ను వివాదము బయలుదేరుచున్నట్లు విను
చర్చ నిష్ప్రయోజనమైనది. ఈ రెండు మాడ
పై న విహారు ప్రాంతమే పూర్వకాలాంధ్రచేత
గ్రంథా- చింతలేదు. ప్రకృతము రెండును గలిసి ఆంధ్రచే
బండి యి. ఉభయత్ర ఆంధ్రులు నివసించుచున్నారట. వీరి
మత్యము మైననే ఆంధ్రుల పురోభివృద్ధి యధారపడి
న్నది. మఱియొకమాట. మనయాంధ్రాభిమానము ముదిరి
విధ మహారాష్ట్రాది ద్వేషముగా మాటగూడదని నేను
క్షులను పోషింపించుచున్నాను. స్విట్జర్లాండులో నుండిన
భి, ఇటలీ వారితలె నిజాము రాష్ట్రములలో నున్న
కర్ణాటకులు వికమత్యముండిననే మన
కుంహోపనుండ న్యాయమే.

రాయాంధ్ర భాషానిలయము సాపింప
వచ్చుమలనవి. కీర్తిశేఖరగు రంగరావు
యొక్కయు శ్రీయుత ఆదిపూడి సోమనా

భార్యగారి యొక్కయు ప్రోత్సాహముపై దక్షిణ హిందూ
స్థానములలోని యొక శుభ్రసిద్ధ రాష్ట్రకూటవంశమునకుచేరిన శ్రీ
యతులు మునగాలరాజువారు ఈసరస్వతీ దేవాలయమును ప్ర
తిష్ఠించినవారు. ఆంధ్రులలో మునగాల రాజుగారి వంటివారు
మఱి పదిమంది యుండిన చాలును. ఆంధ్రదేశ మధ్యమగుటలో
సందియముండదు. ఆంధ్రభూపుత్రులలో శ్రేష్ఠులును మహాదా
రులును బహుశక్తుశాలులు నగు రాజాగారికి యొకను ఆంధ్ర
భూమిని సేవించుటకు శాసన శక్తిసామర్థ్యములను ఆయుర్దాయ
మును భగవంతు డనుగ్రహించుచునాక. వారిచే ప్రతిష్ఠింపబడిన
ఈ సరస్వతీ దేవాలయము చిరస్థాయియై ఆంధ్రుల విజ్ఞానాభి
వృద్ధికి తోడ్పడునుగాక.

హోర్యే నారిమానుకేసు
బొంబాయి, మార్చి 5:- హోర్యే నారిమాను కేసులో
నేడు ముగ్యుర సాక్ష్యమిచ్చిరి. నారిమానుగారు తానట్టి పరిస్థి
తులలో పై టైంట్లు ఈయననిరి. అంతలో ప్రాసిక్యూటరు
సాక్ష్యము ముగిసెను. సోమవారమునాటికి వాయిదావేయ
బడెను. (అ. ప్రె.)

మశీదు ముంగట చప్పట్లు
కాశీ, మార్చి 5:- మశీదుప్రక్కగా జరుగుచున్న ఒక
సమావేశమున చప్పట్లు చరవగా మహమ్మదీయులు దానిని ఆ
లహాబాదులో చాటంకపరచిరి. ఈ సభ గాంధీజాతీయ పాత
కాల వార్షికోత్సవ సంవత్సరమున జరిగెను. (ప్రీ ప్రెసు.)

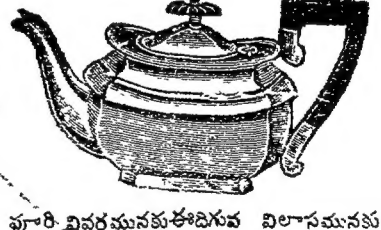
మరమ్మత్తు నిషేధించుట
రెనారసు, మార్చి 5:- అలహాబాదులో అధికారులు
పాత దేవాలయ మొకదానిని మరమ్మత్తు చేయుచుండనిపి
సి. దానిని మహమ్మదీయులు అడుపెట్టుటయే.
హిందూనాయకులు ప్రయోగింపబడెను. (ప్రీ ప్రెసు.)

ఆసాము మర్కతుల జీతములు
పిల్లంపు, మార్చి 5:- నేటిదినము ఆసాము శాసన
సభలో మంత్రుల జీతములన్ని లైసెంపవలయునని రెండు ఉపపా
దనములు గా. లు. డి. స. స్వచ్ఛందజ్యోతిషమువారు మాత్రమే
ఉపపాదనములకు అనుకూలముగ సమ్మతల నొసగుటచే అవి
నిరాకరింపబడినవి. (అ. ప్రె.)

రంగూను, మార్చి 6:- బర్మా గవర్నరుగారు నేటి
దినపు మధ్యాహ్నము మేమ్మోకు ప్రయాణమై వెళ్లిరి.
డబ్ల్యు హెచ్. థామస్సు సి. సి. మల్లెర, ఎడ్విన్ గార్లు
వంగరాష్ట్ర శాసనసభ్యులుగ ఎప్పుడోబడిరి.

చేదారంలేదు, కూలితక్కువ అను డాబు ప్రకటనలను చూచి

మోసపోకుడు!
మా కాయదారులు యితరులు మోసపోకుండుటకై ఈదినవ తెలుపబడిన
విలాసమునకే రావలెను. మావద్ద నూతన మోస్తరుల బంగారు, వెండిగలు, పువ్వు
రాగములు కెంపులుచేర్చి తయారుచేయబడిన నగలు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి.
హాజరులో లేనివి సకాలమున తయారుచేసి యివ్వబడును. సవరంబంగారమునకు సీమ
వెండికి పూచీనిచ్చెదము. ఇదివరలో మావద్దజేరము చేసినవారిని నడివ తెలియును.
ముఖ్య గమనింపు:- బయటివూరియందుండు వర్తకులకు వెండిగిన్నెలు, తట్టలు,
కాలగొలుసులు, ఇతరసామానులు ప్రత్యేక ధర ప్రకారము సలభర చేయబడును. పూర్తివివరమునకుఈదినవ విలాసమునకు
వ్రాయుడు.
ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ,
“తంజివిలాసము:- ఉమ్మడియా”
నగలవర్తకులూ, 25 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

SALEM DYE-WORKS SYNDICATE Ltd, SALEM.

చాయనూలును తయారుచేయు శాల.

తక్కువచార్జి!	యంత్రపునని!	గట్టిచాయము!
తమిళనాడులో యిదియే శ్రేష్ఠమైనది.		
మాచాయకంపెనీలో అన్నిరకముల (నెంబరుల) తెల్లనూలును క్రియకనబరచిన చాయను నీటియొనిరి సహాయము		
తోను, యంత్రసహాయముతోను సీమలో చాయవేయుపద్ధతినలె మేమును చాయవేసియియ్యగలము. చాయమిక్కిలి గట్టిగ		
నుండును. ఇండాస్త్రీక	సల్ఫర్చాయ	క్రోంచాయ
బ్లూ	పచ్చ	నాప్టోచాయ
వయోలెట్	చౌక	పాతికపసుపు
	నూపు	అరపసుపు
		పూర్తిపసుపు.

పెకనిన చాయవేయబడిన అన్నిరకముల నూలు విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.
అలబు = చాయలో టాకీ ఎరువునూలును, తయారగుచున్నవి. మిగిలిన చాయనూలు కావలసినవారు మాదిరి చాయ
నూలు పంపిన దానిప్రకారమే చాయనూలు తయారుచేసి పంపుదుము.
ఏజంట్లు కావలయును.
వివరములకు క్రిందివిలాసమునకు వ్రాయవలెను.
మేనేజరు, నేలండ్రవర్క్సు సిండికేట్ లిమిటెడ్, నేలము.
Manager, Salem DYE WORKS SYNDICATE Ltd, Salem.

మ. ౩-6 విద్యార్థులు పాఠశాలలో నడుచు వారు
 వ
 జి. సి. కు. కే. టి. రాజన

Figure 6

కౌన్సిలరీగరం యెస్టేట్ గ్రామ ఉద్యోగీయుల మహా సభ

(స్వీకృతిపత్రం)

పెనుమాసం 28-2 27 వ తేదీ 2 గంటలకు తిరుత్తని యంబలి బడవజాగ్గి రాజేంద్రవరనాలయభవనమున శ్రీయుతులు రావుబహదూరు, బొల్లిని మునిస్వామినాయుడు, బి. ఎ. బి. ఎల్. ఎం. ఎల్. సి. వారి అధ్యక్షతన సమావేశముగా బడెను కౌన్సిలరీగరంసంస్థానమునకు జేరిన తిరుత్తని, పుత్తూరు డివిజన్ గ్రామాలనుండి గ్రామోద్యోగీయులు విరివిగా సభకు వచ్చియుండిరి అందీ దిగవ తీర్మానములు గావింపబడెను

“తీర్మానములు”

1 1894 సంవత్సరపు మదరాసు సంవత్సరము అనుసరించి కౌన్సిలరీగరం సంస్థానం యొక్క గ్రామములను, చిత్తూరుజిల్లా కలెక్టరు వరల నూతనముగ గ్రామాలగా యేర్పాటుచేయుపని అత్యవసరమైనదనియు, ఆకాభంగకరమైనదనియు, కాబట్టినిర్వాహమున కసాద్యమైనదనియు, రైతులకు సహా చెడుపుగలిగించున దగుననియు, తెలింగించుచు ప్రభుత్వమువారు యాపదలను తక్షణ ముపివేయవలయుననియు, సభవారు తీర్మానించుచున్నారు

2 గ్రామకరిణముల యుద్ధ్యోగములను తమ యదీనమున లేకుండ చేయవలయునని చిత్తూరుజిల్లా కలెక్టరుగారు యిచ్చియుండుటకు విముక్తు వ్యసనకరముగా నున్నదనియు, అట్లుచేసి బహుతరములుగా వారియందు మిరాసి, వంశపారంపర్యపు హక్కులను లేకుండ చేయుటకు న్యాయవిరుద్ధమనియు, యెస్టేట్ గ్రామాలపై తుల అభివృద్ధిగాను కరణములపదతి ప్రస్తుత రీతిగానే యుండవలెననియు ఈ మహాసభవారు ప్రభుత్వము వారికి విన్నవింపుచున్నారు

3 గ్రామపాలనములో యెస్టేట్ కు సిబ్బంది ఉర్బులు తగ్గించుచున్నది ప్రభుత్వమువారు యిచ్చుచున్నది ప్రకృతిపు గ్రామ ఉద్యోగీయుల జీతములను కొలదిగాతగ్గించి వారిపనియు తగ్గించవలయు ననియు, ప్రాప్రయితులగు గూడ పీరు (మన సబులు) జవాబు చెప్పవలసి నట్లుంగినయెడల వారిపనికి దగినట్లు ప్రాప్రయితులగు గూడ జీతములు యిచ్చు ఏర్పాటుచేయవలయునని ఈ మహాసభవారు ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుచున్నారు

4 ఈ క్రిందివారిని సంఘపరముగ రాయబారివర్గముగా యేర్పాటుచేయబడెను శ్రీయుతులు బి. దొండ్లస్వామిరెడ్డిగారు, డి. మునిరెడ్డి మనాయుడుగారు, వేణుకోపాలరెడ్డిగారు, దువ్వూరు సంజీవిరెడ్డిగారు, సి. యస్. రాఘవాచారిగారు, ఆర్. వెంకట్రామానాయుడుగారు, కొంపల్లె పాపినాయుడుగారు, కె. నుబ్బరాయశిల్లగారు, కె. నుందరాజుపిళ్లగారు వీరు రాయబారి సంగావల్లి ప్రభుత్వమువారిలో రాయబారిముల జరిపి, చిత్తూరుజిల్లా కలెక్టరు చేయదలచియుండు గ్రామాలపరమి తొలగించుటకు ప్రయత్నించవలయునని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు

5 ఈ చిత్తూరుమండల ప్రజాప్రతినిధులుగా చెన్నపురి శాసనసభకు ఎన్నికొనబడియుండు శ్రీయుతులు రావుబహదూరు, బి. మునిస్వామినాయుడుగారు, సి. ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు, రాయబారివర్గమునకు నాయకులుగా నుండి కార్యములు నిర్వహించి సహాయ మొనర్పవలయునని ఈసభ వారు తీర్మానించుచున్నారు.

శ్రీ శ్రీ పురాణం సూర్యప్రకాశరావుగారు

పురాణం సూర్యప్రకాశరావుగారు చిన్నవయసున నాలుగువేల సం॥ క్రింద బెజవాడలో వరలోకమున కేరిన (వాయుకు) చింతిలించుచున్నాను. 1920 సంవత్సరమున గాంధీమహాత్ముడు అసహాయోద్యమమును ప్రారంభించినప్పుడు అత్యుత్సాహముతో రంగరంగమున నడుగిడిన కొలదిమంది యువకులలో వీరికరు. తరువాత చాలమంది మరల వెనుకడుగు వేసినను, వీరు మాత్రము తమ నియమమును విడనాడక ఖద్దరుమాటలతో ఇంటింటికి తీరిగి ఖద్దరువ్యాపనకు కృషిచేసిన ధీరుడు. నిరాడంబరుడు. నిష్కల్మషమైన దేశాభిమాని. ముక్కుమీద చిన్నికురుపు లేవగా దానిని గోరుతోగిల్లివేసెను. అది పెద్దపుండ్రు మాడుదినములలో ఆమనజమును మార్గొనియెను. ఈయన బీదవారయ్యును, సంపాదించుకొనగల శక్తిని కలిగియుండియు, తమకుండిన గాఢముగ దేశభక్తివలన ఖద్దరు అమృతమును చేయుచుండెను. ఇద్దరు చిన్నబిడ్డలుగలరు. భార్య గర్భిణిగనున్నది. పాపము ఈ కుటుంబమున కిట్టి దురదృష్ట తటస్థించినందులకు చాల విచారముగ నున్నది. భగవంతుడు వారికి ఖోడ్డుడుగాక.

(బెజవాడ విలేఖరి)

శాసనసభ ప్రశ్నోత్తరములు

గోదావరి జిల్లా

గోదావరి పశ్చిమజిల్లాయందు మురికినీటి పారుదల గూర్చి శ్రాత్తమాచన లేమయిన గలవా? వాటిగూర్చి యెమిశ్రద్ధ వహించినది. వారాయణరాజుగారు ప్రశ్నింప ప్రత్యేకముగ నూచనలేమయి లేవనియు కాల్యలు సరిజేసి పూర్తిగా బాగుజేయుటకు తనక్రింద కొంతమంది ఉద్యోగుల నెక్కువజేయమని చీపు ఇంజనీయరుగారు కోరిరి. ఆవిషయమై ప్రభుత్వమువారు లోచించుచున్నారు. అని ప్రభుత్వ తరము వచ్చెను.

ఆంధ్రదేశములో వ్యవసాయము చేర్చు పాకాలను యెక్కువగా సాపించెదరాయని గొల్లపల్లి జమీందారుగారకుగ అట్టి ఉద్దేశ మేమియులేదని తెలియవచ్చెను.

మదరాసులో ఎల్ క్రిస్టినిటీ

మదరాసులో విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాజేయుచున్న రేలు తగ్గింపుయేర్పాట్లు జేసెదరాయని బషీ రామదుగారు ప్రశ్నింప అట్టిమాచన లేమయి లేవని తెలియవచ్చెను.

అమలాపురం, గన్నవరం లాకు

బి. వెంకటరత్నంగారు:—గోదావరి తూర్పు డివిజను మధ్యజిల్లాయందు కాల్యపై 18 మైలువర్గ లాకు కట్టెదరా? అమలాపురం కాల్య ఇరిగేషను కాల్యగూర్చినదా? అమలాపురం, గన్నవరం బాయిలులాకును వేరు జేయుదరా?

ఉ:—ప్రభుత్వమువారి కిసమాచారముదెలియదు. చీపు ఇంజనీరుగారికి వ్రాసిరి.

అనంతపురమునందు మునసబుకోర్టు నిర్మింప ప్రభుత్వము వారు యింకను విచారించుచున్నారనియు కడపలో సబుకోర్టు ప్రస్తుత ఆర్థికసంవత్సరాంతమునకు కొనసాగించుటకై బడ్జెటులో ఏర్పాటుగలదనియు ఎ. పరశురామరావుగారు ప్రశ్నింపగా దెలియవచ్చెను.

గన్నవరంలో డివిజనులు ఆఫీసు

ఎ. కాశేశ్వరరావుగారు:—నూజివీడు రివెన్యూడివిజను గన్నవరం రివెన్యూడివిజనుగ మార్చదలచిరా? మార్చినచో గన్నవరంలో డివిజను ఆఫీసు నిర్మించెదరా?

ఉ:—అట్టి మాచనలేమయి లేవు.

చెన్నరాష్ట్రమునందు పబ్లిక్ సర్వీసెస్ కమిషను నియమించుటగూర్చి విచారించుచున్నారని ఆబ్దులు రజాకుగారి ప్రశ్నకు తరువుగ దెలిసెను.

అనంతపురం రి సెటిల్ మెంటు

ఎ. పరశురామరావుగారు:—అనంతపురం జిల్లా రి సెటిల్ మెంటుగూర్చి సీరమను ఉత్తరువుల ప్రకటించిరా? అంతకుపూర్వము రయతుల అభిప్రాయము కనుగొనిరా?

ఉ:—1926 డిసెంబరు 3 వ తేదీన ప్రకటన గావింపబడెను. 1926 ఫిబ్రవరి 13 వ తేదీన జిల్లా గజెటులో స్టేటు ప్రకటించబడెను. యితరులు దానిపై తమ అభిప్రాయములు దెలుపుటకై మామనెలలు గడువోసంగబడెను. రయతుల విన్నపములను విచారించియే ఉత్తరువులు గావింపబడెను.

గ్రామోద్యోగుల జీతములు

భీమవరం తాలూకా, నడివాడతాలూకా గ్రామోద్యోగుల సంఘము వారు జీతములు చాలకున్నవని విన్నపము లంపిరియు, కాని ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతమేమియు చర్య తీసికొనరనియు కాశేశ్వరరావుగారు ప్రశ్నింపగా దెలిసెను.

పశ్చిమగోదావరి తాలూకాబోర్డుల ఎన్నికలు

ఎ. కాశేశ్వరరావు:—(1) ఏలూరు, కొత్తూరు న రాష్ట్రాదు, తెలుగు తాలూకాబోర్డులందు ముగ్గురు నలుగురు సభ్యులను మాత్రము నియమించి వారిలోనే ఒకరిని అధ్యక్షునిగానుంచి 1926 ఫిబ్రవరి నుండి 1925 ఫిబ్రవరివరకు సవరు బోర్డులకు సభ్యుల నెన్నుకొను అవకాశమే ప్రజల కొసంగకుండ కృష్ణజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుడు ప్రసర్తింపుచున్నసంగతి తెలియునా? (2) పశ్చిమగోదావరిలో అన్ని తాలూకాబోర్డులకు సభ్యుల నెన్నుకొను అధికార మెప్పుడొసంగెదరు?

ఉ:—ప్రశ్న(1)కు సమాధానముగా తాలూకాబోర్డుల తాలూకాలు సరిహద్దుల మార్పుజేయుచుండుచేత లోకలబోర్డు డబ్బుము ప్రకారము వాటిని ఏర్పాటుచేయుటగూర్చి 1926 మే మాసమునుండి ఆలోచించుచున్నాము. ఆ యేర్పాట్లు పూర్తయినచో పునరాలోచనలకు ఎన్నికలు జరుపుట మంచిదిగాదు. (2) 1927 సం॥ ఫిబ్రవరినుండి తాలూకాబోర్డులు పునసాపితములైనవి. ఈ నూతనబోర్డులకు 1927 ఫిబ్రవరి తేదీవరకు సభ్యులకు ప్రభుత్వమువారే నియమించిరి. ఆగడువుదాటిన పిదప తాలూకాబోర్డుసభ్యులు ఎన్నుకొనబడుదురు.

కృష్ణజిల్లాబోర్డు విచారణ

ఎ. కాశేశ్వర రావుగారు:—కృష్ణ పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాల సానిక సంఘముల మహాసభ పాలకొలునందు జనవరి 11

వ తేదీన ద. వారాయణ రాజుగారి అధ్యక్షతన గావించిన తీర్మానములు “మీర్జాపురం రాజుగారు, వారి సానిక సంఘముల పరిపాలన” గూర్చి సి. కె. రెడ్డిగారు ప్రచురించిన కరపత్రము ప్రభుత్వమువారికి చేరినవా? కృష్ణజిల్లాబోర్డు వ్యవహారములగూర్చి ప్రభుత్వమువారు విచారించు చున్నారా?

ఉ:—చేరినవి. ఆ విషయములన్నియు విచారించు చున్నాము.

పాలకొల్లు మునిసిపల్ అధ్యక్షుడు

పాలకొల్లు మునిసిపల్ అధ్యక్షుడు నూతనముగ స్థాపింపబడినది. యెక్కువ ధనవ్యయముగల నీటిసరఫరావిధానమును దలపెట్టుచున్నారు. అందుచే అనుభవము గలవారు అధ్యక్షుడుగ నుండుట మంచిదని ప్రభుత్వమువారు దలంచి మరల బి. వి. శుబ్బారావుగారిని అధ్యక్షునిగా నియమించిరి. ఆతనితో సరిసమానమగు సమర్థులగు వేరొక సభ్యుడున్నట్లు ప్రభుత్వమువారికి తెలియదు. అని ఎ. పరశురామ రావుగారి ప్రశ్నకు తరువుగ దెలియవచ్చెను.

శ్రీ శ్రీ చిత్రపు నరసింహ రావుగారు

రాజమహేంద్రవరము

రాజమహేంద్రవర పౌరప్రముఖులగు చిత్రపు నరసింహ రావు పంతులుగారు ఈ మార్చి 4 తేదీ ప్రకారమున వారి సంగ్రహమున రాజమహేంద్రవరములో స్వర్ణసుధైరని తెలియజేయుటకు చింతిల్లుచున్నాము. రాజమహేంద్రవరమునకును విరికిని అవినాభావసంబంధము - పురపరిపాలనయందు వీరికి గల శ్రద్ధయును, ఆసక్తియును, నిరుపమానములు. వీరు రాజమహేంద్రవర మ్యునిసిపల్ కౌన్సిలరుగా నుండుట యొక విశేషం శ్రీ శ్రీ ము. కా. దు. మ్యు. సి. సి. ప. లు కౌన్సిలరు హోదాలను చలాయించినవారు అనేకమందివచ్చిరి. అనేకమంది వెల్లిరి. కాని పురపరిపాలనా విషయములందు స్వంత నివహారములను గూడ మరచి నిరంతరీత్యా హాజరైవేళముతో పని జేసిన యాత్యై ఇంకొకటి గన్నట్టదు. వీరికృషి చేరుకొరకు వెనగులాడుటకాదు. నిష్కానుకర్మ. ఏదోయొక నిర్దిష్ట ఫలమును నందు తిత్సంబంధవ్యవహారములను ఆలోచించుటకాదు. ‘పానీయంబుల ద్రావుచున్ గడుచుదన్ భాషించుచున్ హాసలీలా నిద్రాదులు నేయుదున్’ అన్నట్లు వారెది నిరంతరం క్రికాదు “తమ కార్యంబు పరిత్యజించియు పరార్థప్రాపకుల్” ఇట్టి సజ్జనులు గెరుకు క్రవారమునాడు తమ ప్రపంచయాత్రను ముగించిరి. (వీరియాత్యకు శాశ్వతానందము కలుగుగాక)

వీరు కొంతకాలము “గోదావరి” యను ఆంధ్ర పత్రికను స్వంత ద్రవ్యముతో నెలకొల్పిరిగొందిరి. ఈయన తీవ్ర దేశాభిమాని. సత్యముని నమ్మినదానిని నీళ్లనములును చెప్పటం వీరిమతముకాదు. డంకామీద దెబ్బకొట్టి ప్రకటించెడివారు. సాధారణ స్నేహసంభాషణములం దైనను నరసింహరావుగారు నోరు తెరిచినచో పాంపజన్యము పూరించినట్లే నరసింహరావుగారు దృఢసంకల్పులు. నిశ్చితార్థంబు విడువని నిపుణులు.

వీరు 53 ఏండ్ల వయస్సునకే జీవితమును చాలించుచు విచారకరము. 7 సం॥రముల క్రిందటనే వీరికి భార్యావియోగము గల్గుట వారి జీవితపాఖ్యమునకు మాడిరానికొంత నాపాదించెను. పిన్నవారలగు మగ్గురు పిల్లలనకూడ నేడు వైషణ్యంబున వీడిదివేసిరి. విచారనిమగ్నులగువారి కమరులకు నరసింహరావుగారి యాత్సర్యము తమ సానుభూతిని నివేదించుచున్నారు.

దక్షిణాఫ్రికా పరిస్థితులు

ఆంధ్రమానుగారి తంతివార్త

బొంబాయి, మార్చి 5:—జోహన్నెస్బర్గ్ నుండి సి. యస్. ఆంధ్రమానుగారు ఈ క్రింది తంతివార్త పంపుచున్నారు. కాంగ్రెసుకార్యసంఘమువారు నిన్నటిదినము సమావేశమై దక్షిణాఫ్రికా కాంగ్రెసుమహాసభను మార్చి 12 వ తేదీన సమావేశపరచు తీర్మానించుకొనిరి. పాశ్చాత్య జీవితప్రమాణములపై పట్టుదలచూపుట, బ్రాహ్మణ్యమునందలి భారతీయులు ప్రత్యేకింపబడుట మున్నగు ఒడంబడికయందలి షరతులను కార్యసంఘపు సభ్యులు ఖండించిరి. ఆసియావారి నుద్దేశించి తయారుచేయబడిన నల్లవిభేదముల శాసన ముపసంహరింపబడినందులకు సంకేతము ప్రకటించిరి. జోహన్నెస్బర్గ్ నుండి కాంగ్రెసుసభ్యులగును. కావున కాంగ్రెసుతీర్మానములు మాడ ఈభిక్షముననే నుండునని చెప్పవచ్చును. కాంగ్రెసు ముగియవరకు నేను బ్రాహ్మణ్యులనందేముండజేయను.

(ఫి. వెస్)

నానాత్వ న్యాయము

గాంధీ మహాత్ముని స్వీయచరిత్ర

మూడవ భాగము - పదుమూడవ ప్రకరణము

భారత దేశమున కేగుట

“నేను పక్షిజాతి కానుండి నాత్వ దేశమునకు బయలుదేరితిని. గారిగారి మోక్షము (మోక్షము) లో స్త్రీయరు చాల నేపాగినది. గాన నేను స్త్రీయరు దిగి వెళ్లి గవ్వరు వర్త చాణ్ణము బ్రూనుగారి కక్షితిగా ఒక రాత్రి యుచు గడిపితిని.

భారత దేశమున కేగుట కొంతకాలము దేశమునందుండు సువాతము చేతిరి. 1901 లో సర్ దిన్దానాచాగారి అగ్రముఖ్యుల కలకత్తాలో కాంగ్రెసు మహాసభ జరిగినది. అప్పుడే నాచాగారి కింకను సర్వవిధముల రాలేదు. నే నా పక్షము వచ్చితిని. అదియగు నేను కాంగ్రెసు మహాసభల కెన్నడును కల్గియుండలేదు. బొంబాయినుండి సర్ ఫిరోజీషా మెహతాగారును నేనును ఒక క్రయముగా నే కలకత్తాకు బయలుదేరితిమి. నక్షిణాగ్రకా విధిగతులను నేను ముహతాగారి కవులు తెలుపవలసింది. ఆ సమయముల ననుభవించుచుండేను. ప్రత్యేకముగా నొక కాలమునుండి యేర్పాటు చేసుకొనెను. ఒక మహిళా కాబంతిలోకి రావలెనని ఆయన నాకు తెలిపినందున నేను కాలమును నిర్ణయింపబడిన స్త్రీయములో నే సురక్షితము చేయవలసింది. అప్పుడాబంతిలో సర్ దిన్దానాచాగారును సర్ దిన్దానాచాగారును గూడ నుండిరి. మెహతాగారును నాకును రాజకీయములను విద్వంసించుచుండిరి. “గాంధీగారు! మీరు నేను మెట్టి సహాయము చేయవలసియియే తోచుచున్నది. మీరు కోరిక ప్రకారము తీర్మానము మాత్రము చేసెదము. ఈ దేశములో నేను కష్టములను లేవనెత్తుచున్నది. మన దేశమునందు మనకధికారము లభించినగాని విదేశములలో మానక పాపములను” అని మెహతాగారునిరి.

సర్ నెల్సన్ గారు గూడ నామోదించిరి. సర్ వాచాగారు నానుండి నమముగా మాడసారి. నాకు ఆకాభంగము కలిగినది.

నేను మెహతాగారిలో విన్నవించుకొనితిని గాని బొంబాయిలోనే అరనిమాట కన్పలేదు. ఇక నావాద మేమిలెక్క. సరి పోని తీర్మానమును నేను సహించుటకు కనుపతి నిర్దురుగదా అని నేనూలు జేందితిని.

తీర్మానమును నాకు చూపింతురు గాదా! అని నన్ను ప్రోత్సహించుచు దిన్దానాగారిని. మరునటి స్త్రీయములో నేను వారి బంధువునుండి మరల నాబంతిలోని కేసితిని.

మేము కలకత్తా చేరితిమి. అక్కడనుండి గొప్ప యూరేసియన్ సన్యాస సంఘమువారు విడిదికి గొనిపోయిరి. ఒక నలంబేరు కనబడగా నాబంతిలోకి వెళ్లి అడిగితిని. అతడు రిపను కళాశాలను గొనిపోయెను. అప్పుడు కొంతమంది ప్రతినిధులు బస చేసిరి. లోకమాన్య తిలకు మహాశయ్యకు గూడ నా అగ్రముఖ్యమున నవుల నే బస చేసెను. లోకమాన్యకు మేము చేరినందున నాకు పచ్చెనిని జ్ఞాపకము.

లోకమాన్య దేవులను నవల దర్శన తప్పదు. ఆయన మనలను (పరువు) విూవ మార్చుచిన వైఖరి నాకిప్పుటికిని కనులకు కట్టినటులే యున్నది. ఎంతవో వచ్చి లోకమాన్యని దర్శించి పోవుచుండిరి. కీ! కీ! బాబూ మోతీలాలు ఘోషగారును లోకమాన్యకును చాలనేవు సంభాషించిరి. పాలకుల లోపములను గూర్చి వారు బిగ్గరగా మాటలాడుచుండిరి. వారిద్దరును గూడ బిగ్గరగా నవుచుండిరి. అవన్నియును నాకు బాగుగా జ్ఞాపకమున్నవి.

అక్కటి యేర్పాటులు మాత్రము సరిగా నుండలేదు. మన మొక నలంబేరు కొకపని చేప్పినచో అతడు మరెమునికి పుర్రాయింనును. వాడినికొకనికి చేప్పెను. అందువలన ప్రతినిధులను చాల యిబ్బందులు గలుగుచుండెను.

నలంబేరులలో కొందరితో నేను హుచేసి దక్షిణాగ్రీకా విషయములను కొన్నిటిని వారికెరిగించితిని. వాకు లజ్జకులైరి. నేనావహస్యమును వారికి బోధించుటకు ప్రయత్నించితిని. వారు గ్రహించ గలిగిరి గాని అంతర్వరలో నటల చేయజాలక పోయిరి. మొదట యిష్టముండవలెను. పిమ్మట అనుభవముండవలెను. వారు చాల మంచివారు గాన వారికిప్పుడున్నదిగాని అనుభవమేమియును లేదు. అప్పుడు కాంగ్రెసు మహాసభ మాడుకోజుల ముచ్చటగానే యుండెను. ఆమాడు కోజులలో ఎవరేమి నేర్చుకొన గలుగుదురు? ఆమాన్యమును కాగానే మరల ఏదాదివరకును కాంగ్రెసు పేరెత్తువారే లేరు. ప్రతినిధుల నితియు ఆలాగుననే యుండెను. వారు స్వయముగానే పనిని చేయరు. అన్ని పనులను వలంటిరులే నియమించుచుండిరి.

అచట గూడ నా కస్యశ్రేత కనబడినది. ద్రవిడులపాక కాల ఎవరుకో దూరముగా నుండెను. ద్రవిడరాష్ట్ర ప్రతినిధులు భోజనము చేయుచుండగా, తక్కినవారెవరును చూడగూడదు. రావున వారికి కళాకాల ఆవరణలో ప్రత్యేకముగా పాక కాలము

నిర్దిష్టించిరి దాని మట్టును దడికట్టిరి దానిలో పొగ ఊడరాడకుండా నుండెను - వంట భోజనములు స్నానములు అన్నియు నందులోనే జరుగుచుండెను అది విపరీతవర్ణాశ్రమధర్మ మని నాకు తోచినది కాంగ్రెసు ప్రతినిధులలో నే యింత అస్పృశ్యత యున్నపు డిక తెగలో నెంతయుండునో అని ఆలోచింపగా నాకు చాల విచారము కలిగినది

ఎచ్చు జూచినను పెంటపోగులను చేతకుప్పలను మురికినీళ్లు లగోతులను అశుభముగా కనబడుచుండెను మరునాడు చాలకొద్దిగానుండెను అవి చాలమురికిగానుండెను ఒక వలంబేరు మరునాడు క్షిని నేను మాపించగా “అది పాక్ (బంగ్లా) వానిపనిగాని నాపనికాదు” అని అతడు మెదలుఖండితముగా ననెను అటులైన నాకొ చీపురును తెచ్చియుమ్మరి నేనడిగితిని అతడు నిర్బంధించి పాకానెను అప్పుడు నాకొ కచీపురు కనబడగా, దానిలో నేనాదొడ్డిని బాసుచేసితిని నా సాకర్మముకొరకే నేనులుండితిని మరునాడు చాల కొద్దిగా నుండెను ఒకపంట్ల మిలల హెచ్చుగానుండెను ప్రతిసారి యను కుశ్రపరమటకు లిగించుమంది మనుష్యులచుట లేకుండిరి నావొక్కొకది సాధ్యముగా నుండలేదు కావున నాకొరకుమాత్రమే నేను కుశ్రపరమటకునునుండిరి ఇతరులు దుర్వాసనను దుమ్మును లేక్కచేసెనట్లు కనబడలేదు

కొందరు ప్రతినిధులు రాత్రిపూట గదులవెనుక నున్న పసారాలోనే మూత్రవిసర్జనము గావించిరి మరునాడుయెనున నేనాదొడ్డున లంబేరులకు మాంచించితిని గాని వానిని కడులుట తెవరుకు రాలేదు నాతో లని కడుగుట గూడ నెవరును వ్రాసుకొనలేదు ఇప్పుడీ కాంగ్రెసు సభలలో నిట్టి బాగు చాలవరకు తీరని గాని యిప్పటికిని విచేమలేనివారు కొందరు అన్ని వొట్లను ముమాత్రములను పడుచునే యుందురు వాని కుశ్రపరమటకు వలంబేరులందరును ఎల్లప్పుడును వ్రాసుకొనరు

ఇంకను మహాసభ మరికొన్ని రోజులు జరిగియుండినచో అయివ్యాధులు కలుగునేమో యి గూడ నాకు తోచినది (మో క గాంధీ- ఎం.ఎం.డియా-3-3-27)

తూర్పు కృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము

జిల్లాసూతన కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుల ఎన్నికలు

ఈజిల్లాలో యీ సంవత్సరము జరుగమనెన, జిల్లా కాంగ్రెసు సం సభ్యుల ఎన్నికలు, వామూలు ప్రకారము పిర్గావారిగా, ఈక్రిందియున జరుపుటకు యేర్పాటు చేయడమైనది ఈక్రింద మహారాష్ట్రపతి సమావేశకర్తలు, వెంటనే పిర్గావారు సమావేశములు జరిపి, తమ నివేదికలకు, మార్చి 18-న చెడిలోపల మాకాంగ్రెసు సమావేశము పంపకొరచున్నాను

పిర్గావారు	సమావేశకర్తలు
1. పివాడ టపున్	ల్కరాజు గోకర్ణేశ్వరరావు గారు
గుడివాడ	చెలసాని ఆంజనేయులు గారు
నందివాడ	నూరిపనేని గోపాలాచార్యులు గారు
అంగలూరు	మాడపాటి వెంకటేశ్వరరావు గారు
మదనేపల్లి	ధైరవల్లు వెంకటసుబ్బారావు గారు
గుడ్లవర్తి	బొబ్బా వెంకటేశ్వర్యులు గారు
పాపగ్రు	ఆత్మార్థి నాగేశ్వరరావు గారు
కపిశేష్వరపురము	కొన ఆదినారాయణంనాయుడు గారు
కైకలూరు	ఉప్పులూరి ముత్తారాజు గారు
ఆపాకు	
పెదగొన్నూరు	వాణాసి సుందరరామయ్య గారు
మండవల్లి	పరిమి వెంకటపిచ్చయ్యగారు
కర్పిండి	
చుప్ప	మాలెంపాటి వెంకటకృష్ణయ్య గారు
కాజ	
అవనిగడ్డ	
కోడూరు	దివి సాంబమూర్తి గారు
నాగాయలంక	
బందరు టపున్	చెరుకునాడ వేంకట నరసింహారావు గారు
బందరు పిర్గా	పండితారాధ్యుల మహాదేవయ్యగారు
గూగూరి	అన్నామర్లల రామజోగయ్య గారు
వడ్లమన్నాడు	రెండుచింతల సూర్యనారాయణమూర్తిగారు
సాండాక	బాదర్వాడ పిచ్చిరాజుగారు
	మరా ఫిర్గా ఎన్నికలు జరిపిన వెంటనే, ఎన్నుకొనబడిన జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘసభ్యులకు, యిందుతో పంపబడిన, జిల్లాసంఘ సూతనసమావేశపు, యేజండాను అందజేయగలందులకు కోరబడుచున్నారు
బందరు	దిట్టకవి పీరరాఘవయ్య, కార్యదర్శి
3-3-27	

పూనబలి చుండగము

సర్ అబ్దుల్ రహీము, హక్, కాశీముగార్లు పూనబలి వెళ్లుట

క్రిత్ర యాయుధములు పట్టువడుట

ప్రభుత్వపు ప్రేరేపించు

బారిసాలు, మార్చి 5 - సర్ అబ్దుల్ రహీము ఘజులు హక్ అబ్దుల్ కాశీముగార్ల క్రికెట్ మహమ్మదీయులచే నాదరింపబడి పూనబలి వెడారి

గాయపడి పారిపోయిన మువ్వలు జెయిలు ఆసుపత్రికి కొనిరాబడిరి గ్రార్ల లాతీకట్టు ఈటెలను పట్టువడినవి

డక్కానవాబుగారు త్వరలో రానున్నారు గాయపడి పారిపోయి ఆసుపత్రికి తీసికొని రాబడినవా రొకరు మరణించిరి

(ప్రీ ప్రెస్)

మహమ్మదీయనిరసనసభ

నేడు వందలకొలది మహమ్మదీయులు సమావేశమై న్యాయాధికారి మూగులూరజుల ఎంపుపై తుపాకుల పేర్పించుట అన్యాయమని నిరసన తీర్మానము గావించిరి ప్రభుత్వము వారిని ప్రత్యేకోపసంఘముచే విచారిం జరిపింపవలసినదనియు, న్యాయాధికారిని బదిలీ చేయింపువలసియు కోరిరి ప్రభుత్వము వారు ఉపసంఘము నేర్పాటు చేయ నియోజుల తామె ఉపసంఘముగా నేర్పాటుర తీర్మానించిరి ఇకముందు బెంగాలు, కేంద్రశాసనసభ్యులు ఇట్టి అమానుషచర్య జరుగకుండ చూడవలెననిరి హక్, సర్ సబ్బర్ రహీముగార్లు సభ కేతెంచిరి

మాల్వీగారిని అరెస్టుచేసిన తరువాత 5000 రూపాయల జామీనుపై విడుదలచేయుదు రని తెలియుచున్నది

(అ ప్రె)

ప్రభుత్వపు ప్రేరేపించు

కలకత్తా, మార్చి 5 - బెంగాలు ప్రభుత్వమువారి ట్లు ప్రకటించిరి తుపాకుల కల్లుటకు పూర్వము జరిగిన విశేషములను పరిశీలనను వివరించి “మహమ్మదీయుల దృష్టి భయంకరమై సహింస రానిదిగ” నుండెను సహవాదాద్వీష మూర్త్య ప్రోత్సాహపరచెను హిందువులను దౌర్జన్యముతో నాపజూచిరి న్యాయాధికారి ఇదివరలో హిందువులు వాన్యములతో మక్కి దులయెడుట పోవుచుండిరి తెలిసికొనెను మహమ్మదీయులకు అనేకవిధముల చెడనిసామ్యుని తెలిపిరి ఆమాటలవినక హిందువులపై బడిరి హూర్వీగా రెన్ని చేప్పినను వినక గంపును ఉక్రేకించెను మొత్తము 500 మహమ్మదీయులు లుంగిరి మీరి వెనుక చిట్టడమో మరియొక 500 మంది యుండిరి తిరిగి వారిని సామ్యుని యడుగగా వారల్లుచెయ అధికారులపై బడిరి అంత హూర్వీ అరెస్టుచేయబడెను అంతకుంపు ఈటెలతో పోలిను వారిని ముట్టడించిరి అంత న్యాయాధికారి అనుజ్ఞనియగా తుపాకులు పేల్చబడెను 14 రు మాత్రము తుపాకులను పేర్చిరి 37 గుంట్ల పేలెను వారు పారిపోవుటతోడనే తుపాకుల కల్లుట నాసిరి 14 గరు చనిపోయిరి 7 గరు గాయపడిరి

(అ ప్రె)

మస్లియా మార్చి 5 - పోలిసువారు న్యాయాధికారి ఆజ్ఞాప్రకారము గోళ కృ గావించినవారిపై రెండుకేసులు తెచ్చిరి

(ప్రీ ప్రెస్)

విశాఖపట్టణ రైల్వేసమ్య

విశాఖపట్టణము మార్చి 5 - వారికున్న కష్టములతో పాటు ఒకకాకరును ఒక ఇస్మైల్ కరు మోచుపలన సమ్మె నిన్ను ఉదయము ప్రారంభమై బలమైనది విచారిం నిన్న జరిగినది ఇస్మైల్ కరును తాత్కాలికముగ పనినుండి తీసివేసిరి పనివాండ్లు పనికి రాలేదు నిన్న సాయంకాలము సమ్మె తీసినవారిసభలో సుందరరావు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద బి యన్ రైల్వేయూనియనువారు తెలిపినకష్టములు తొలగువరకు కాంతియంతముగ పనిలోనికిపోకుండుటకు తీర్మానించిరి ఉదయమున రెండుగుంటలకు స్టేషనుమార్గరుకు తాళములను ఒప్పజెప్పి అందరును పనిమానినై చిరి వాల్తేరునందును మొత్తము మీద నిల్లే జరిగినది విజయనగరమునుండియు ఇతరస్థలముల నుండియు వార్తలువచ్చుచున్నవి కొత్తవెలస పలాసాలలో సమ్మెకట్టుచున్నార వాల్తేరు, విజయనగరములందు ఆంగ్ల హైందవులు అన్ని పనులను చక్కజేయుచున్నారు దీపములు లేకయే రైళ్లు నడచుచున్నవి కొందరధికారులు ఉదయమున పనివాండ్లకష్టముల వివరించిరి

(అ ప్రె)

నిర్వాహకార్హత్రముమును కొనసాగించుటకు ఉపసా
 ఘములు నియమించబడెను. మహాత్మాగాంధీగారిని సభ కావ్య
 నించి ధనపంచని స్వాగతకర్త్రము నొనగలుగుట తీర్మానింప
 బడెను.

స్టేటు కౌన్సిలుపథ

అధికారతరచుకొని స్టేటిస్మయము ఖండించుట

బడ్జటు, చర్య

నూతన ఢిల్లీ, మార్చి 7:— ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆయన వ్యయ పట్టికపై స్టేటు కౌన్సిలు సభలో చర్చ జరిగెను. సభ్యుల సమాఖ్య అందించిన వచ్చిరి ప్రతిపక్షిలవలన గణించిన వగల కాదు. సభలో మార్గదర్శకము 6 ఎల్లొం పంకాల సూతన ముగియబడినది. మేజరు జనరలు ప్రెమస్సుగారు రాజభక్తి ప్రమాణమున కైకొనిరి. సర్దారు శివదేవరెడ్డి ఒకరియొక్కరికి టైటన నివేదికను చూపుచు ఎస్సెస్మెంట్ తీర్మానములో గారితో బడినవనకొని ప్రశ్నించినందుకు తప్పు నవరించుచు అన్వేషించుచుందని చెప్పెను.

సర్ జాను బెలుగారు

బడ్జటుపై చర్చ ప్రారంభించెడి సమయమున సర్ బేసిలకు బ్లా కెటుగారు వచ్చిరి. బెలుగారు నిలువ నూచించుచు బడ్జటు రెయారుజేసినందుకు ఆర్థికసభ్యుని అభినందించిరి. రాష్ట్రకర్షములు సీరముగ పోవలెనని కోరిరి. తొలకపై ఎగుమతిపన్ను తొలగించినందుకు దేశీయపరిశ్రమ అభివృద్ధి కాగలదనిరి. మోటారుల దిగుమతి పన్ను తగ్గించినందుకు సంతోషించిరి. టి యెగుమతి పన్ను తొలగించినందువలన తేయాకు పరిశ్రమకు నష్టమువచ్చుననిరి. ఇందికేపు కమిటీవారి శిఫార్సులన్నియు దేశమునకు మేలు చేయునవే గనుక బ్లా కెటుగారు సరిగ నాలోనించవలె ననిరి. లండనులో భారతప్రభుత్వకార్యాలయనిర్మాణమును గూర్చి ముందుగ భారత కానసభవారి సలహాచివలసి యుండెననిరి. మొత్తముపై బడ్జటు యెల్లరి ఆమోదమును బహుముఖమనిరి.

సర్ ఇబ్రహీము బాఖర్గారు బొంబాయి రాష్ట్రము నకు యంత ఆలస్యమయినను యామాత్రపు ఫోకర్యము జూపినందుకు సంతసము చెలిపిరి. బ్లా కెటుగారు చక్కని బడ్జటు తయారుజేసినందుకు సంతోషపడుచున్నామని లోనిగుట్టు గ్రహించవలెననిరి. పన్నులమూలమునను ఎక్కువ మారకపురేటువలనను వచ్చిన యా నిలువ మొత్తము నిజమున సంపద గుర్తించరాదని బాఖర్గారు చెలిపిరి.

డా. రామారావుగారు

రామారావుగారు బడ్జటు మోసపుచ్చెడి బడ్జటునిరి. వివిధ రాష్ట్రములలోను రాజకీ తగ్గిపోవుచున్నది. నాటిరాజకీ ఎక్కువ జేసికొనుట కవకాశ మొసంగవలెను. సభావారీతో ఆలోచించినది పన్నుల విచారణ సంఘమువారి శిఫార్సులలో కొన్ని అమలు జరుపుట అన్యాయము. ప్రజలమోదించుకొని పన్నుల విధించెదరు, తొలక ఎగుమతిపన్ను తొలగించరాదు. మోటారు కారులపై పన్ను తగ్గించుటచే రోడ్లు బాగుచేసే మనదేశములో కారులు నిండిపోవును. సైనిక వ్యయము 50 కోట్లకు మించగూడదు. వైద్యాలయములకు వస్తువులను సరఫరా చేయుట ఆలస్యము జేయుచున్నారు. ఎక్కువలభములను పొందుచున్నారు. సానిక సంఘములకు పలయు బొంబడ సామగ్రి స్వయముగ తెచ్చిండుకొనుట కవకాశ మొసంగవలెను. యుద్ధ విషయమున ఖర్చులను పూర్వసభవారునుబట్టి నిర్ణయించినామగూర్చిన లెక్కలు సరిగ నుంచవలెను. వైద్యశాలయందు భారతీయుల సెక్యూరగ నియమించవలెను. వైద్య విషయమునందు పరిశోధనలుజేసి మూలకలను సంపాదించుట మున్నగు కార్యముల జరిపించవలెను అని డా॥ రామారావుగారు బలిపిరి.

బర్మా సభ్యుడగు గ్రేగారు టి ఎగుమతి పన్ను తొలగించినందుకు సంతసము చెలిపి టియ్యము పైనగూడ ఎగుమతి పన్ను తొలగవలెనని కోరిరి.

సైనికవ్యయ దురన్యాయము

సేటు గోవిందరావుగారు బడ్జటునందు నిలువ జూపినందుకు సంతోషపడెను. బ్లా కెటుగారు రేషియో సమస్యను రాష్ట్రకర్షములకు ముడిబెట్టు వధతి మానలేదు. మారకపురేటు మోచించుటచే పన్నులు తొలగిపోవుటకు బహు మోచి పోయెను. ప్రభుత్వమువారు యెక్కువ డబ్బు పహాలుజేసి పేద వారి పన్ను బాధ తొలగించుటకు బహుముగ మోటారుల దిగుమతి పన్ను తగ్గించిరి. ఇందికేపు కమిటీవారి మిశ్రవ్యము నూచనలను నిర్లక్ష్యము జేసిరి. ప్రభుత్వమువారు తాము నియమించిన నిపుణుల విచారణసంఘముల శిఫార్సులనే యిట్లు నిర్లక్ష్యము జేయుచుందురే. తమ కనుకూలముగ నున్నపుడు (బ్రిటన్ ప్రెస్ విషయము) టూరీస్టు బోర్డువారు నిపుణులనియ వారి శిఫార్సుల నిరాకరింపరాదనియు పేద కుటుంబ జెప్పుదురు. దీనిబట్టి వారి యేర్పాటు లేరితిగ నున్నదో చెలియగలదు. భారతసేనలు సామ్రాజ్యకాంక్ష తీర్చుకొనుటకు బంపినట్లు వంపుట కుడేరింప బడినవని విశదమగుచున్నది.

సర్ ఆర్థు ప్రాముగారు (బొంబాయి) ఆర్థికసభ్యుని అభినందించిరి. బొంబాయికి రాష్ట్రకర్షములలో తగ్గించిన మొత్తము ప్రతియేడు తగ్గించవలెనని కోరిరి. మోటారు దిగుమతి పన్ను తగ్గించినందువలన యెక్కువ మోటారులు వరును. వాని

వలన వచ్చు రాబడి యంతయు రోడ్ల బాగుచేయుట కుపయోగించివ్యవసాయదారులకు సహాయము జేయవలెను రామదాసు పంతులుగారు యాబడ్జటు గొప్పవారికి మేలుజేయునదని జెప్పి యుండిరి అది నిజముగాదు రోడ్లు బాగుచేయుట వ్యవసాయ దారులకు మంచిదని ప్రాముగారు నుడిపిరి బ్లా కెటుగారు గార డీ వాడనిపించుకొన్నను నిలువ జూపుబడ్జటుల తయారుజేయుట దేశమునకు మేలుజేయుట యగుననిరి

మర్రిగారు రాబడిపన్ను వసూలు జేయుపవతి బాగు లేదనిరి సింగపూరులో నాకాడకమును సాపించుచుండుటలే ను విమానదళి మేర్పాటు జేయుచుండుటను బ్రిటిషు సేనల తగ్గింపవచ్చునని మాతనముగ సాపించున్న విమానకాల యందు భారతీయుల నికలూరలే ననిరి

సర్ మిఖి దాదాభాయిగారు యా బడ్జటు గొప్ప వారికి మాత్రమే మేలుజేయునది గావనిరి రాష్ట్రప్రభుత్వములకు ఆదాయము లోటుగ నుండ కేంద్ర ప్రభుత్వము కప్పముల తొగించుట న్యాయమే ననిరి. రేషియో బిల్లు 1-6 పెన్ను గనే అంగీకరింపబడవలెననిరి. ఈ రేటుల తయారు జేయబడుట కిది మూడవ బడ్జటు. రాష్ట్ర కప్పముల తగ్గించి కేటము రేషియో బిల్లు అంగీకరింప బడుటకే యిట్లు తయారు జేసి రనుట అసత్యమనిరి.

సేనాధిపతి సైనికవ్యయము మోచు జేయవలె ననుట

సేనాధిపతిగారు మాట్లాడుచు సైనికవ్యయమున కిచ్చు నది చాలదనిరి. దేశములో సంపద యభివృద్ధియగుచున్నదిగాన యింకను సైనిక వ్యయము యెక్కువగ నుండవలెననిరి. ఇండియాలో బాన్సీ విక్ర ప్రచార మెక్కువగ నున్నదని ఇంగ్లండు రషియా ప్రభుత్వములకు జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములవలన చెలియగలదు. అందుచే పశ్చిమోత్తర సరిహద్దులందు భయమెక్కువగ నుండును. సైనికులుగూడ సామాన్య పౌరులవలె పన్నులు చెల్లించుచున్నారు. భారతీయ సైనికులకు యేమియు ఇచ్చుచులు లేవనిరి.

లోకనాథముఖర్జీగారు ప్రతిభేను నిలువమగుచుండుట నష్టదాయకమనియు, పన్నులుమాత్రము తగ్గలేదని కేంద్రప్రభుత్వమువారికింద నున్న విద్యాశాఖల కెక్కువ భనసహాయము జేయుట మంచిమానన యనియు ప్రభుత్వమువారు ప్రేమతో పరిపాలించవలెనగాని సైనికబలముచే గావనియు, ప్రజలలో రాజకీయోద్యమముల నిరంకుశచర్యచే అణగద్రొక్కరాదనియు జెప్పిరి. రేషియోగూర్చి మాటలాడుచుండగ వేళమించి పోయినదని సభవారు ఫలహరములకు లేచిరి.

సైనికవ్యయనిరసనము

ఫలహారానంతరము సర్దారు వరంజీతుగారు ఆర్థికసభ్యుని తెలివి కేటల మెచ్చుకొనుచు మాట్లాడిన పిదప ఇ. జి. ము రాజ్ గారు రాష్ట్రప్రభుత్వములపైనున్న బరువు ప్రజలపై మోపబడినది. సేనాధిపతిగారు చెప్పిన బాన్సీ విక్ర ప్రచార ము అణచుటకు దేశీయసైన్యముండుట మంచిదని భారతదేశములో సైన్యము సామ్రాజ్యక్రేయమున కుడేరింపబడినది. సైనిక వ్యయము నిర్ణయించుటలో బహుటివారి ప్రోద్బలము యెక్కువ.

సర్ బ్లా కెటుగారు:— అది అసత్యము.

మరాఠ్:— స్త్రీ-ముగ్ధులపేరే ప్రకటించుటకు గూడ మీరు స్టేటు సెక్రటరీగారి అనుమతి బడయవలయున్నది. దీని యర్థమేమి? రాష్ట్రకర్షముల తొలగించిన ద్రవ్యము మంత్రుల కోసంగబడునా యను విషయము సందేహమే.

మూడు కేందరాయి, రాజారాంపలుసింగు, లాలారామ కేరనదాసుగార్లు ప్రభుత్వ వ్యయవిధానమును నిరసింపిరి. 18 పెన్నీల అంగీకరించుట కంతమాత్రము పిలువదనిరి. మోటారు పన్నులతోబాటు నూవరుటాక్సు గూడ తగ్గించవలెనని కోరిరి.

బ్లా కెటుగారు:— 1-4 రేషియోతోనేనా? (నవ్వు)

రామదాసు పంతులుగారు

రామదాసు పంతులుగారు యాబడ్జటు పేదవారలకు మాత్రమే సహాయము జేయునదను తన ఆభిప్రాయమును వేరొకసారి గట్టిగ జెప్పిరి. పేదవారలపై ఉప్పుపన్ను పోట్టులకెల్ల కష్టము తొలగించుటకుబహులు మోటారు లుపయోగించువారికి సహాయముజేయు పవతి నామోదించిన సర్ మిఖి దాదాభాయిగారితో తానేకీభింపజాలననిరి. కప్పములు తగ్గింపబడుటచే రాష్ట్రములకు లాభము గలుగునగాని యంతమాత్రమువలననే యాబడ్జటు బీదలకుపశాంతిగలగజేయుచున్నదనిచెప్పుటకు పిలువలేదు. రాష్ట్రీయ కప్పములను రద్దుజేయుట కేవలము సామాన్యమగు ధర్మము. కప్పములు తగ్గినను ప్రజామత శాఖలకు యెక్కువమొత్త మీయబడినది చెప్పుటకు పిలువలేదు. ఆంగ్లేయ వర్తకసంఘములకు ఆదరించుట భారతవర్తకసంఘముల నిరాదరించుట ఆదరింపదీయు ప్రభుత్వమువారి ఆచారమయినది. సామ్రాజ్యసంరక్షణమునకై భారతదేశమునందు గొప్ప ఖర్చుతో సేనలు సెలకొల్పబడియున్నను సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారు ఈ ఖర్చునందు కొంతభాగమయినను భరించుటలేదు. రామదాసు పంతులుగారు తమ ఉపన్యాసమును ముగించుచు రేషియోధమ స్వయచక్రిగ పరిశీలించి ప్రజలపై లాభకరముగ విషయము నిరయముగావించుట సభికుల ధర్మమని జెప్పిరి.

సర్ దిన్నావాచాగారు 18 పెన్ను రేషియో నామోదిలమును, భారతదేశ ఆర్థికపరిస్థితుల చక్కచెట్టిన బ్లా కెటుగారికి కృతజ్ఞత చెప్పిరి

ఆర్థికసభ్యుని ప్రత్యుత్తరము

చర్చకు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు సర్ బ్లా కెటుగారు రిట్లు చెప్పిరి — 18 పెన్ను మారకపురేటును నిరపరచిన దేశమునకు సిన్సియో విధముల లాభము గలను రాష్ట్రీయకర్షములు తగ్గవలయుననియు దానితోబాటు 16 పెన్ను రేషియోనాచరము కోరుటకు పిలువేదు కంచిచు సులు కావలె నప్పులు కొంచులు కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందటి లెక్కలను ఆధారము జేసికొని ప్రభుత్వమువారి ఆర్థికవిధానమును ఖండించినారు కాని కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందటి లెక్కల ఆదాయము ప్రత్యేకింపబడకుండెననియు, ఇప్పుడు లెక్కల ఆయవ్యయములు జనరలు బడ్జటునుం విడదీయబడెను విషయము గమనించవలెను. అంతేగాక 1928 సం॥నకు 1927 సం॥నకు వస్తువులధర యంతయో వ్యత్యాసము గలదు. ఈకారణములన్ని కొన్ని సంవత్సరముల క్రితము లెక్కలతో యాసంవత్సరములెక్కలను పోల్చిచూడుట నిష్ప్రయోజనము

విషయముపై యెగుమతిసుంకము రద్దుజేయవలెనని బర్మా ప్రతినిధి కోరెను. కాని యెగుమతిసుంకమును చెల్లించునది సరకుకొనువాడుగాని సరకు నుత్పత్తి జేయువాడు కాదని తెలిసికొనిన స్థితి గోరుట అవకాశములేదు. రాజారాం పాలుసింగు విశ్వవిద్యాలయములకు ఎక్కువ గ్రాంటుసీయవలెనని కోరిరి. కాని 16 పెన్నురేషియో నిలిచియుండవలెననియు గ్రాంటుల మాత్ర మధికము గావలెననియు గోరుట విపరీతముగ నున్నది. ఆర్థికసభ్యుడు తన ఉపన్యాసమును ముగించుచు సైనికవ్యయము సాధ్యమయినంతవరకు తగ్గింపబడునని చెప్పిరి. సభ సోమవారమునాడు మరల జరుగును.

విద్యార్థులకు సైనికశిక్షణము

స్టేటుకౌన్సిలుసభలో పంతులుగారి తీర్మానము

క్షయరోగవిచారణసభ జరుపుటకు తీర్మానించుట

నూతనఢిల్లీ, మార్చి 7:— సేటు స్టేటుకౌన్సిలు సభ యందు మూడుఅధికారతర తీర్మానములు చర్చింపబడినవి. కాలేజీలలో సైనికశిక్షణ నిర్బంధముగ నేర్పవలెనను తీర్మానముపై తీవ్రముగ చర్చజరిగెను. జె. ఎ. రిచీ ఎడ్వోకేటును కమిషనరుగారు రాజభక్తిప్రమాణము కైకొనిరి. ప్రశ్నితరముల సమయమున పేగుగారు లోకమిషను సిఫార్సులప్రకారము రాష్ట్రీయోద్యోగులుగ నున్నవారిని క్రమేణ ఇండియనుసివిలుసర్విసుకు ప్రమోషను జేయుదురని జెప్పిరి. 18 పెన్నుమారకమున కనుకూలముగ నేమియు విన్నపములు రాలేదని ప్రేసిగారు చెప్పిరి.

దక్షిణకనరా ఉత్తరకనరా జిల్లాలమధ్య ప్రయాణశాకర్యము లెక్కువలెనందున మెంగళూరు మల్టీరైల్వేలైన్ ను నిర్మించుటకు రైల్వేబడ్జటులో యేర్పాటు చేయవలెనని డా॥యం. రామారావుగారు ప్రతిపాదించిరి. రైల్వే వాణిజ్యపథములపై ననుసరించి నిర్మించుచున్నారనియు లాభమున్నచో యామార్గము నిర్మింతురని ప్రస్తుతము స్టీమరు యేర్పాటు పదరుసలములందు కలదియు కాబట్టుగారు బహుజెప్పిరి. (పెన్ను) గారు తీర్మానము నుపసంహరించుకొనిరి.

నిర్బంధసైనికశిక్షణము

రామదాసు పంతులుగారి తీర్మానముకష్టములతో భారత విశ్వవిద్యాలయములందు కాలేజీవిద్యార్థుల నిన్నుర్బంధ సైనికశిక్షణ మొసంగుట యేర్పాటులు జేయవలెనని. ఇమదాసుపంతులుగారు తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి. యువశాం నిర్బులులజేయుచున్న ప్రస్తుత విద్యావిధానమును పంతులుసభ ఖండించిరి. మానసికశిక్షణమునలే దేహపరిశ్రమ శిక్షణనే. గూడ నుండవలెను. విద్యార్థి సైనికదళములే జాతీయస్థాకాగలదని విహారకమిటిరిపోర్టు చెలువుచున్నది. ఇతరదేశములలో విద్యార్థులకు సైనికశిక్షణగలదాయని అడుగవచ్చును. ఇండియాలోపలే యేదేశములో ప్రజలనిట్లు ఊడించుచేయు విధానముగలదు? మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము నందప్పుడే నిర్బంధ సైనికశిక్షణకు యేర్పాటులు జేయుచున్నారు. సెలవుదినములలో విశ్వవిద్యాలయ సైనికదళములను సందర్శించుట కష్టమని సాకుజెప్పుకొంటు. పోలీసుస్టేషనులేమయినవి. కాకి అలిగరు విశ్వవిద్యాలయములు నిర్బంధ సైనికశిక్షణ కవకాశమొసంగగోరుచున్నను ప్రభుత్వము వారకారణముగ నాటకబెట్టుచున్నారు. భారతీయులకు ఇండియాలోగాని సైనికశిక్షణ బొందుట

కవశాశమే లేకుండుట విచారకరము, జాతీయ సైన్యమును దేశ సంరక్షణార్థమై తయారుజేసియుంచినచో బ్రిటిషుసామ్రాజ్య స్థిరత్వమున కేమియు హానికలుగదు

నిర్బంధము వలదనుట

రిచీగారు విద్యాభ్యాసమునకు చాల విశ్వవిద్యాలయములు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యధీనమునందు లేవనియు అందుచే సైనికశిక్షణ పొంది విద్యార్థులు పరీక్షలకు హాజరుకా రాదని ఉత్తరువుజేయుటకు వీలుండదనియు జెప్పిరి ఈవిషయమున విశ్వవిద్యాలయములే ముందుగ చర్య దీసికొనవలెనని ఇప్పటి యేసిండికేటుగూడ నిర్బంధసైనికశిక్షణగూర్చి తీర్మానించియుండలేదు సైనికశిక్షణ నిర్బంధము జేసినచో విద్యనాశనముగను సైనికశిక్షణనిర్బంధము జేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి రాజకీయభయంతరములు గలవు సైనికశిక్షణము విచ్ఛిన్నమయ్యును విద్యవిచ్ఛేదముచే ప్రస్తుతము బాగుగ జరుగుచున్నది విద్యార్థుల దేహబలభివృద్ధికావలసిన పంతులుగారు కోరినచో తీర్మానమును మార్చుకొనవలెను ఈతీర్మానమున కనుకూలముగ యొక్కవమంది ఆభిప్రాయముజెప్పినచో మిచర్లవిషయములను స్థానిక ప్రభుత్వములకును విశ్వవిద్యాలయముల సమిష్టిబోర్డులకును తెలియజేసెదమని జెప్పి రిచీగారు తీర్మానము నుపసంహరించు కొనమని పంతులుగారిని కోరిరి

సర్ అన్నా సురెచెట్టిగారు విద్యార్థులకు దేహపరిశ్రమ చాలవచ్చునని అంగీకరించుచు సైనికశిక్షణ నిర్బంధించుటకుమాత్రమంద రంగీకరింపజాలరు గావున ప్రస్తుతమున్న యూనివర్సిటీకోర్డు విచ్ఛిన్నపద్ధతే విపులముగా అన్నికాతేజీలలో ననుసరింపవలసిన కోరిరి

దేశికాచారిగారి నవరణ

తీర్మానముంగీకరింపబడినచో చాలయిబ్బందులు గలవు. విద్యార్థులకు సైనికశిక్షణ ఆయుధముల వాడుక నేర్పుటయే పంతులుగారి యుద్దేశమగుచో “నిర్బంధము” తొలగించి “యొక్కవ వనకు లా సం గవలె”నని తీర్మానము నందుండ వలసిన ఆచారిగారు సవరణ ప్రతిపాదించిరి సర్ ఉమరు హయతుల్లా నుగారు నిర్బంధము పనికిరాదనియు, అందువలన ప్రమాదము గలదనియు, కలకత్తాలోని విద్యార్థులు కొట్లాటలయందు వాల్గొందురనియు జెప్పిరి లోక నాథ ముఖర్జీగారుగూడ సరూపము జలపరచిరి

నవరణ అంగీకరింపబడుట

సర్ హబిబుల్లా గారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు యీవిషయమున విశ్వవిద్యాలయములు స్థానిక ప్రభుత్వములు ముందుగ నాలోచించి నిశ్చయించుకొనవలెనని ప్రస్తుతమున్న అవకాశములపైనను ఉపయోగించుటకు వ్యయము భరించెదమో లేదో తెలుపవలసినజెప్పి పంతులుగారిని తీర్మాన ముపసంహరింప గోరిరి ఆచారిగారు సవరించినరీతిని పంతులుగారి తీర్మానము సభవారిచే నామోదంపబడెను ఓట్లు లెక్కింపనవసరము లేకుండెను

క్షయరోగ విచారణ

క్షయరోగ వైద్యశాలలు ఆరోగ్యశ్రమములు, చికిత్సా శిక్షణశాలలు నిర్మించుటకు గూర్చి విచారించ ఒకసభను గావించవలసిన సర్ ఇబ్రహీము జాఫరుగారు తీర్మానించుచు, యీరోగమువలన చావు లభిక మైనవనియు, స్థానిక కేంద్ర ప్రభుత్వములు కొన్ని నివారణాయత్నములు జేయుచున్నను రోగ నివారణకు తగిన సాధనములు లేవనిజెప్పిరి

సర్ మహమ్మదు హబిబుల్లాగారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధవహింపక పోలేదనియు, 1910 సం॥ నందే విచారా సమితి స్థానిక ప్రభుత్వములకు శిఫారుసుచేయగ యిప్పటికి 18 ఆరోగ్యశ్రమములు స్థాపింపబడినవనియు, ఈవిషయము రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల మంత్రుల యాధీనము నందుండుటచే వారంగీకరించినచో తాము తగినసహాయము జేసెదమనిరి

ప్రభుత్వము వారంగీకరించిన పిదప తీర్మాన మామోదంపబడినది సభ మరల బుధవారము సమావేశమగును

హార్వే చారిమానుకేసు

బొంబాయి, మార్చి 7 — హార్వే న రిమానుకేసులో నారి మానుగారిపై వ్యాయమాన్ 500 వ సెక్షనుక్రిందనే రహస్యపాదించిరి కేసు 7-వ ఏప్రిలుకు వాయిదావేయబడెను (ఆంధ్ర)

శ్రీలనమ్మ దుర్వ్యాపారము

అహమదాబాదు, మార్చి 7 — పోలీసువారు తక్కువజాతి శ్రీలన ఎక్కువ జాతివారిగాతెలిపి ప్రజలను మోసపుచ్చి అందు వ్యాపారము నడుపుచున్నట్టి ఒక జట్టు పట్టువడెను (శ్రీ. ప్రెసు.)

విల్లివాకం హత్యకేసు

మార్చి 4 తేదీ

రెండవ ముద్దాయి భార్యయొక్క సాక్ష్యము

రెండవ ముద్దాయి భార్యయగు కన్నమ్మ తన సాక్షి వాగ్మూలమును తిరిగి ప్రారంభించి యిట్లు యిచ్చెను—చంద్రమతి పెట్టెలో ఉత్తరములకట్టుల కన్నించెను ఆమె(కన్నమ్మ) తన పింతండ్రీ వచ్చిన క్రిందటికోజున నుబ్బుమ్మగృనుగూర్చి తన భర్తను (రెండవ ముద్దాయిని) అడిగెను ఆమెనుగిరించి తన కేమియు తెలియదని ముద్దాయి చెప్పెను అందుమీదట మైసూరు వల్లి జోతిప్పూని అడిగి వచ్చెదనని కన్నమ్మ చెప్పెను కాని ముద్దాయియగు ఆమె భర్త తన కలలో ఒక దర్శనమైనదనియు వారు హత్యగావించబడి పూడ్చివేయబడినట్లు తెలిసిన ననియు ఎవరివల్ల ఎక్కడ హత్యచేయబడినదియు తనకు తెలియదనియు అతడు చెప్పెను ఈ సంగతి కన్నమ్మ తనకండ్రీతో చెప్పట మరచిపోయెను మొన్నటి ముద్దాయి పెంటిగో నుంచి కోర్టుకులు త్రవ్వి ఎత్తబడినప్పుడు యీమె అటుచేయుండెను తనకల్లని చెల్లెలని గుర్తించెను

క్రాసు పరీక్ష

జి శ్రీగోప ఆయ్యంగారు సాక్షిని క్రాసుపరీక్ష జేసిరి ఆమెయొన భర్తయగు అన్యోన్యముగానే ఉంటున్నామని ఆమె చెప్పెను అదివారం ఉదయం ఆమె సుబ్బారావు యింటికి వెళ్లెను తనవద్దనుంచి ఏ ఉత్తరము అందక పోయినను ఎందులకై వచ్చినారని కన్నమ్మకల్లని రెండవ ముద్దాయి అడిగెను ఈమె సుబ్బారావు యింటనుండి వచ్చుచుండగా మొదటిముద్దాయి చేతిలో ఒక పెట్టెయును కట్టయును కన్నించెను తానమద్రాసునుండి వచ్చుచున్నాననియు సదరు పెట్టెను ఆమెయింటిగో నుంచగోరుచున్నాననియు మొదటి ముద్దాయి చెప్పెను రెండవ ముద్దాయి ఆమెకు యిచ్చిన కాగితములు బ్రతుంమీద పెట్టబడెను శంపవీమయైన తర్వాత తన పింతండ్రీతో ఆమె వెల్లూరునకు వెళ్లెను రెండవ ముద్దాయి తాలూకు పెట్టెహుడెత్తి కొని వెళ్లెను ఆ పెట్టెలో నొక నోటుబుక్కు ఉండెను రెండవ ముద్దాయకి చంద్రమతి వ్రాసిన ఉత్తరమును యీమెను రెండవ ముద్దాయి చదివి వినిపించెను పెండ్రాడ గోరుచున్నదనియుతనతో నుండగోరుచున్నదనియు ఆ ఉత్తరములోనున్న సంగతి చదివెను ఆ ఉత్తరములో చంద్రమతి తనకు కొన్ని నగలుకావలెనని వ్రాసెను తాను చంద్రమతితో అన్యోన్యముగానందుచుంటిననియు తనకల్లయగు నుబ్బుమ్మగృను చంద్రమతిచీట్టు పెట్టుచుండెదనియు కన్నమ్మ చెప్పెను శివనారం సాయంకాలము కన్నమ్మ తనకల్లని సుబ్బారావుయింటికి తీసికొని వెళ్లెను భారతమ్మగృని యింటికి తాను వెళ్లెదనని కన్నమ్మకల్ల అప్పుడు జెప్పెను చెంగట్రాయయ్య మొదటిభార్యవలన తీసిన నుమారునకు ఆమెను (నాక్షిని) యిచ్చి వివాహము జేయవలెనని వదలి ఉంటాయుండెడిది దిరిమిలాను కట్నమువిషయంలో సమ్మతి కుదురక ఆ ఆభిప్రాయము మానుకోబడినది శివనారం రాత్రి వెంగట్రాయయ్యగారి యింట్లో తనకల్ల ఫోజునుచేసినచో లేదో చెప్పలేనని నాక్షి చెప్పెను ఆమె సాక్షి పింతండ్రీ వెళ్లిన తర్వాత ఆమె భర్త ఆమెకు రు 80 లను యిచ్చెను కాని వెల్లూరునకు వెళ్లనప్పుడు తిరిగి తీసికొనెను ఆమె తండ్రియింటికి వారు చేరినపిదప ఆమెకండ్రీ యేడ్చెను ఆమెకల్ల రాజేశ్వరిని సుబ్బారావు ఏమిచేసినాడో తనకు తెలియదని అతడు ఏడ్చెను అప్పుమ్మ తల్లియగు నరసమ్మ యీమెకు ఒక కట్టనిచ్చెను ఈమె తాలూకు సిల్కూర్ల అలమలోనుండెను ఈమెయొక్క నగలను కొన్నిటిని యీమెభర్త అమ్మివేసెననియు సదరు అమ్మయనల్ల వచ్చిన వైకముగో కొంత యీమె మామగారి కియ్యబడెను

ఇంద్రాబాయి సాక్ష్యము

బెంగళూరులోనివాణిలూసముయొక్క వాణ్ణాగారున్న చామరాజు పేటలోనున్న గవర్న మెంటు రిల్యుమిడితో స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయునియును అం బి ఇంద్రాబాయిగారు యీక్రింది విధముగా సాక్ష్యము నిచ్చిరి ఒకసంవత్సరమునుండియు చంద్రమతి లక్ష్మమ్మయనపేరుతో నామెనెరుచునని చెప్పెను హాజరులో బసచేయుచుండుటవల్ల ఎరుగదను 1925 సం॥ డిసెంబరులో జరిగిన థియసాఫీకు సాక్షియొక్క జాబిలి యుత్సవమునకు హాజరయ్యెను, ఇ యం బి ఏ లో అప్పుడు బసచేయుండెను, వెంకట కృష్ణయ్యగారు రెండవ ముద్దాయి

కిని చంద్రమతికినిగల పరస్పర సంబంధము తెలియదు రెండవ ముద్దాయిని సాక్షి యెరుపను ఆతడు చంద్రమతికి అన్నగారని తెలియజేయబడెను థియసాఫీకు సమాజ సిదాంతప్రకారముగా రెండవ ముద్దాయి చాలా గొప్ప పురుషుడగునని చంద్రమతి సాక్షిలో చెప్పెను మహిళాసభకు హాజరుగుటకు 1925 సంవత్సరము అక్టోబరునెలలో సాక్షి మద్రాసు వచ్చెను విల్లివాకంలో వెంకట కృష్ణయ్యగారింట్లోనే బసచేసెను చంద్రమతి బెంగళూరుకు వచ్చి 16 రోజులు ఉండెను రెండవముద్దాయియును చంద్రమతియును రు రిరీ లు చేబదులుగా కావలెనని సాక్షికి ఉత్తరమువ్రాసిరి సాక్షియగుఇంద్రాబాయియొక్క చెవుల దుద్దులను బంగారు కంఠహారమును ఇచ్చుచి చంద్రమతి యడిగెను గుచ్చుచుచ్చి అడుగగా సదరునగలకై సాక్షిని అడుగవలసినదిగా యితరుచే కోరబడినదని తెలిసినది—సాక్షియొద్ద నన్న నగలు అడిగి తీసికొనవలసినదిగా మైక్లే అను మహా పురుషునివద్దనుండి ఉత్తరము వచ్చినదని యీ ఉత్తరమున చంద్రమతి యీ సాక్షికి గూపించెను ఇతరువద్దనుండినాడె నగలు చంద్రమతి తీసికొని తన సోదరుడు రెండవ ముద్దాయికి యిచ్చెనని చంద్రమతి చెప్పెను ఈ గూటున్నియు సాక్షి పమ్మలేదు నగలును యిచ్చుటకు ఏకాకరించెను మరునాడే చంద్రమతి మద్రాసునకు తిరిగివచ్చెను చంద్రమతివద్దనుండి సాక్షికి చాలా ఉత్తరములు వచ్చియుండెను

క్రాసుపరీక్షచేయగా త ను ఋషి కన్యకయను పేరిట పెప్పునను రెండవ ముద్దాయి వెల్లగారి వెంకట కృష్ణయ్యనల్లగారి చంద్రమతి ప్లగ 9 పినువబడిలేదని సాక్షి చెప్పెను

లాండు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు

బొంబాయి కమిషనరీ నిర్ణయము

ప్రజాప్రతినిధులకు ఎక్కువ అధికారము లుండవలెను బొంబాయి, మార్చి 4 — లాండు రెవిన్యూ సెటిల్మెంటు విషయమై ఆగోచించు సలహానిచ్చుటకు నియమింపబడిన విచారా సంఘమువారు తమ నివేదికమును ప్రవేశించిరి లాండు రెవిన్యూ ఆసెస్ మెంటు చట్టము ఈక్రిందివిధమున సవరింపబడెలయు 30 అధిక సంఖ్యాకులు నివేదికమును తయారుచేసి యున్నారు — వ్యవసాయదారులకు గలుగుచున్న లాభముకు గుర్రెగి రిసెటిల్మెంటు రేట్లను నిర్ణయించవలెను సరకులను దూరదేశములకు పంపుటకు సౌకర్యములు సృష్టియగుట ఆహార పదార్థముల ధరలు, రాష్ట్రపు అర్థికపరిస్థితులు, మన్నగ్నవిషయములన్నిటిని పరిశీలించిరి సెటిల్మెంటు రేటు నిర్ణయింపబడవలెను రైతునకు కలుగు నిరంతర లాభములో నాలుగవంతుకన్న ఎక్కువ పన్ను విధింపబడగూడదని నిర్ధారితము ఆదర్శముగ నుండాలెను ప్రభుత్వమువారి సెటిల్మెంటు ఏర్పాటులను పరిశీలించుటకు ఆరుమంద కాసనకథుల స్థాయిసంఘముండివలెను అధికారులు ప్రభుత్వావాయు వృద్ధిచెందవలయునని ఉత్సాహపడుచుండెదరు కావున స్థాయిసంఘము కనీసము నలుగురైనను అసభికార సభ్యులగు నుండవలెను వీరి సలహా ననుసరించియే ప్రభుత్వమువారు రిసెటిల్మెంటు ఏర్పాటులు చేయవలెను స్థాయిసంఘమువారి మూలసలస ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింపజాలనట్లు కాసనసభారి అనుమతి పొందక పూర్వమే రిసెటిల్మెంటు ఏర్పాటుల ప్రభుత్వమువారు అమలునందుంచగూడదు రాష్ట్రపు రైతుల జీవితమునకు సంబంధించిన ఈముఖ్యవిషయమున కాసనసభారికి సంపూర్ణాధికారముండుట అవసరము

విచారణ సంఘమునందలి అసభికారసభ్యులు వై యభిప్రాయములను తెలుపుచు నివేదికమును తయారుచేసిరి కాని అల్పసంఖ్యాకులకు అధికార సభ్యుల పై యభిప్రాయములను ఆమోదంపక భిన్నాభిప్రాయములతో కూడిన నివేదికను తయారుచేయుదురు (ఆంధ్ర)

పురానన వస్తుపరిశోధకునిపై నేరము

ఒబ్బయ్యరెను, మార్చి 7 — రద్దీగు జైవర్ణియన పురాతన వస్తుపరిశోధకునిపై యొక విగ్రహము నపహరించిన నేరము మోపబడి విచారా జరుగుచున్నది ఇంతవఱకు 7 నెలనుండి ఆరెని తాత్కాలికముగ పనినుండి తొలగించిరి (శ్రీ ప్రెసు)

కాన్పూరు, మార్చి 7 — విష్ణోరీయమ్మిల కంఠే వాటాదారుల కేసు జూను 4 వ తేదీకి వాయిదా వేయబడెను (ఆంధ్ర)

బొంబాయి : లాండురివిన్యా

శాసనసభవారి

లాండురివిన్యాను శాసనసభవారి యిష్టము ననుసరించి విధించుట ముఖ్యమని, ప్రజాప్రముఖులు చాలకాలమునుండియు మొరబెట్టుచుండిరి. సంస్కరణముల జాయింతుకమిటీవారుగూడ తమరిపోర్టునం దిట్టి ఏర్పాటు నామోదించిరి. కాని, ఇప్పటికిని ఈసూత్రము నాచరణలో జెట్టుకుండుట, అధికారుల దృక్పథమునకు నిదర్శనము. చెన్నరాజధాని నిమిత్తము తయారుజేసిన రివిన్యూచట్టమునందు, ప్రభుత్వమువారికి నిర్ణయాధికార మొసగబడినది. 1924 సంవత్సరమునందు, బొంబాయి శాసనసభలో ప్రధానుగా రీవిషయమై యొకటిన్నానమును ప్రతిపాదించిరి. తత్ఫలముగ, విచారణసంఘ మొకటి నియమింపబడెను. ఈసంఘమువారి రిపోర్టు యిటీవల వెలువడెను. దీనిని బొంబాయి ప్రభుత్వమువారింగీకరింతురని తోచదు. మెజారిటీ సూచనల ప్రకారము, లాండు రివిన్యూను వ్యవసాయమువలన చేకూరు నికరపురాబడి ననుసరించి విధింపవలయును. నికరపురాబడి యనిన, వ్యవసాయపు ఖర్చులు పోగ మిగిలెడిరాబడి యని, కమిటీవారిభావము. ఈరాబడిలో, నూటికి 25 టి కన్నను హెచ్చుగ కన్న విధింప గూడదు. సెటిల్ మెంటు సూచనల నన్నిటిని పరిశీలించుటకు, శాసనసభవారి స్థాయి సలహాసంఘ మొకటి ఏర్పడవలయును. దీనియందు అనధికార శాసనసభ్యులధికముగ నుండురు. వీరిసూచనలను ప్రభుత్వమువారి కే కా రణ ము చేత న యి నను అంగీకరింపనియెడల, శాసనసభవారు విచారించి అంగీకరింపనిది, అయ్యవి అమలులోనికి రాజాలవని, కమిటీవారు నిర్ణయించిరి. ఇందువలన, అంత్య నిర్ణయాధికారము శాసనసభవారివశమై యుండునని గ్రహింపవలయును.

ఇట్టి విశాలమగు ఏర్పాటు పనికిరాదని విచారణసంఘమునందలి ఆర్గురు అధికారసభ్యులు జెలుపుట వింతగాదు. తమకు గల సర్వాధికారము, ప్రజాప్రతినిధులహస్తగతమగుట, వీరి కేమాత్రము బనికిరాదు. అందుచే వీరు భిన్నాభిప్రాయమును ప్రకటించిరి. 100 కి 25 కన్నను పన్ను మించరాదను సూచనను ప్రభుత్వమువారింగీకరింప గూడదని, అధికారసభ్యులు సిఫార్సుజేసిరి. సలహా సంఘము లేర్పడవలసినది, వీరు పట్టుదలతో వ్రాదించిరి. ప్రజలచే నెన్నుకొనబడినసభ్యులు, తమ సన్నికొనినవారికే లాభము సమకూర్తురుగాని, ప్రభుత్వమువారి డేమము నాలోచింపరని వీరివాదము. అటులగుచో, ప్రజలడేమమును మాత్రము అధికారులు ముఖ్యముగ భావించురా? రివిన్యూలాభమునే వారు ప్రధానముగ భావించుట సహజము

గాదా? ఎప్పటికయినను బాధ్యతాయుతపరిపాలనము నొసగక తప్పనపుడు, లాండురివిన్యాను ప్రజాప్రతినిధుల యభిప్రాయము ననుసరించి ఏర్పరచుటయే మేలని ప్రభుత్వమువారు గ్రహించుట ముఖ్యము. ప్రజాప్రతినిధులు ప్రభుత్వపు రాబడికి బుద్ధిపూర్వముగ నష్టముగలిగించెదరని నమ్ముట కేమాత్రము వీలులేదు. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి కేమి నేయుదురో చూడవలయును. విచారణసంఘమువారి సూచనలు మాత్రము, మిగుల సహేతుక మని ఎల్లరంగీకరింపకమానరు. చెన్నరాజధానిలో గూడ నిట్టి సంస్కరణ మ వ స ర మ గు ట చే, ఇటీవల వెలువడిన సంకుచితమగు క్రొత్త రివిన్యూ చట్టము నుపసంహరించుకొని, విశాలమగుపద్ధతుల న ను సరించి చట్టమును నిర్మించుట వివేకము. ప్రస్తుతపు సెటిల్ మెంటు పద్ధతుల కొకదారి తెన్ను లేదు. సెటిల్ మెంటు యుద్వోగి ఎంత తలచిన నదియే ఖాయమగుచున్నది. ప్రజల మొరలు అరణ్యరోదనములగుచున్నవి. ప్రజలస్థితి ఎటులున్నను, రివిన్యూను హెచ్చు చేయుటయే తమ ప్రధానధర్మ మని, సెటిల్ మెంటు యుద్వోగులు తలచుటచే, రిసెటిల్ మెంటులలోపన్నులను హెచ్చుజేయకమానరు. అందు కేవియో కారణములను వెదకుచుండురు. రిసెటిల్ మెంటులు వచ్చుచున్న వనిన, రయితులు గడగడలాడుట మామూలయినది. పొలములను బాగుచేయుటకు రయితులకు మనస్సొప్పటలేదు. హెచ్చుపన్నుల భయము వారిని ఎల్లప్పుడును వేధించుచుండును. విచారణసంఘ మందలి భారతీయ సభ్యులు కొందరుగూడ భిన్నాభిప్రాయములను సూచించిరి. లాండు రివిన్యూ బాడు గగాని, కన్ను కాదనియు, గరిష్ఠపు పన్నును సామాన్యముగ విధింపరాదనియు, శాశ్వతపు సెటిల్ మెంటు లాభకర మనియు, ప్రధానుగారు తెలిపిరి. పటేల్, సోమక, గార్లు గూడ శాశ్వతపు సెటిల్ మెంటునే సూచించిరి. రయితే, భూమిఖామందని నిర్ణయింపవలెననియు, భూమిని బాగుచేసిన మాత్రాన హెచ్చుపన్ను విధింపగూడదనియు, ప్రభుత్వనిర్ణయమును కోర్టులలో ప్రశ్నించుట కవకాశ ముండవలయుననియు, ఖర్చులు పోను మిగత రాబడిమీదనే పన్నులు విధింపవలయుననియు, రా. సా. డేశాయి గారు సూచించిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు దూరదృష్టి జూపెదరేని, అనధికారసభ్యుల సూచనల నామోదించి, క్రొత్తలాండు రివిన్యూచట్టము నేర్పరచుట డేమకరమని, గ్రహింపగలరు. అధికార సభ్యుల సంకుచితాభిప్రాయములను నిరాకరించుట, శ్రేయస్కర మగును.

రూపాయిమారకము

కరెన్సీచట్టమును విచారించుటకు భారత శాసనసభవారు ఆచారము ననుసరించి సమ్మతించినను, రూపాయిమారకము విషయమై సర్ బ్లా కెట్టుగారు చెప్పిన హేతువులు నిస్సారములని చదివినంతనే తెలియగలదు. రూపాయి ఆరుపిల్లింగుల చొప్పున వీరు రూపాయిని నిలుపగలరా యనునదియే ప్రశ్న. ఇంతవరకు యీరేటుచొప్పున మారక మెన్నడును నిలిచియుండలేదు. పిల్లింగు నాల్గు పెన్నీలరేటు మాత్రమే చిరకాలమునుండియు నిలిచియున్నది. బంగారపు కరెన్సీని ప్రవేశపెట్టినెడల,

పిల్లింగు నాల్గు పెన్నీలే డేమకరమగు రేటుని జెప్పవచ్చును ఏదేమునందును మారకమును కృత్రిమముగ పెంచెడియుండలేదు. హిందూదేశమున మాత్రము, అట్టిప్రయత్నము సఫలమగునా? కృత్రిమపు ఏర్పాటువలన, విదేశవర్తకులకు లాభించునుగాని, తదితరులకు గాదు. బేబింగుటను స్థిత్తుకమిటీలో, అధికసంఖ్యాకులు రెండుపిల్లింగుల మారకము నామోదించియుండిరి. భారతీయసభ్యులగు దాలాలు గారొక్కరే పిల్లింగు నాల్గు పెన్నీల మారకమును సమర్థించిరి. దాలాలుగారి యభిప్రాయమును అప్పటి అధికారులు నిరసించినను, తుదకడియే సరియని తేలినది. నిపుణులనువారి యభిప్రాయములు నిరాధారములని వెల్లడియయ్యెను. ఇపుడయినను అన్యధా జరుగ నేరదు. మాలవ్యాగారు సూచించినటుల, వెనుకటి ఆగస్టునెలలో వ్యవధిలేకుండ నీచట్టమును ప్రవేశపెట్టిరి. శాసనసభ్యులు చట్టమును విచారించుటకు సంసిద్ధులయినపుడు, ప్రభుత్వమువారు చర్యను నిలిపివైచిరి. బడ్జెటును పిల్లింగు ఆరు పెన్నీల చొప్పున తయారుజేసి, బ్లా కెట్టుగాకు నిలువజూపుచు, మారకపు రేటును తగ్గించుచో నిలువయుండదనియు రాష్ట్రకప్పములు తొలగ వనియు భయపెట్టిరి. ఇంతకన్నను మారకమును ముందేనిర్ణయించి విలిటరీ మున్నగు ఖర్చులను తగ్గించియున్నచో, సరియగు బడ్జెట్టు తయారయ్యెడిది. బ్లా కెట్టుగాకు, శాసనసభ్యులను పలువిధముల నొత్తిడిజేయుట శోచనీయము. 1926 సంవత్సరమున అవసరమయిన రూపాయి మారకపు ప్రశ్న 1927 సంవత్సరమున అవసరమేల గాలేదో తెలియదు. బడ్జెట్టులయందకింద బ్లా కెట్టు గారు తలదాచుకొనుచున్నారు. సర్ పురుషోత్తమ దాసు తాకూరుదాసుగారు కరెన్సీ కమిటీలోను భిన్నాభిప్రాయమును సమర్థతతో తెలుపుటయగాక భారత శాసనసభలో గూడ నటులనే జెలిపిరి. చర్యలో చిత్ర మేమన, ప్రభుత్వసభ్యులును వారి యభిమానులును ఒకపక్షమును, ప్రజాప్రతినిధులు వేరొక పక్షమును దాల్చియున్నారు. ఇట్టి సందర్భములలో నేమాత్రము వెనుకంజేయక, ప్రజాప్రతినిధులు కరెన్సీ చట్టమును నిరాకరించుట యవసరము.

ఆలిఘురు విశ్వవిద్యాలయము: శ్రీనివాసయ్యంగారు హిందూమహమ్మదీయసఖ్య ప్రవర్ధనకు, ఇరు సంఘముల ప్రముఖులును తరుచుగ కలసికొని, ఒకరితో నొకరు సంప్రతించుట యవసరము. దేశ సంబంధమగు వ్యవహారములలో ఉభయసంఘముల వారును సమానముగ పాల్గొనుట లాభకరము. కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులును, హిందూప్రముఖులు నగు శ్రీమాన్ శ్రీనివాసయ్యంగారిని, ఆలిఘురు విశ్వవిద్యాలయము రాహ్వనించుట శుభచిహ్నమని భావింపవచ్చును. హిందూమహమ్మదీయసఖ్యము నకై తమశక్తి సంతను ధారణోపదమని శ్రీనివాసయ్యంగారిదివరకే వాగ్దానముజేసిరి. దానినే మరియొకమారు వెల్లడిజేసిరి. హిందూమహమ్మదీయ కలహములు లేని రాష్ట్రమునుండి అయ్యంగారు వెడలియుండుటచే, ఉభయసంఘములమధ్య సఖ్యమును పెంపొందించుటకు వారికి ప్రత్యేకార్హత గలదు. స్వరాజ్యసిద్ధికి హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యత యవసరమని ఎల్ల రంగీకరించుచున్నారు. దీనిని పునరుద్ధరింపనియెడల, భారతభాతి తలయెత్తు

కొని తిరుగజాలదు. హిందూమతమునందు మతభేదములు, ఉభయసంఘముల స్నేహమును చెడగొట్టునంత ప్రబలమయినవికావు. కొంచెము సహనమును వివేకమును జూపునెడల, ఎవరిమతవిధులను వారు స్వేచ్ఛగ ననుసరింపవచ్చును. మతము హృదయమునకు సంబంధించినదగుటచే, బాహ్యచిహ్నములకొరకు పోరాడుట అజ్ఞానఫలితముదప్ప వేరుగాదు. దీనిని బాపుటకు ఉభయసంఘముల నాయకులు నడుముగట్టవలయును. దేశమున బెరిగియున్న అంతఃకలహములవలన గాంధీమహాత్ముడు నాయకత్వమును వహింపకున్నాడు. పరిస్థితులు చక్కబడగనే, మహాత్ముడు మరల సీభారమును వహించునని శ్రీనివాసయ్యంగారు వాగ్దానముజేసిరి. హిందువులను విడిచి మహమ్మదీయులును, మహమ్మదీయులను విడిచి హిందువులును అభివృద్ధిగాంచజాలరు. ఇట్టిస్థితిలో ఒకరితోనొకరు కలహించుట ఆత్మహత్యదప్ప వేరుగాదు. విదేశాధికార మిందువలన బలపడుటదప్ప ఇతరలాభము కలుగజాలదు. స్వరాజ్యము రానురాను దూరముచనుట సహజము. ఉత్తరహిందూస్థానమున త్వరలో నూతన వాతావరణము ప్రబలుగాక యని కోరెదము.

బి. య. కె. రైల్వేసమై

బి. య. కె. రైల్వేసమై సర్వత్ర వ్యాపించినట్లు, నేటివార్తలు చెలువుచున్నవి. కడపటిస్థేమ నగు వారైరునందుగూడ సమ్మెజరిగినది. కార్మికసంఘము వారు రైల్వే ఏజెంటుగారికి వంశిన రాజీవరతులు సహేతుకముగ నున్నవనియు, ఏజెంటుగ రుమాత్రము అన్యథా తలచిరినియు, బెంగాలు శాసనసభ్యులగు కే. బి. రాయచౌదరిగారు సూచించిరి. కార్మికులపట్టుదల గాంచి, వీరు సంతసించిరి. పక్షపాతరహితమగు విచారణసంఘమునకు తగాదాను పరిష్కారమునిమిత్తము పంపుట లాభకరమని, వీరితలంపు. మే మిదివరకు సూచించినట్లు, రైల్వేకార్మికులలో పలువురు ఆంధ్రులు గలరు. కార్మికసంఘకార్యనిర్వాహకులలో ముఖ్యులొంద్రులు. వీరు చూచుచున్న పట్టుదలయు, త్యాగమును క్లాఘాపాత్రములు. ఆంధ్రమహాజనులు వీరికి మనఃస్ఫూర్తిగ తోడ్పడి, ప్రస్తుతదుస్థితిని నివారించుట ముఖ్యము. ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘము వారు కార్మికులయెడ, తమసానుభూతిని చెలిపిరి. దేశనాయకులు సానుభూతి జూపిరి. స్థానికపు హిందూసభవారు ప్రతికూలముగ నున్నటుల బయల్పడినను, హిందూసభకును రైల్వేసమైకును ఎట్టిసంబంధము లేదనియు, కార్మికులపట్ల తమకుసంపూర్ణ సానుభూతి కలదనియు, లజపతిరాయగారు సువ్యక్తపరచి, ఇట్టిస్థితిలో కార్మికరక్షణకు బూనుట భారతీయులవిని యగుచున్నది. ఈసమయమున ఆంధ్రుల భారము విశేషముగ గలదని గ్రహింపవలయును. రైల్వేసమైవారలకు ధనసహాయము జేసియు, ఇతరవిధముల ప్రోత్సాహముజేసియు, తోడ్పడుట ధర్మము. అట్టిసహాయము చేకూరుచో, రైల్వేసమైగారు కార్మికుల న్యాయమగు కోర్కెలను సఫలపరుపక మానరు.

దక్షిణాఫ్రికా యాడంబడిక

దక్షిణాఫ్రికా యాడంబడికపట్ల తెల్లవారు ధాను రాను అధిక ప్రాతికూల్యము జూపుచున్న

టుల వార్తలనుదెంచుచున్నవి. భారతీయులయినను సుముఖత జూజాలకున్నారు. ఈనెల 12 వ తేదీన దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల కాంగ్రెసు జరుగును. అందులో నెట్టి తీర్మానముల గావించెదరో చూడవలయును. పాశ్చాత్యపరిమాణములను పడము చాల సందిగ్ధముగ నున్నది. భారతీయులలో నధికసంఖ్యాకు లీపరిమాణముక్రిందకు రాజాలరు. ఇట్టివారందరును దక్షిణాఫ్రికాను వీడవలయుననుచో, ఒకంబడికవలన లాభమునకన్న నష్టమధికముగ గలుగకమానదు. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు పూనాలో నుపన్యసించుచు, ఉన్నతపరిమాణమును నిలుపుటకు తెల్లవారిదివరకు శ్రమపడిరినియు, అందుచే వారావిషయమై ఎక్కుడు పట్టుదల జూపుచున్నారనియు సమర్థించిరి. కాని దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు భయపడుచున్నారు. పాశ్చాత్యపుస్తాంధర్లు అనుపదమునకు నిర్వచనము గావించుట కష్టము. భారతీయులెన్నటికిని పాశ్చాత్యపరిమాణమును పూర్తిగ నవలంబింపజాలరు. పాశ్చాత్యులును భారతీయులు స్థాంధర్లు ననుసరింపజాలరు. అందుచే, యావరతుకు నిజమగు సర్థ మేదియో తెలుపుట, యవసరము. నేటాలులో గూడముల చట్టమును ఉపసంహరించుకొనినను, ట్రాన్సువాలులో ప్రాతచట్ట మట్లునే నిలిచియున్నది. పాశ్చాత్యపుస్తాంధర్లుగూర్చి పట్టుదలజూపుటచే, భారతీయులు ప్రత్యేక ప్రదేశములలో నివసించవలసినవచ్చును. అందుచే, భారతీయసమన్వయసంఘమునందని సంతసించుట కింకను తరుణము రాలేదని మానమృకము. భారతీయనిర్గుణము విషయమై రాగల యువద్రవములను గాంధీమహాత్ముడు సూచించెను. ఇది కేవలము ఊహ యని, శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు చురకన జేయుచున్నారు. కాని, వెనుకటి యనుభవముల గాంచిన, అనుమానములన్నచే తొలగజాలవు. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వదృష్టి కొంతవరకు మారినను, పూర్తిగమారెననుట కింకను రూఢిగలుగలేదు.

గవర్నరుగారి తంజావూరు ప్రసంగము

మద్రాసు గవర్నరుగారు తంజావూరులో ముఖ్యవిషయములగూర్చి తమయభిప్రాయములను తెలిపిరి. కాని యివి ప్రజలలో నిరాశ బుట్టింపజాలియుండును. మద్యపాననిషేధసంస్కరణము సాధ్యపడదని, మద్రాసు, బాంబాయి, బీహారు, మధ్యరాష్ట్రములమంత్రు లొక్కసమయమున చెప్పట, విచిత్రముగ దోషకమానదు. పోనీ, స్వల్పసంస్కరణములయిన కొనసాగుచున్న వాయునిన, అదియు కనుపించదు. ఏలనన పలుతావులలో ఎక్సైజునలహా సంఘముల నేర్పరచుచున్నారు. కాని వీరు చెలిపిన సలహాలను ముడలాధికారులను శరించుటలేదు. ఇట్టిసంఘములవలన నేమిలాభము గలదు? తంజావూరులో నిట్టిదుస్థితి ప్రబలియుండెను. నల్లహాసంఘపు సిఫార్సు ప్రతికూలవలన విధి కల్పేరుకు లేదని గవర్నరుగారికి విచిరి. విధి లేకబోయినను, ఆచారములో శయినను నటుల జరుగవలదా? తంజావూరు జిల్లాబోర్డు రైల్వేను ప్రభుత్వపరము జేయుటయే శ్రేయస్కరమని, గవర్నరుగారు సలహానిచ్చుచున్నారు. రైల్వేలన్నియు ప్రభుత్వపర మయినగాని అభివృద్ధి గలుగదని, గవ

ర్నరుగారి సమ్మకము. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలను నిర్మించుటయనిన, రైల్వేలను ప్రజలవశము గావించుటయే యగును. ఇట్టి సంస్కరణమువలన, ప్రజల సాహసోత్సాహములు వృద్ధిమై, దేశసాభాగ్యమును చేకూర్చగలవు. అందుకు మారుగ, జిల్లాబోర్డు రైల్వేలను తొలగించుటవలన, ప్రజలలో బెరుగుచున్న నిర్మాణశక్తి తప్పక అంతరించును. గవర్నరు గారెటుల సలహానిచ్చినను, తంజావూరుజిల్లాబోర్డు వారు తమహక్కును విడువకుండుట మేలు. ఒకసారి హక్కు తొలగినపిమ్మట మరల నది లభించుట దుర్లభము. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలు ప్రజలసౌకర్యమునకెక్కుడు తోడ్పడుచున్న వనుట, అనుభవసిద్ధము. ప్రజల స్వపరిపాలనశక్తి నివి మెపు జేయుచున్నవి. జిల్లాబోర్డువారు పట్టుదల జూపుచో, తాము బలవంతులమని రైల్వేబోర్డువారు చెలుపుటచే, తంజావూరు బోర్డువారు ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొందురని నమ్మెదము.

ఏడెను: ద్వంద్వ ప్రభుత్వము

ఇంతవరకు ఏడెను ఇండియా ప్రభుత్వపరిపాలనక్రింద నుండెను. ఏప్రిలు 1 వ తేదీనుండి రాజకీయ సైనికపరిపాలనకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించుననియు, ఆంతరంగిక పరిపాలనకు మాత్రము ఇండియా ప్రభుత్వము బాధ్యతవహించుననియు, వినటకుటనుగాను కామన్ను సభలో ప్రకటించిరి. ఏమి యీ ద్వంద్వ ప్రభుత్వము? ఏడెను పరిపాలనమునంతను బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారే నిర్వహింపవచ్చును. హిందూదేశమున కసలే అక్కరలేదు. ఇంతియగాక, మూడుసంవత్సరములవరకు సంవత్సరమున కొకటికి హిందూదేశము 250,000 నవరనులను ఏడెనుపరిపాలనమునిమిత్తము చెల్లింపవలెనట. ఆపిమ్మట, ఖర్చులు తగ్గునట. కొత్తమార్పువలన ఇండియా ప్రభుత్వమునకు ఖర్చు తగ్గునయినను, వినటకుటనుగాను రూఢిగ చెప్పలేకబోయిరి. బ్రిటీషువారి లాభము నిమిత్తమై హిందూదేశముపై నిట్టి బరువులను మోపుట, హిందూదేశపు నిస్సహాయస్థితికి నిదర్శనము. ఏడెనుపై ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యధికారము తగ్గినను, ధనభారము మాత్రము తగ్గకుండుట చోద్యము.

కార్పరేషను : రివైజును అంచనా

కార్పరేషను బడ్జెట్టులో సూచించని క్రొత్త ఖర్చులను రివైజును అంచనాలో కమిషనరుగారు జూపి, దానినామోదింపవలయు ననుట, పలువుర సభ్యుల కాశ్చర్యముగలిగించెను. దీనిని నిరాకరింపవలయునని, నిన్నటిసభలో నొకతీర్మానము చెచ్చిరిగాని, అట్టి యధికారము కార్పరేషనుకు లేదని న్యాయవాది చెలుపుటచే, సభను పరిసమాప్తిగావించిరి. ప్రజాప్రతినిధులతీర్మానములు బహిరంగముగ నిరాకరింపబడుట శోచనీయము. ఇట్టిదుస్థితి కవకాశము లేకుండ, సిటీ మ్యునిసిపలుచట్టమును మార్చినగాని, ప్రయోజనముండదు.

మోటారు ప్రమాదము-భౌలకునిపరణము

కాన్పూరు, మార్చి 7:- వైస్రాయగా రిక్కడకచ్చి పట్టు ఒక దొంగసానిగారి అజాగ్రత్తవలన మోటారుక్రింద ఒక బాలుడు మరణించెను. అమె నిర్దోషియని విడుదలయ్యబడెను. (ఆ. ప్ర.)

భారత శాసన సభ

కర్నీ బిల్లుపై చర్చ

అనధికార సభ్యులు ప్రభుత్వమువారి ఆర్థిక విధానమును తీవ్రముగ ఖండించుట

పార్టీ బహుబలములు

ధిల్ల, మార్చి 7:— కర్నీ బిల్లుపై సోదీనము చర్చ జరుగుచున్నది. భారత శాసనసభయందు సభ్యుల సంఖ్యయు ప్రతిపక్ష సంఖ్యయు అత్యధికముగ నుండెను. అందున ఉద్దేశ పూరితమై యుండిరి. ఇంతవరకు ఏనాడు కూడ సోదీనము వచ్చినంతమంది ప్రతిపక్షులు సభకు వచ్చియుండలేదు. 16 పెన్సిల రేషియో కోరువారు 18 పెన్సిల రేషియో కోరువారు తమకు అనుకూలముగ సమ్యుతుల నిచ్చెదరని తోచిన శాసనసభ్యుల నందరిని దూరప్రదేశములనుండి కూడ రప్పించిరి.

ఏకత్వము గెలువవచ్చును?

రెండు పక్షముల విప్లులు కడు శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నావు. కాని ఏకత్వము విజయముగాంచునో చెప్పటకు వీలు లేదు. ఎవరు గెలిచినను రెండుమూడువేట్లవ్యత్యాసముతోడనే గెలిచెదరని చెప్పవచ్చును. శాసనసభయందు మొత్తముమీద 140 మంది సభ్యులున్నారు. అగ్రతరగతి పక్షముగారికి కారాగృహమునందున్న మిత్రగారిని వదలవేసిన శాసనసభ్యుల సంఖ్య 138 అని చెప్పవచ్చును. 1925 సంవత్సరమున శేషనలు దిహించుచున్న జరిగినప్పుడు 130 మంది సభ్యులు మాత్రమే సభకు వచ్చియుండిరి. సోదీనము చర్చకు కూడ దాదాపు 130 మందే వచ్చెదరని చెప్పవచ్చును. ప్రభుత్వపక్షమున అనగా 18 పెన్సిల రేషియోను ఆమోదించువారు 60 మంది అనగా 16 పెన్సిల రేషియోను ఆమోదించువారు 60 మంది యున్నారని గట్టిగ చెప్పవచ్చును. ఏవిధమున సమ్యుతి ఇవ్వవలయునో నిర్ణయించుకొననివారికి రింకును కొందరున్నారు. చర్చ జరుగుకొలది, నీరందరు 16 పెన్సిల రేషియోనే ఆమోదించెదరని, 18 పెన్సిల రేషియో పక్షమువారు నమ్ముచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు తమ పక్షమున అధిక సంఖ్యలను లాగుటకై అన్నివిధముల ప్రయత్నించుచున్నారు. కావున అధికారుల ప్రోత్సాహములను ఆశలను తియ్యనిమాటలను లొంగి పోరనివారిందరుచుకో చూడవలసియ న్నది.

చమనులాలిగాతి సవరణ

బిల్లును మరల సెలవుకొనితీసి పంపవలయునని దివాను చమనులాలిగా రుపపాదించునట్లు నోటిను పంపియున్నారు. కాని ఈ ఉపపాదనమును రెండుపక్షములవారు ఆమోదించరు. కాని సోదీనము వచ్చిన తరువాత లక్ష దివానుచమనులాలిగా రు తన సవరణ నుపపాదించరని తెలియుచున్నది. కాంగ్రెసు పక్షమువారు 16 పెన్సిల రేషియోను బలపరుపవలయునని తీర్మానించి తదనుగుణముగ సమ్యుతుల నివ్వవలయునని సభ్యులందరకు తెలియుచున్నారు. జాతీయపక్షమువారుకూడ ఇట్లే తీర్మానించుకొనియున్నారు. జాతీయపక్షమువారి తరపున కేంద్రగారు విద్యాసాగరపాండ్యగారు సవరణ నుపపాదించెదరని తెలియుచున్నది.

692 పెటిషనులు

పట్టు పెటిషనుల కమిటీసభ్యులను మహమ్మదుయాకూలు కే. సి. నియోగి, జమ్నాదాసు మెహతా, సి. దొరస్వామి అయ్యంగారు సోదీనము శాసనసభవారికి 692 పెటిషనులు సమర్పించిరి. మద్రాసు బొంబాయి బెంగాలు పంజాబు సంయుక్త రాష్ట్రములు మధ్యపలకకాలనుండి ఈ పెటిషనులు పంపబడెను. మొత్తముమీద ఈ పెటిషనులలో 7682 మంది సంతకములు చేసియున్నారు. వీరందరు రేషియోబిల్లును ఆక్షేపించుచు పెటిషనులు పంపిరి.

కర్నీ బిల్లుపై చర్చ

ధిల్ల మార్చి 7:— సోదీనమున సర్ అలెక్సాండరు మక్రైట్టాను, పల్లభాయి పటేలు, సేతుకస్తూరిభాయి లల్లాభాయి, సరోజినీదేవి, ప్రాఫెసరు మదనుగార్లు గౌరవప్రతిపక్షుల గృహ రీలయందు కూర్చుండిరి.

ప్రశ్నితరములు ముగియగానే 11-10 గంటలకు కర్నీ బిల్లుపై చర్చజరుగవలయునని సర్ బాసిలు బ్లాక్లుగారు పాదించుచు ఒకగంటకాల ముషన్యవించిరి.

సర్ బాసిలు బ్లాక్లుగారు పరస్పరమునకు 18 పెన్సిల రేషియోను ఆమోదించువారు అప్పటివచ్చు హృద్యులను గావించిరి.

చుమండిరి. (బ్లాక్లుగారి ఉపన్యాసము నిన్నటి పత్రికయందు ప్రకటింపబడెను) పిమ్మట 18 పెన్సిల రేషియోను ఖండించుచు పండితమాలవ్యాగారు, ఈక్రిందివిధమున ఒకటిన్నర గంట సేపు మాట్లాడిరి.

పండితమాలవ్యాగ

పండితమాలవ్యాగారిట్లుచెప్పిరి:— ఈ బిల్లు క్రిందటి ఆగష్టు నెలయందు చర్చకువచ్చినప్పుడు ఇంతముఖ్యమైన విషయములకుగల లాభాలాభము లెవ్వరూ విచారించుటకు సమయము చాలకపోయెను. ఈమారు సభ్యులు దానినిగూర్చి చర్చించుటకు సన్నిహితయందు తగిన వ్యవధిని కోరగా ప్రభుత్వమువారు నడుమజోక్యము కలిగించుకొని చర్చసమయమును కొంత కాలమువరకు నిలిపివేసిరి. అంత ముఖ్యమైన ప్రశ్నకిప్పుడు రెండుదినములు మాత్రమే ప్రత్యేకింపబడినది. కొంతమంది అనధికారస్నేహితులు విశేషమైన ఉపన్యాసములు లేకుండ వెంటనే ఓటచేయవలసియుండునని కొందరు చెప్పియున్నారు. అంత సర్వకాలములో నింతముఖ్యమైన ప్రశ్న నెట్లుపరిష్కారము చేయుటకు వీలగును?

నాజెములను ముద్రించుటలో వచ్చినలాభముతో బంగారు స్టాండర్డు రిజర్వును నిర్మింపకలెననియు, దేశములో నిజమైన బంగారు స్టాండర్డును బంగారుకర్నీని ప్రవేశపెట్టుటకు తప్ప యిరిజర్వును మరెయ్యకందుల కుపయోగింపమాడవనియు విధింపబడియుండెను. ప్రభుత్వమువారు ప్రజలకు చేసిన యీవాగ్దానమును పిల్చియింపకమీషనువారు పూర్తిగా నిర్లక్ష్యము చేసియున్నారు. సర్ బాసిల్ బ్లాక్లుగారు కూడ యిరిజర్వును రిరీ లక్షలను తగ్గించి అపకారమును చేసియున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వముయొక్క ఆర్థికశాఖవారు బంగారుకర్నీనూపనను కమీషను యెటుచుంచుచు దానియందు ఏలక్షణసంపాదనయ్యారో తెలియుటలేదు.

సర్ బాసిల్ బ్లాక్లుగారుచుచ్చి యీ ప్రసంగముతయ్యు అప్రస్తుతమనియు బంగారు స్టాండర్డు రిజర్వుబ్యాంకు విషయములు సెప్టెంబరులో వచ్చినప్పుడు ఆప్పుడు మాట్లాడవలసిన విషయములనియు చెప్పిరి.

పండితమాలవ్యాగారు:— ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తమకుకలతామే కమీషనును నూచించినట్టి బంగారుకర్నీ బంగారు స్టాండర్డు స్థాపనల విషయమై తగినసమ్యుతిమైన సీయకుండ మారకపురేలు దేశమున కెల్లు అనర్థదాయకమో చెప్పవలదా? కర్నీ సంస్కరణమున గూర్చి అన్ని విషయములను చెప్పవలదా?

సర్ బాసిల్ బ్లాక్లు:— ఇండియా ప్రభుత్వమువారి స్క్రీము నంగీకరింపలేదు. ఆస్క్రీమును సాగించుటలో పలు చిక్కులుగలవని ఆర్థికశాఖవారు అంగీకరించిరి.

పండితమాలవ్యాగారు:— ఈ చిక్కులను ఆర్థికసభ్యుడు తనశాఖయొక్కయు లండనులోనున్న స్నేహితులయొక్కయు సహాయమువలన సులభముగా దాటగలరు. సర్ ఫురూక్ ఖుదాసుగారు మారకపురేలు 18-4 పెన్సిల రేయుండవలెనని గట్టిగా చెప్పియున్నారేగాని హిందూదేశములో బంగారుకర్నీని స్థాపించినట్లుయిన తక్కిన చిక్కులన్నియు వాటియంతట అవియే తొలగిపోవునని చెప్పియుండకపోయెను. క్రి|| కే|| ఎడ్విన్ మాంటెగ్యూగారి దయవలన ఇండియాదొరతనము వారేమియు చర్చదీసుకొనలేదు. హిందూ దేశపరిశ్రలో కర్నీ విషయమును శాసనసభవారి ఆమోదనకు పెట్టుట కిదియే మోచటిసారి.

దొరస్వామి అయ్యంగారు:— ఇంతటితో శేషమే? ఆ జరిగి సర్దిఫీకేషన్ అధికారములేదా?

పండితమాలవ్యాగారు:— ఇంత ముఖ్యమైన విషయములో ప్రజాప్రతినిధులు అసమ్యుతిని దెలిసినపుడు వారియభిప్రాయములను భిన్నముగ సర్దిపెచేయుకుండు గౌరవమును ఇర్విక్ ప్రభువునకే వదలివేసెదము.

మరియు మాలవ్యాగారిట్లుచెప్పిరి:— బంగారు కర్నీని స్థాపించుటకు తగినంత బంగారును లేదనిన శేషంగీకరింపజాలను. బంగారు కర్నీని జయప్రదముగ స్థాపించుటకు హిందూదేశమున కావలసినంత బంగారును కలదు. ప్రజలకు మాత్రము మీ

చట్టములయందును ఇవి యాకస్మికముగ మారుచుండవలయు విశ్వాసముండవలెను. ఇది ఇట్లుండ సర్ బాసిల్ గారు కర్నీని యిష్టమువచ్చినట్లు మార్పుచు రూపాయ విలువను హెచ్చించుచున్నారు. రాజులైవారు దేశములోని తూనికరాళ్ళను నాజెములను యిష్టమువచ్చినట్లు మార్పుచేయరాదని కాస్త్రము లుద్దోషించుచున్నవి. రేపు శేరువ 18 చటాకులని చెప్పినచో కొనేవారందరు సంతోషించెదరు. అమ్మేవానికి సరకులు గలవానికిమాత్రము నష్ట మనుభవింపక తప్పదు. ఇట్లు రెండ్లసంవత్సరములు గడచినకరువారత “ఏమో వాని కలవాడైనదిగదా అక్లేయుండని” మృని చెప్పుట సరియనునా?

అగ్రతరగతి మందలింపు

ఇప్పటికి మాలవ్యాగారిొక గంటనుండి మాట్లాడుచుండుటచే నీవిధముగా ప్రతిసభ్యుడును మాట్లాడినట్లుయిన చర్చముగి యదని అగ్రతరగతి మందలింపెను. (వినుడు వినుడు.)

పండిత మాలవ్యాగారు:— అంత ముఖ్యమైన ప్రశ్నను గూర్చి మాట్లాడుటకై మరెన్నిరోజుల ప్రత్యేకింపబడి యుండవలసినది

అగ్రతరగతి:— ఈ యధికారము అగ్రతరగతికి లేదని మీకు తెలిసియేయుండవచ్చును.

పండిత మాలవ్యాగారు:— మీ ద్వారా ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించుకొనుచున్నాను.

సర్ బేసిల్ బ్లాక్లు:— తాను చెప్పదలంచుకొన్న దానిలో చాలభాగము అంతయుగాదు. (నవ్వు) రిజర్వుబ్యాంకు బిల్లు వచ్చినప్పుడు పండితుడు చెప్పవచ్చునని శేను. నూచించవచ్చునా?

పండితమాలవ్యాగారు తిరిగియిట్లు ప్రారంభించిచెప్పిరి:— 18-6 పెన్సిల మారకము సరకులు కొనువానికి గాక బ్రిటిషు దిండుకులకే లాభకరము. సర్ బేసిల్ బ్లాక్లుగారు హిందూదేశములోని వ్యవసాయవారులక్షేయమునే గోరినట్లుయిన 18-6 పెన్సిల మారకముచేసిన అవకాశమును తొలగించుటకై లాండు రివిన్యూగిస్తును తిరిగి విధించి మరెన్ని యిరవలను శేయవలసియుండును. బంగారు స్టాండర్డు బంగారు కర్నీయే హిందూదేశమునకు శాశ్వతమైన లాభమును చేకూర్చగలవు.

రోజుకూచేయువారికి కొంతనష్టముండవచ్చును. కాని వాకార్కి స్నేహితుడు అంగీకరించినట్లుగా 18-6 పెన్సిలు న్నట్లుయిన పరిశ్రమలు న్యూజెండుకు పోవుటయు తటస్థించును. నిరదోష్టగము నిష్క్రమగటయు తటస్థించును. పెట్టుబడిదారులకు నష్టముచచ్చినప్పుడు కూలిపనివారలకు గతులుండునా?

చమనాలిగారు:— 2-షిల్లింగల మారకము ప్రకారము బొంబాయిమిల్లు యజమానులు 12 కోట్ల లాభము తీసిన మాటయేమి? (అధికారసభ్యుల చప్పట్లు)

పండితమాలవ్యాగారు:— 2-షిల్లింగల మారకమెంత అన్యాయమో వారుదానిమీద లాభముతీయుటయు సంత యన్యాయము. కాని హిందూదేశమునప్పటి రివర్సుకొన్నిలువలన ఆంగ్లేయులు 80 కోట్ల లాభముతీసిన మాటయేమి?

సర్ బేసిల్:— ఇప్పుడు తిరిగి మరెయ్యక అవకాశమేల యొసగెదరు? (వినుడు వినుడు.)

పండితమాలవ్యాగారు:— హిందూదేశము బాధపడుచుండగా ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి మేలుకలగచేయుటకును స్వల్పము బట్టలు జూపుటకును దేశక్షేయములే బలియాయబడినవి. బ్రిటిషు పరిశ్రమలు నష్టపడుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారింగీకరింపదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు పనివారలకు ముట్టిపెట్టెరారా? (నవ్వు)

యూరపియనులలో నొకరు:— ఆ. ఇప్పుడు ముట్టియే పెట్టుచున్నారు (నవ్వు)

పండితు డిప్యూటీ గంటన్నరసేపు మాటలాడియుండెను. సభవారంత ఫలాహారములకు లేచిరి.

సర్ విక్టరు సానూను

ఫలహారాంతరమున సర్ విక్టరు సానూనుగారిట్లు చెప్పిరి:— ఎప్పుడుగాని శేషంగీకరింపబడెను కానీ ముఖ్యతెలియును. కాని నిపుణుడైనట్టివాడుమాత్ర మెల్లప్పుడును సరిగానే ప్రసరించునని నా యనుభవమువలన శేను చెప్పజాలను. ఈ పుణులను నమ్ముకొనియే శేషంగీకరింపవలయు నష్టపడియుంటిని. బొంబయ 12 మాసములలో నీకర్నీప్రశ్న మాలాగ్రముగ తెలుసుకొనవలెనని శేను ప్రయత్నములను చేసియుంటిని. హామీ చార్జీలను తీసివేసినట్లుయిన జాతికంతటికిని పూర్వముగా లాభము కలుగునని నానమ్మకము. ప్రతివ్యవసాయదారునిని తన ఫలసాయమునకు రూపాయలు లెక్కునగా వచ్చినను తాను కొనునట్టి వస్తువుల ధరలు తగ్గినట్లుయిన లాభమును పొందగలడు. ప్రాఫెసరు కీన్సుగారు వ్రాసిన కరపత్రమునం దేమిగలదో తెలియునా? ఇంగ్లాండునందు మారకము హెచ్చుటకార్కి కులకు కూలిని తగ్గించుటకై ప్రభుత్వమువారు చేసిన ప్రయత్నమేననియు, టన్నును మూడుపెన్సిలుగా వచ్చుచున్న లాభ

మును 13.9 పెన్సిల్ నదీ ప్రవహముగా మార్చిన బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారి చర్యలను బొగ్గు సమృద్ధి జరిగినదియు నందు తెలుపబడెను. కాని హిందూ దేశములో మారకమును హెచ్చించుటకై ఇండియా దొరతనమువారు జేసిన ప్రయత్నములవలన ధరలేమియు తగ్గలేదు. మారకము హెచ్చినందువలన కలుగులాభము హిందూ దేశమునకు గాక అమెరికాకు ఎక్కువగా అప్పువడి యున్నందువలనను తనకు కావలసిన ఆహారపదార్థముల కొరకై విదేశములమీదనే ఎక్కువగా ఆధారపడియుండుటచేతను ప్రేరేపించుటకై యిందువలన యెక్కువలాభము చేపట్టగలరు.

ఒక్క ప్రతిపండించువానివిషయముచూచారించెదము 13.4 పెన్సిల్ రేషియోయనున్నప్పుడు ఎగుమతిచేయబడు ప్రతికి నూరురూపాయల ధరయైనట్లయిన 1 పెన్సిల్ 6 పెన్సిల్ ప్రకారము 47½ రూపాయలేయగలను. అనగా నూటి 12½ తగ్గుచున్నది ఇప్పుడు ప్రతిపండించువానిపీఠి మరింత అన్యాయముగా నున్నది. ప్రపంచధరలు నూటికి 50 శాతములు పడిపోయినవి. ఎట్లయినను ప్రస్తుతపు పండించుట కగు భర్తలతో పంటలు పండించువాడు లాభములను తీయజాలడు. అయినప్పటికిని ఎగుమతి చేయునప్పుడు నూటికి 12½ తగ్గునగా అంగీకరింపవలసిన యున్నది. లేకా హిందూ దేశములో కావలసినగానికి అమెరికను ప్రతిని దిగుమతిచేయుచుండగా చూచుచు యూరపుండవలసివచ్చుచున్నది. పంటలు పండియకొన్నవారికి మొత్తముమీద నష్టమేనచ్చినదని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించియున్నారు. ధరలు అలవాటై పోయినవను అభిప్రాయముతో కరెన్సీ కమిషను యెదుట సాక్షులొక్కొక్కరుగా 18 పెన్సిల్ మారకము నకే అనుకూలభిప్రాయమును తెలిపియున్నారు. అప్రత్యక్షమైన అధికపు పన్నులవలన ప్రభుత్వమువారికివచ్చు లాభములు విదేశపు దిగుమతులతో పోటిచేయుచున్న ఉత్పత్తి దారుల మీదనే పడుచున్నవి.

13.4 పెన్సిల్ నున్నట్లయిన వ్యవసాయదారు లెక్కువగా ఉపయోగించు నస్తువులధరలే పెరిగిపోవును. కిచెన్ గారివంటి నిపుణుడు ప్రపంచధరలు పడిపోవునని ముందే చెప్పియున్నాడు కావున ఎక్కువ మారకపురేటువలన ఎగుమతిచేయబడు పదార్థములకే నష్టమువచ్చును. కాని తిరిగి అన్నింటిని సరిపుచ్చునప్పటికి ఎంతో మంది నష్టపడవలసియుండును. రెండవదేవునగా నియమితమైనకూలి సంపాదించుకొనువారికి పెద్ద రేషియో ప్రకారము లాభములేదు. ఏలనదీవిత పరిమాణముతోగలదే లాభముగాని వేరులాభమేమియులేదు. కొన్ని చోట్ల అనగా వర్తకము మందగించినప్పుడు పురుషులలో కొంతమందికి ఉద్యోగములుపోవును. అప్పుడు వారాధార మేమియులేక అల్లాడవలసివచ్చును. చూడవ దేవున మారకపురేటును నిర్ణయించునప్పుడు బడ్జెటును గూర్చిన విచారణ ఆర్థికసభ్యుని మనముందులేకపోయినను ప్రభుత్వమువారి ఆర్థికములకు లాభము గలిగెను. ఋణదాతయొక్కయు ప్రభుత్వముయొక్కయు లాభముకొరకు ఎగుమతిచేయుచున్నట్టి వారిమీదనే కాసనసభ్యులు భారమును మోపవలసిరా?

ఇంకను అలవాటుపడనట్టి 18 పెన్సిల్ మారకమునకు సరిపెట్టుకొనవలెనని భారతకాసనసభవారు దేశమును నిర్బంధించెదరా! లేక పూర్వపురేటునే ఉంచవలసినదని ప్రభుత్వమువారివదిగదరా? ఆర్థికసభ్యుని పనియేమోత్రమును కులభిముగాలేదు. 18 పెన్సిల్ కంటే ఎక్కువరేటును కోరిన(బ్రిటీషు అధికారుల తరపున ఆత్మదాహరణపడినట్లెను. ఒకప్పుడియన హిందూ దేశమునకే పప్పుడు 13.5 పెన్సిల్ కంటే యెక్కువమారకపురేటుండిరాదని వాదించి యిప్పుడుతిరిగి వారికిని నీరికిని రాజీప్రయత్నించుచున్నారు. కుదుర్చువలెనని ఆర్థికకాశ్వా పునర్నిర్మాణమునకు సర్ బాలోగారే కారకులు. ఇప్పుడుతిరిగి 13.4 పెన్సిల్ మారకమును విశేషప్రదనములకలగకుండ సాపేక్షపరచిన సర్ బాలోగారే బ్లాకెటుగారి జ్ఞానము బుద్ధికులత ప్రభుత్వప్రయోగత్వములమీదనే ఆధారపడవలసి యున్నది (చప్పట్లు).

డాక్టరు మెక్ కేలుగారు

డాక్టరు మెక్ కేలుగారు బిల్లునామోదించుచు కార్మికులక్షేమమునకై మారకపురేటునట్లే యుంచవలెనని హాస్యరసపూరితముగ మాట్లాడిరి.

1925 సంవత్సరమును ఆర్థిక కౌన్సిలమునందు ప్రాపె సరుగానుండి రాబడిపన్ను నిచ్చునప్పుడు 13.6 పెన్సిల్ మారకము ఫనికి రాదని అనుకూలభిప్రాయమును తెలిపిరి. అందువల్లనే సేనిప్పుడు 13.4 పెన్సిల్ మారకముండవలెనని చెప్పుచున్నాను. పెద్ద నవ్వు వెంగ్లి కమిషనుయెదుట దాదాభాయి వాలోజీగారు సాక్ష్యమిచ్చుటలో వెండి బంగారములలోనికి మార్పుటలో జన సామాన్యమునకు క్రూరముగా నుండక తప్పదని చెప్పియుండిరి సర్ బిక్టరు సానూసుగారి అనుచరులలో నొకరు ధరలు పెక్కిపోవుచుండగా కూలి తగ్గిపోవుచున్నవని చెప్పియుండిరి. (నవ్వు)

సర్ పి. థామసులు—ఎవరు వారు?

డాక్టరు మెక్ కే—పాపము నారి కన్యాయము చేయదలచుకొనలేదు.

చిట్టచివరకు కార్మికులకు లాభకరమగునది 13.6 పెన్సిల్ లేననియును అంతకంటే మంచిరేటులేదనియు అందువలనదానినే ఆమోదించుచున్నానని చెప్పెను.

సర్ పురుషోత్తమదాసుగారు

పిమ్మట అసభికాసభ్యులు కరతాళస్వరాలు గావింప 16 పెన్సిల్ రేషియోను బలపరచుచు సర్ పురుషోత్తమదాసు తామరదాసుగారు ఒకగంటసేపు ఈక్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి:—

నేను కరెన్సీ కమిషను సభ్యులకు నన్ను పును బంగారు కరెన్సీల ప్రయోగమును బలపరచుచు నివేదికమును తయారు చేసెదను. రేషియో మార్పు అంతకు ముందే కాదని సర్ వేసి బ్లాకెటుగారు ముందే పర్యాయము చెప్పియుండిరి. కాని ఇప్పుడు రేషియో సమస్య ముఖ్యమైనదనియు మారకపురేటును నిరపరచుట అవసరమనియు చెప్పుచున్నారు.

ఈవిషయమై నిర్ణయమొనగట భారతకాసనసభవారి ధర్మమైయున్నది. రూపాయవిలువను హెచ్చించుటను గురించియు తగ్గించుటను గురించియు డాక్టరు మెక్ కేలులుగారు మాట్లాడిరి. కాని రివర్యు కాన్సిలులవల్ల దేశమునకు విపరీతమగు నష్టమేర్పడినపుడు 16 పెన్సిల్ నుండి రూపాయ మారకపురేటును ప్రభుత్వమువారు క్రమముగ హెచ్చించిన విషయము మెక్ కేలులుగారికి తెలియదు కాబోలు. ప్రభుత్వమువారిచర్యను పాలకుమిటివారు తీవ్రముగ ఖండించిరి. ప్రభుత్వమువారి ఆర్థిక విధానము ఈవిధమున విపరీతమైనదగుటచే దేశమున వెండి నాణెముల చలామణి ప్రబలెను. దేశమునందలి బంగారును ఇంగ్లాండునకు పంపుట ఆచారమయ్యెను. యుద్ధసమయమున ఇంగ్లాండునకు ఎంతో బంగారము పంపబడెను. అందుచే విదేశములతో వర్తకసంబంధములను పరిష్కరించుకొనుటకు తగినంతబంగారము లేకపోయెను.

బాబింగుటను స్మిత్ కమిటి

పిమ్మట ఈవిషయమై బాబింగుటను స్మిత్ కమిటివారు విచారణజేసిరి. భిన్నాభిప్రాయము తెలుపుచు సంఘసభ్యుడను డలాలుగారు ప్రకటించిన ప్రత్యేకనివేదిక చరిత్రాత్మకమైనవి. కాని ప్రభుత్వమువారు డలాలుగారి మానవలను నిరాదరించిరి. అయినను అదిమొదలు నేటివరకు మారకపురేటు 16 పెన్సిల్ ప్రాంత్యముననే యున్నది. వర్తకపరిస్థితులను సరించి మారకపురేటుని నిర్ణయమగు సాంప్రదాయము తృప్తికరంపడినది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారే మారకపురేటును నిర్ణయింప నుద్దేశించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు కొంతకాలము రెండుపిల్లింగల రేషియోను నిరపరచయత్నించిరి. మొదటినుండియు రమకు లాభముకలగు విధమున మారకపురేటును నిర్ణయింప ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచుండిరి. ఈవిషయములందు ప్రభుత్వమువారు జోక్యముకలగజేసికొనక వర్తకపరిస్థితులను సమసరించి మారకపురేటు ఏర్పరచుటకు అవకాశముకలగజేసిన ఎట్టిచిట్టా ఏర్పడియుండదు. స్వలాభము కొరకు ప్రభుత్వమువారు రూపాయవిలువను అధికముచేసిరి. మరివిధభరదేశమునందు ఏప్రభుత్వమువారుమాడ ఇట్లుచేయుటలేదు. ఇది తప్పుమార్గమని ఆర్థిక సభ్యులే ఇండియా కార్యాలయమువారికి తెలిపిన విషయము నాకు తెలియును. మారకపురేటును నిర్ణయించు విషయములందు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని భారతీయులు విశ్వసించజాలరు. అందులకే బంగారునాణెముల చలామణిని భారతీయులు కోరుచున్నారు. అప్పుడు ప్రయోగపునాణెపు విలువ ఏమయి చిక్కుచుండును. ఇట్టి ముఖ్య సమస్య సంపర్కమున ఆర్థికవిషయములందు నిపుణుడగు సర్ వేసి బ్లాకెటుగారు భారతీయుల అభిప్రాయములను అంగీకరింపజాలకుండుట విచారకరమగు విషయము. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు 18 పెన్సిల్ రేషియోను నిరపరచిన ఆర్థిక విషయములందు ఇంతవరకు గావించిన అక్రమములకన్న యిరమగునను అన్యాయమును గావించినవారయ్యెదరు. 16 పెన్సిల్ రేషియో నిలబియున్న యంత్రాయధికారులు ఎక్కువవెలలకు తమకు కావలసిన ప్రతిని కొనవలెను. 18 పెన్సిల్ రేషియో ఏర్పడిన సామాన్యజనులకు లేరనినప్పుడు ఏర్పడును. కాలన యంత్రాయధికారులు స్వలాభముకొరకు 16 పెన్సిల్ రేషియో కోరుచున్నారని చెప్పుకూడదు. భారతదేశమందలి బీదలపీఠిగతులు అంగ్లయులకేమి తెలియును?

జీతములు

రేషియో నిరపడకున్న జీతములవిషయమై ఇబ్బందు కల్గుచున్న ఆర్థికసభ్యుడు తెలిపెను. 16 పెన్సిల్ రేషియో నిరపడిన సమయముల అధికముగనున ఆర్థిక సభ్యుడు తెలిపి

చ్చిరి. కాని 18 పెన్సిల్ రేషియోనే కార్మికులకు సమస్యల నధికము చేయునని చెప్పవలసియున్నది.

బ్లాకెటుగారి 11 ప్రశ్నలు

బ్లాకెటుగారు 11 ప్రశ్నలపిరి. వాటికి నేను సమాధానము చెప్పుచున్నాను. యుద్ధమునకు పూర్వమునందు మారకపురేటుకన్న హెచ్చు మారకపురేటును నిరపరచుటకు ప్రపంచమునందు ఏదేశమువారుమాడ ప్రయత్నించలేదు. భారతదేశమున మాత్రము ఇట్లు ప్రత్యేకముగ మారకపురేటును హెచ్చించుటకు చర్యచేయబడినది. ఆర్థికసభ్యుని ప్రశ్నించుచున్నాను. 1922 సంవత్సరమునుండి భారతదేశమున బంగారు నాణెములే ప్రమాణములగు నుండునట్లు చేయవలయునని భారతదేశమును కోరుచుండిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు వర్తక పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగాని మారకపురేటును నిరపరచుచు బంగారునాణెములకు ప్రమాణము కలగ నుండునట్లే చేసిరి.

1926-27 సంవత్సరమున రిజర్వు లేమండగనే కరెన్సీనోట్ల చలామణిని అధికమొనర్చి ప్రభుత్వమువారు ఆర్థికవిషయములందు విషమస్థితి తెచ్చిపెట్టిరి. వర్తకపరిస్థితులను పాటింపక వర్తకపరిస్థితుల కనుగుణ్యముగాని మారకపురేటును నిరపరచి బంగారునాణెముల ప్రమాణమును అవగీకరింప ప్రభుత్వము ప్రపంచమున మరే ఇతరదేశమునందైన యున్నదా అని ప్రశ్నించుచున్నాను. ఇంతవరకు రిజర్వు నిధితో ఎంతనోట్లు సర్దులేటుచేయబడెనో ప్రభుత్వమువారు తెలుపలేదు. ఈ వివరముల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు తెలుపవలయునని కోరుచున్నాను. ఏలెక్కలు ఆగరముగ గైకొని 15 పెన్సిల్ రేషియో న్యాయమైనదని ఆర్థికసభ్యుడు నిర్ణయించెనో తెలియజేయును.

16 పెన్సిల్ రేటు ధర్మమైనది.

1914 సంవత్సరమువరకు 16 పెన్సిల్ మారకపురేటు నిలబియుండెను. విదేశములందలి వ్యవసాయ అన్యాయము కలుగజేయువలయునని భారతదేశమువారికి ఉద్దేశములేనందున యుద్ధసమయమునందు దీర్ఘకాలము 16 పెన్సిల్ రేటు నిలబియుండెను. కావున 16 పెన్సిల్ రేటు భారతదేశమునకు తగియున్నదని చెప్పవలెను. కాని ఇప్పుడు 18 పెన్సిల్ రేషియోను నిరపరచవలయునని సర్ బ్లాకెటుగారు కోరుచున్నారు అనగా ఇంతవరకు (16 పెన్సిల్ రేషియో చొప్పున) సవరమునకు 15 రూపములు ఇచ్చుచున్నారు. ఇక సవరమునకు (18 పెన్సిల్ రేటుననుసరించి) యు 13.5-4 తోనే తృప్తిపొందవలయునని బ్లాకెటుగారు కోరుచున్నారు. ఇందువల్ల కలిగిన లాభమును రాష్ట్రీయకర్షణములను తగ్గించుటకును ధనమును సమర్థించేయువారికి లాభము కలుగజేయుటకును వినియోగించ బ్లాకెటుగారు దక్షిణించుచున్నారు. ఈదేశములూ వ్యాపారము ఇంగ్లాండునందలి వ్యాపారముకన్న అధికమైనది. ఇంగ్లాండులో మారకపురేటు నిరపరచుటకు 2 సంవత్సరములు పట్టినది. భారతదేశమున స్థిరపడుటకు 10 సంవత్సరములైన పట్టును. 16 పెన్సిల్ రేషియో ప్రమాణముని చెప్పుటకు ఆధారమేమని బ్లాకెటుగారు ప్రశ్నించుచున్నారు. కాని బంగారు నాణెముల చలామణి బంగారు నాణెముల ప్రమాణము కోరుట భారతీయుల జన్మహక్కు. బంగారు నాణెముల ప్రమాణమును సాపేక్ష భారతీయులు కంకణము కట్టుకొనియున్నారు. ఇంగ్లాండు వర్తకమునకు ఇబ్బంది కలుగననియు ఇంగ్లాండు వర్తక పరిస్థితులయందు సంజలనమేర్పడుననియు, అందుచే బంగారు నాణెముల ప్రమాణమునే ర్పదవ వీలులేదనియు ఆర్థికసభ్యుడు చెప్పుచున్నాడు. 16 పెన్సిల్ రేటునుండి 18 పెన్సిల్ రేటునకు మార్పు ప్రభుత్వమువారిప్పుడు యత్నించుచున్నారు. క్రమముగ 20, 22, 24 పెన్సిల్ వరకు మారకపురేటును హెచ్చింప ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించెదరు. అప్పుడు బంగారు నాణెముల చలామణి ఏర్పడుట అసంభవమగును. ప్రభుత్వమువారి బడ్జెటులు లోటులే కుండునట్లుగను పన్నులు అధికము కాకుండునట్లుగను ప్రతిసంవత్సరము మారకపురేటు హెచ్చింపబడును. రూపాయ విలువను కృత్రిమముగ హెచ్చించుట ప్రజలను మరింత పీడించుట ఆచారము కాగలదు. భారతీయులు ఇట్టి విపరీతపరిస్థితులను సహించజాలరు. 1920 సంవత్సరమున బావిగటనుకమిటివారు పేరాశ ప్రకటించి 24 పెన్సిల్ నిరపరచయత్నింపకున్న 18 పెన్సిల్ రేటు స్థిరపడియుండెడిది. కాని భగవంతుడు దయచలచి బీదలకు తోడ్పడెను. బావిగటనుకమిటి వారి ప్రయత్నములు విఫలములయ్యెను. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు క్రమముగ మారకపురేటును హెచ్చింప ఉద్దేశించుచున్నారు. ప్రభుత్వసభ్యులు ఇట్టి కృత్రిమమార్గములవలంబించినను రాజప్రతినిధిగారిందుల కంగీకరింపరని నమ్ముచున్నారు. ప్రపంచమున ఇట్టివిధానమునకు సామ్యములేదు. కావున సభవారందరు 16 పెన్సిల్ రేటునే బలపరచవలయునని కోరుచున్నారు. (కరతాళస్వరములు.)

అబ్దుల్ రషీదు విచారణ

జైనానాయుదంతము

జిల్లా సూపరెంటెండ్ సాక్ష్యము

సాక్షుల జేలవనము

పశ్చిమోత్తరపరగణాల సి. వి. డి. అధికారుల హెచ్చరిక

జిల్లా మార్చి 4:—స్వామి శ్రద్ధానందుని చంపినాడను విచారణజరుగుచున్న అబ్దుల్ రషీదు ముద్దాయి విచారణ నేడు తిరిగి ప్రారంభింపబడెను. జాప్తనుగారియెదుటనే విచారణ జరిగెను.

కలూను సాక్ష్యము

ప్రతివాదిలెర్రున నేడు విచారింపబడిన మొదటిసారి కలూనుగారు నాతో మందునకువచ్చి చాల వాదించువాడు. అప్పుడు పిచ్చివాడని తెలియుచున్నది. అప్పుడప్పుడు నోటి మాటగొన్న మరెక్కిన్ని సమయములందు వ్రాతమూలకంబుగను వ్రాస్తానని చెప్పెను.

అసరాల్ సాక్ష్యము

జైనానాయుదంతము

“ముద్దాయి భార్య జైనానా తిరియకాతేలో జరుగుచుండెడిది. అక్కడ నేను నాకరిచేయుచుంటిని. ముద్దాయి జైనానాలోనికి ప్రవేశించి కొత్త అల్లరి జరిగినతరువాత ఉపాధ్యక్షునితో డెబ్బలాడెను. కొందరు ముద్దాయిని బయటకు తోలివేసిరి. ముద్దాయి భార్య 1924 లో కళాశాలలో చేరి వసతిగృహముననుండెను. ఆమెకు సుమారు 11 వత్సరముల పిల్లవాడున్నాడు. ఆతడు వసతిగృహమున లేడు. నాకు ముద్దాయి తండ్రియు సోదరుడను తెలియును.”

వడేరుదీను గారు

ముద్దాయి నాచెల్లియింటివద్ద నుంచువాడు. ముద్దాయికి పిచ్చికళ్ళు వచ్చినపుడు నన్ను తిట్టడు అప్పుడప్పుడు మాత్రవిస్తాననుచు నున్న లేచి లాగు కట్టుకొనకుండువాడు నేను ముద్దాయినియింటినుండి లేవకొట్టితిని. ఆతడు తనభార్య విష్ణులతోనే నివసించువాడు.

శిరోమాండ్యమునకు మందు

హాకీము సురాజుద్దీనుగారు తాను ముద్దాయిని 1½-సంవత్సరమునుండి ఎరుగునని తెలిపెను. “నావద్దకు మందునకువచ్చువాడు. శిరోమాండ్యమునలన బాధపడుచున్నాడు. అందువలన రక్తశుద్ధికి మందు దిచ్చితిని. వాతేపిత్తములసంఘర్షణవలన గలిగిన జబ్బు. భారాసు మొదలగు సుత్తులందులవలన గలిగెను. ఒక నాడు నేను వ్రాసిన చీటిని నాయెదుటనే చించివేసెను. కావున ముద్దాయి పిచ్చివాడే. ముద్దాయికి మందిచ్చినపుడు ఆతనినృత్తి నాకు తెలియదు. పిచ్చివాడైనను సరిగా వ్రాయగలడు. పనిలోనున్నపుడు పిచ్చిలేకుండగ పనికాగానే పిచ్చిరావచ్చును.

మహమ్మదు హుస్సేను

ముద్దాయి ఇంటికి ముంగిటనే మాత్రవిస్తాననుచు వాడు. ముద్దాయి ఎవరిని హింసించుటగాని ఎవరిమీదను రాష్ట్ర విసర్జన గాని చేయలేదు. గావుననే పిచ్చివాడని పోలీసువారికి తెలుపలేదు. నన్ను ఈకేసులో సాక్ష్యమియమని ఎవరును అనుగలేదు.

జైనానాలో ప్రవేశము

ఫాజుల్ హాకీగారు 1½-సంవత్సరముల క్రిందు జులఫకీరాల్ గారిజనానా ప్రవేశించెనని తెలిపెను. “నేనున్న గొంధిలోనే యతడుండ నందునే సంతక జోక్యము గలిగించుకొనలేదు. నేనాతని సోదరునకు ఈయుదంతమును గూర్చి సాక్ష్యమిచ్చెదననియు మరియిద్దరున్నారనియు తెలిపితిని.” నాగొంధిలో నున్నవారి కీముద్దాయికి పిచ్చిగా నున్నదని ఎట్లు తెలిసినదో నాకెరుక లేదు. ముద్దాయి జైనానాలోనికి పోగానే ముద్దాయిని తన్ని ఈడ్చివేసిరి. జులఫకీరాల్ కి ఆతడు పిచ్చివాడని తెలుపగా, ఆతడు విడిచివేసెను. పోలీసువారికి తెలుపనలేదు. పంచాయతీయు జరుగలేదు. ఎవరితోను పోరాడుటగాని డెబ్బలాడుటగాని ఎరుగను, వినలేదు.

జులఫకీరాల్ గారు అదంతయు నిజమనిరి. ఉదయమున ఈ యుదంతము జరిగిననది.

పోలీసు జిల్లా సూపరెంటెండ్

ఇక్రూత్ హాకీగారు పోలీసుగారి ఆనోకీవిషయమైన దానుమెట్లు కోర్టులో దాఖలుచేసిరి. దానిలో సి. వి. డి. శాఖవారు వ్రాసిన ముద్దాయి జాగ్రత్తగా కాయచునననని తెలిపిరి. ముద్దాయి కాబూలునుండి ఢిల్లీ వచ్చుచున్నాడనియు అక్కడ సన్నంతకాలమును కాసేలుచామును (యూనియను ఆఫ్ ది ఈస్ట్) పత్రికలో ప్రతిభ ప్రాతిపల్యమైకట్టి మత్తెక్కువగాని వ్రాసియున్నది. క్రిందటి 4 ఏండ్లనుండియు చాలసంఖ్య వ్యవసాయము గలిగిన వనియు చాల నుండి హిందువులకుమార్చియును చంపబడి గాయపడినయు ఇంట్లు తగలకట్టి లాటుచేయబడినయు తెలిపిరి. శుద్ధి ఈస్ట్ రిలకు ముఖ్యకారణము. కీ||శే|| శ్రద్ధానందుడు శుద్ధి నాయకులు నిజముగా ఆరేడే స్థాపకుడు. మహమ్మదీయులు ఆరేడే స్థాపకులు ఎక్కువగా జ్యోషించుచుండిరి. నేను ముద్దాయి ఇల్లు చూచితిని. నా కేస్యరును ఆతడు చేసినపిచ్చిచేష్టలను తెలుపరైరి. ఏముద్రణాలయజమానియు నాతో ముద్దాయివోషముల చెబుపలేదు. ముద్దాయి బంధువులు “ఎవరును పిచ్చివాడు గారు” ముద్దాయి పిచ్చివాడని తెలుపలేదు. 23-వ శేదీ సాయంకాలము మాడుగంటలనే పాతొలో చూచితిని. నేను సాక్షులనుండి ముద్దాయి శిరోమాండ్యమునుగూర్చి ఏదియు ననుగలేదు.”

నేడు 27 గరు సాక్ష్యమిచ్చిరి. నిన్న 21 మంది సాక్ష్యమిచ్చిరి. ముద్దాయి శిరోవేదనగూర్చి పరీక్షించిన వైద్యశేఖరుడు రేపు సాక్ష్యమిచ్చును. (అ. ప్రె.)

శ్రద్ధానంద హత్య

డాక్టరు సాక్ష్యము

“రషీదు పిచ్చివాడు గాడు”

జిల్లా మార్చి 5:—లాహోరు మెంటలు ఆన-పత్రికై ముగ్గురు రషీదును పరీక్షించిన వైద్యశేఖరుడు నేడు సాక్ష్యమిచ్చి “అబ్దుల్ రషీదు పిచ్చివాడుగాడు” అని తెలిపిరి. నేడో రేపా పూర్తియైన నివేదిక వెలువడగలను. వాస్తవగారిపేరు లాజ్విపాళిగారు కేసు. 7-వ తేదీకి వాయిదావేయబడెను. (శ్రీ. ప్రె.)

మధ్య పరగణాల శాసనసభ

మధ్యపాన నిషేధము - మంత్రిగారి ప్రకటన

నాగపూరు, మార్చి 4:—నేటిదినము మధ్యపరగణాల శాసనసభలో గౌ|| రాఘవేంద్రరావుగారు ఒక ప్రత్యుత్తరమిచ్చు ఇట్లు చెప్పిరి:— సంపూర్ణ మధ్యపాన నిషేధము తమ ఆదర్శమని ప్రభుత్వమువారు 1921 సంవత్సరమున ప్రకటించిరి. కాని ప్రజలనుబోధనములు మారి త్రొవకుపై అసూయ వ్యాపించిన ప్రభుత్వమువారి ఉద్దేశము కొనసాగదనియు కాల పరిమితిని నిర్ణయించుటకు వీలులేదని ప్రభుత్వమువారు 1921 సం|| ప్రకటించిరి. ఆదర్శముతోడనే అప్పటినుండి ప్రభుత్వము వారు పనిచేయుచున్నారు. అనవసరము కల్గుదుకాములు తీసివేయబడినవి. ఎక్సైజు డ్యూటీలు అధికము చేయబడినవి. మధ్యపానవిక్రయము జరుగుగంటలు తగ్గింపబడినవి. శాసనసభ వారు కోరిన ఇందులకు ప్రచారకులను నియమించు విషయమై ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించెదరని మంత్రిగారు చెప్పిరి. (అ. ప్రె.)

అస్సిస్టెంట్ ఎక్సైజు కమిషనరు లంచములు

పాల్నూ, మార్చి 7:—ఒక అస్సిస్టెంట్ ఎక్సైజు కమిషనరుగారిపై 2 లంచగొండి నేరములు మోపబడినవి. ఈరెంటి యందును కంట్రాక్టరులను లంచములీయమని బాధించుట నేరము. (అ. ప్రె.)

మూలము
మూలము

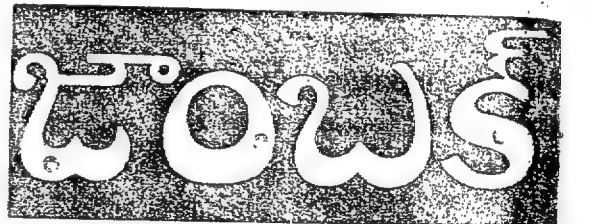
జామ్-బక్ వాపును, మంటను, గంటల కొలదిగాగల నొప్పి మొదలుగువాటిని మాన్పును. వీటినుచున్నట్టి నొప్పి, కంఠము, వాపు, మంట, మూలవ్యాధిచే రక్తము వ్యాపించుట మొదలగునవి యెట్టి పురుషుని లేక స్త్రీనియైనను భయంకరమైన దుర్బలులుగాజేయును. కాన వేసవేలుగా బాధపడుచున్నట్టివారి సాక్ష్యమునూననే లోమూలము బహిర్ములముగూ తగిన నివారణ యని రుజువైనది.

జామ్-బక్ వాడుకవలన మంచి ఉపశమనమును, చచ్చిదనమును గల్గించును. రక్తము కాదులను ఆపును దుర్బలను మంటను పాతదోలును. ఉబ్బును, మంటను మాన్పును. కడకట ప్రమాదముగా వ్యాధినే పూర్తిగా కుదుర్చును.

జామ్-బక్ నొండు గంట అదృశ్యమైనట్టియు గుణమునిచ్చునట్టి శక్తులు అపరాధమైన ఓషధుల సత్తునుండి గలుగుచున్నది. ఇందులో జంతువుల కొవ్వు-లేక హానికరమైనట్టియు, లోహసంబంధమైన ఓషధులు లేవు.

జామ్-బక్ స్వాభావికమైన గొప్ప

నివారణ ఇది అన్యత వివారిణి మీరు చక్కసంబంధమైన వ్యాధులన్నిటికిని వాడును. (ముందుపై) పెట్టె 1 కి ధర రూ 2-4-0 ప్రతిచోటను డాక్టరు దుకానావలనవర్తకము

లేక మా ఏజంట్లు మెసరు దాదా & కో ఎస్టేట్ లెడ్, దుద్రాసు వారివద్ద దొరకును.

తాడిపత్రి పురపాలకసంఘ

దుష్టపాలనా విచారణ

4 గరు పురపాలకసభ్యుల సాక్ష్యము

తాడిపత్రి, మార్చి 7:—పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు దుష్టపాలన విచారణ 5 వ తేదీన తిరిగి ప్రారంభింపబడగా 4 గరు పురపాలకసభ్యులు సంఘమువారు అన్యకునిపై ఆరోపించిన నేరముల రుజువుచేయుచు సాక్ష్యమునిచ్చిరి తెలియుచున్నది. కొంతమంది ప్రాథమికోపాధ్యాయుల తమ్ము అన్యకునికి గోపకారముగాకుండ వెంటనే తమ సాక్ష్యము తీసికొనవలసినదిగా న్యాయాధికారిని కోరెరట. బహుశః వారిని నేడు విచారించురు. శేషంరాజను ఎలిమెంటరీ పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుని చేర్చెనుగారు తమఇంట నన్యాయముగాకుంచి వ్రాతమూలకముగ తన క్రిందనున్న ఉపాధ్యాయులపై నేరము మోపి ఇమ్మిరి బలవంతపెట్టుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. విచారణ జరుగుచున్నది. (స్వ. వి.)

రామకృష్ణ పరమాంస వర్ధంతి

బీదల కన్నదానము

నెలము, మార్చి 7:—రామకృష్ణ పరమాంస వర్ధంతి యుత్సవము జయప్రదముగ జరిగినది. బీదల కన్నదానము, భజనలు, భగీరంగసభలు జరిగినవి. వరదరాజులునాయకుగారధ్యక్షత వహించిరి. (స్వ. వి.)

ఆంధ్ర నట ప్రకాశిక నిర్ణేతలును బహునాటక గ్రంథకర్తలును నగు బ్ర॥ శ్రీ పసుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రిగారిచేర చియింపబడిన సావిత్రి అను 6 అంకముల నాటకము

వెక్కు సం॥ తాత్పర్యములతో ముద్రింపబడి విక్రయమునకు సిద్ధమైనది. ధర రు. 1-0-0 తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము. వలయువారు - ఆంధ్ర ముద్రకాలయము, బందరు అనిగాని, గ్రంథకర్తగారిపేరున కొఞ్చిపేట బందరు అనిగాని వ్రాసికొనిన బడయగలరు.

19-2-27 తేదిని జెబినాడయందు శ్రీదుర్గావిలాసమునందు జరిగిన మహాసభయందు చేయబడిన తీర్మానములు

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయోద్యోగి కారులు జనసామాన్యము యొక్క విద్యాభివృద్ధి కొరకు కృషిచేయుటకు పూనుకొని యున్నందున వారలకు ఆంధ్రముహాజనము కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల నర్పించుచున్నాడు.

ఆంధ్రదేశమునందు ప్రజాసామాన్యమునకు విద్యాభివృద్ధి చేయుటకు ప్రయత్నమున ఈ క్రిందివిధానమును అమలు లోకి తెచ్చుటకు సంజయజనని ఈసభనకు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారికి యాచించుచున్నాడు.

(అ) విద్యనా మూలకాలందర నుండి యంత్రసహాయముతో ప్రజాసామాన్యమునకు సంజయజనని వ్యాపార ఉపన్యాసముల నిర్వహించుట.

(ఆ) ఆ ఉపన్యాసములను సంబంధించి (demonstrations) ప్రదర్శనములు కైత్ర నపుడు జరుపుట.

(ఇ) ఉపన్యాసముల కొరకు ప్రాంతములందలి ప్రజలకు జరిగిన విద్యావంతులుగా నున్నచో వారి విద్యాభివృద్ధి కొరకు సంజయ గ్రంథాలయ సేవలను గ్రామముల వెంటపంపుట.

(ఈ) సంజయ పాఠశాలలను ప్రైవేటువారికి సహకారముతో స్థాపించుట.

(ఐ) వ్యవసాయశాస్త్ర ఆరోగ్యశాస్త్రములకు ప్రదర్శన తీయవలసిన కాణుల ఉద్యోగముల సహకారమును ఈ ఉపన్యాసములకు సంబంధించుట.

(ఊ) ఈ కైత్ర వివరించిన విధానములను ప్రవృత్తిపరుల వీర్యమున కొలది క్రమానుసారము అమలులోకి తెచ్చుటకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయోద్యోగి కారులను ప్రార్థించుచున్నాడు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపక్షమున జరుగవచ్చు జనసామాన్యముయొక్క విద్యాభివృద్ధి కౌశలమున ద్రవ్యమును పరి ప్రయోగములకు విశ్వవిద్యాలయమువారి ద్రవ్యమును తోడుగా ఆంధ్రదేశమునందు తాలూకా జిల్లాబోర్డులను మునిసిపాలిటీలను కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలను, రైతు సంఘములను సహకార సమాజములను ఉచితమున సహాయము చేయవలయునని ఈ సభవారు ఆయా సంస్థలవారిని కోరుచున్నాడు.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయములు జనసామాన్యముయొక్క విద్యాభివృద్ధి కొరకు చేయు కృషియందు వారలకు తమ ద్రవ్యసహాయము సంబంధించుచున్న వారలందరినీ విధానమును అమలులోకి తెచ్చుటయందు చేసిన కృషిని చేయుటకును, (ఎ) గ్రంథాలయములు నడుపునట్టియు ఇంక నితర విధానము ననుసరించియు ప్రజాసామాన్యముయొక్క విద్యాభివృద్ధి కొరకు ఇతరవిధముగను కృషి చేయునట్టియు వారలకు యోచన.

(బి) వరసలించు సభ్యులనుండియు (సి) జిల్లా తాలూకాబోర్డు మునిసిపాలిటీలనుండియు సభ్యులను తీసుకొని వారలనుండి ఒక ఉపసభ్యులను ఏర్పాటుచేయుటకు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారిని ఈసభవారు కోరుచున్నాడు.

వారసాలు, మార్చి 8: - సరస్వతి పూజోత్సవసందర్భమున అర్రెప్టులను గుంపును వ్యాపారకారినందకు తెచ్చిరి. వ్యాపారకారియు బాటను నూపరెంటును సాక్ష్యమిచ్చిరి. తేద్య 12-వ తేదికి వాయిదావేయబడెను. (ప్రీ ప్రెసు)

కలకత్తా, మార్చి 8: - దాదిరెడ్డియందలను గ్రామాధికారిని పంపిరి. ఈయనయందు రెండుకొడుకులున్నవి. దాదిరెడ్డి ఒకపక్ష నాయకుడు. భోజనముచేయుచుండ కుప్పాతిలోకాల్పి యాతనిని చంపిరి. ఎరుటికత్తలో నలుగురు అర్రెప్టుయిరి. (అ. ప్రె.)

కోపూరులో పురమందిరము

తాలూకా ముఖ్యపట్టణము లన్నిటిలో ఒకపురమందిరము మిక్కిలి అవసరము. వినోదములు ఉపన్యాసములు, నృత్యగీతవాద్యములు, పక్షిమృత్యులు, సినిమాలు, నాటకములు యామెదలసలవాని కెన్నిటికో యీపురమందిరమున యోగించును. ఈ కోపూరుగ్రామము, నిడదవోలు తాలూకాకు ముఖ్యపట్టణముగా నిటవల సర్కారు యేర్పాటుచేయుటచేత, యిదివరకున్న మనసభకోర్టు, తాలూకాకోర్టు, సమరిజస్ట్రారు ఆఫీసు, స్టేషనరీ మేజిస్ట్రేటు ఆఫీసు, హైస్కూలు, పోస్టాఫీసు, ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయములు మొదలగు సంస్థాపనలే గాక, డిప్యూటీకలెక్టరు ఆఫీసుకూడా, నిడదవోలునుండి యిక్కడకు మార్చబడనున్నది. ఈగ్రామము అఖండగోత్రమై యొడ్డననుండి గోష్ఠి పుణ్యక్షేత్రముగ ప్రసిద్ధికెక్కినది. మెట్ట గ్రామమునకుచేత మిక్కిలి ఆరోగ్యవంతముగనున్నది. మెయిలు బండ్లు సహా ఈస్టేషనులో ఆగుచున్నవి. ఈగ్రామము శీఘ్రకాలములో పెద్దపట్టణమునకు సంభవములేదు. రాజుసహృదయవరమునకు, ఒకపేటగానుండి దినమునకు ఆరేడుసార్లు పోగ బండ్లువచ్చుచు పోవుచునుండును. కాబట్టి పురమందిరము నొకదానిని కట్టుటకు యీ తాలూకా ప్రజలు గట్టి ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. మన లేటు యెడ్డపల్ల ప్రభువుగారి పట్టాభిషేకసమయములో యీకోపూరుతాలూకా ప్రజలవలన సుమారు ఐదురూపాయలు, గవర్న మెంటు ఉద్యోగముల పురమందిరమునకుని వసూలుచేసి కోపూరు తహశీల్దార్దారిగారి పేరను నేపింగుబ్యాంకులో వేయబడి యిప్పటికిని నిలవయున్నది. వడ్డీతో కూడ యీమొత్తము సుమారు రు 1800 లు వరకు పెరిగి యున్నది. దీనిని మూలధనముగ నేర్పాటుచేసికొని, యీ తాలూకా ప్రజలు విరివిగా చందాలువేసికొని, పురమందిరమును కట్టించుకొనుట వారివిధి. ఇదిగాక గాంధీ గ్రంథాలయము, భావీప్రతిష్ఠాపన, తాలూకాకాంగ్రెసుకమిటీఆఫీసు, మన సమ కరణములకు బస, వినోదములకుతావు యీ మొదలగువాని కెన్నిటికో యుపయోగపడులాగున పెద్దపట్టణమునకొని కావలసిన కట్టడములను నిర్మాణము చేయవలసియున్నది. కాబట్టి నేపింగుబ్యాంకులోని మొత్తమును పురమందిరమున కిప్పించుటకు మన ప్రెసిడెంట్లకన్నిటికిని కావలసిన ద్రవ్యమును చందాలముల మన వసూలుచేయుటకును తాలూకాప్రజలు, కోపూరులో మార్చి 18 వ తారీఖున సాయంత్రము 4 గంటలకు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయవరణలో దయచేసి కోపూరుతాలూకా ప్రజాసంఘమును యేర్పరచి కావలసిన తీర్మానములనుచేసి, ఆవరణలోపెట్ట ప్రార్థితులు.

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు, ప్రెసిడెంటు, ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాలయము, కోపూరు.

బి. యన్ రైల్వేసమై కలకత్తా, మార్చి 8: - బి. యన్. రైల్వే కార్మికసంఘ ఉపాధ్యక్షుడు ఇట్లు తిలకించెను: "అన్నిచోట్లను సమైక్య పూర్తిగజరుచున్నది. కేంద్రసంఘము ఏజెంటునకు రాజీవరతులనంచెను.

గాడ్వనుకీచిలో జరిగిన బి.యన్. రైల్వే కార్మికసంఘ కార్యనిర్వాహకవ్యవస్థయందు ఏజెంటుగారి వరతుల నిరసిం చుచును ఇంతవరకు సమైక్యమైన దిగువవారలగుడా సమైక్య గట్టుటకు తీర్మానించిరి. (ప్రీ ప్రెసు.) ఏజెంటుగా రీడిగవరీతిని ప్రకటించిరి: "సమైక్య పరిణితులందు మార్పులేదు. వాల్తేరు విజయనగరరైల్వేస్టేషనులందలి కొందరును మరికొన్ని స్టేషనులలోనివారును సమైక్యమైరి. విప్లు పురమువారు తిరిగి పనికివచ్చిరి. బంకురా, పరులియాలుందు తిరిగి కొందరు పనిచేయుచున్నారు. ఖర్గపురమందలి పనివాం ద్రసంఖ్య ఎక్కువైనది. నుడుగుబండ్లు 7-వ లేదీనుండి సాగును. (అ. ప్రె.)

చెన్నపురి బజారు

1927-వ సం॥ మార్చి 8 తేది

1. ధాన్యములు.		
దనియాలు బా 1-కి రు	85 0 0	మొదలు 112 4
బియ్యముబస్తాలు		
కునుమ తెనాలివి ,, నె	42 గలవి రు	12 4 0
నెల్లూరివి ,, డిటో		15 8 0
డిల్లి ,, డిటో		16 4 0
రాగులు ర	164 బస్తా 1-కి	9 10 0
శువులు ,,		22 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు.		
కంకులు బస్తా 1-కి ర	205	15 0 0
నెనగలు ,, డిటో		15 0 0
పెచులు ,, డిటో		16 0 0
మినుములు ,, డిటో		17 0 0
ఉలవలు ,, ర	195	18 12 0

3. నూనెపప్పులు.		
శువులనూనె బా 1-కి		158 0 0
నెయ్యము 1-కి		14 0 0
కొండాపురంవేరు నగపప్పుబా 1-కి		54 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,		50 0 0
వేరు నెనగనూనెగానుగబా 1-కి రు	184	మినుము
అముదము బా 1-కి		120 0 0

4. చిల్ల రపప్పులు		
చాయపసుపు బా 1-కి		68 0 0
కురపసుపు ,,		85 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి		116 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి		6 0 0
కాళహస్తీపాయకట్టు ,,		6 0 0
తెల్లము బా 1-కి		రు
చింతపండు బా 1-కి		21 0 0

5. ఇనుము.		
పట్టారకం బా 1-కి		61 0 0
చదరం ,,		81 0 0
రవుండు ,,		27 0 0

6. నూలు.		
పుట్లూరు యేనుగ నెం 80 పెట్టె 1-కి		18 0
నూళియేనుగ నెం 20		7 2 0
నెం 20 తెన్ని సింహం		6 12 0
నెం 6 తెన్ని ధర		4 4 0
నెం 24 ,, సింహం		7 4 0
నెం 24 ,, లాకి		0 0 0
నెం 80 ,, కారం తెన్ని		0 0 0
నెం 12 1/2 జమ్మరు		8 0
నెం 40 ,,		8 6
నెం 44 ,,		5 0 0
నెం 14 1/2 పాండిచెరి		0 0 0
నెం 12 1/2 న్యూకాటన్		5 0 0
నెం 20 1/2 న్యూకాటన్		0 0 0
నెం 10 1/2 కోయంబత్తూరు		0 0 0
నెం 12 1/2 ,,		0 0 0
నెం 14 1/2 ,,		0 0 0
నెం 12 1/2 చూక		0 0 0
నెం 16 1/2 ,,		0 0 0

7. దూది.		
బోండానెట్టు బారసు 1-కి		800 0 0
వల్నాడుదూది ,,		0 0 0

8. లోహములు		
నెండి 100 తలంక		21 0 0
బంగారు, తులము 1-కి		0 0 0
సవరము 1-కి		0 0 0
ఇత్తిడి బా 1-కి		288 0 0
బా 1-కి		255 0 0

ఇంగ్లండు - రషియా

సంబంధములను చెడగొట్టుకొనరు

హరాత్తుగ మానుకొనరాదు

నగ్నమార్పిడి - కామస్వభావ ఆంగ్లో - రషియా సంబంధములను గూర్చి డి. ఆర్. బ్రౌన్ సింగ్ గారి తిర్మానమునూ చర్చించి రషియాలో బ్రిటిషు ఆశయములు వర్తకము, కార్మికుల రషియాపరిశ్రమను చాలవరకు తలపెట్టచున్నది ఈ సమయమున రషియాతో సంబంధమును చెడగొట్టుకొనరాదని

తానే రషియా వర్తకపు టాడంబడికను జేసినదియైనా, లాల్ బాబు జార్జి గారు బునెరిచినియు, రషియా సాధనసంఘం తో యూరపు ఆర్థిక సంపదను సవరించి బానియోగ్ల సహనముతో ఒడంబడికను జేసికొంటివని సర్ రాబర్టు హార్డెగారు నా కృషికి సిగ్గుపడువాడను కామ, కాని, నా ఆశలన్నియు అడియన్ల నవని ఒప్పుకొనుచున్నాడని రషియాతో సంబంధమును మానుకొనుటచే బ్రిటిషు వర్తకము మైదుపు విశ్వసించువాడను గానని

రాం శే మాగ్డోనాల్డుగారు

1921 నుండి నేటివరకు రషియాకును ఇంగ్లండుకును రాజ్యాంగసంబంధముల వర్తకపు టాడంబడికను అవకాశమునే ఇచ్చివేసి విదేశాంగమంత్రి రషియాకు లేఖ నంపినందులకు శుభంకరించుచున్నాడను తాను అధికారమునుండి తొలగిన పిదప ఏమి జేయుదునని తనను అడుగుముండెడివారట తానే అధికారములో యున్నచో ఇంతకుముందే, ఎన్నో, ఇదివరలోనే రషియాకు సంధి కేసు నంపియుండెడివాడనని ఇంతకంటే కఠినమైన వ్రాసియుండెడివాడనని కాని ప్రస్తుతము వర్తకపు టాడంబడికను గాని, సంబంధములను గాని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు రషియాతో వదలుకొనరు గాక యని

చాంబర్లెనుగారి ప్రకటనము

మాగ్డోనాల్డుగారు తన చర్యను అంగీకరించి ఆమోదించినందులకు కృతజ్ఞుడనని, చాంబర్లెనుగారు ప్రస్తుత ప్రభుత్వమువారి లేఖను సంపుట మందిచేయని మాగ్డోనాల్డు గారు రన్వందులకు సంతసించి

ఒక్క క్రైస్తులనుమీదనే నా వియలు ద్వేషమును, దుష్టుబుద్ధిని జూపుచున్నారని తన ప్రచారముచే, అనుచును తాను ఒక్క ఇంగ్లండుకు సంబంధించిన విషయములనే తలపెట్టిన, మాగ్డోనాల్డుగారు జెప్పినటులు ఈ లేఖను ఇంతకు ముందే ఎన్నడో బంపియుండెడివాడనని కాని ప్రభుత్వము వారు విశాలవృద్ధితో ప్రవర్తింపజేసిన రషియాతో సంబంధములను ఒకమారు ప్రారంభించిన పిదప, వర్తకపు టాడంబడికను వదలుకొన్న ఇరవదేశముల ప్రతిబంధకముగ ఏర్పడునని తలచితిమి ప్రపంచమునకు రషియా చర్య లన్నిటిని తెలుపక పూర్వము చర్యను దీసికొంటిమేని యూరపు పరిస్థితులు అల్ల కల్లోలమున నని మనము చిక్కులను ప్రవేశపెట్టుటకు తలపెట్టితిమనియు, దానిని అవకాశముగా గాని సావియటులను సాధించుటకు వినియోగించుకొనెద మనియు వారు ఇరవదేశముల మనములకు పాడుజేయ దలచిరి కాని నిజము గప్పిపుచ్చుట ఏరీతము గాదు లోకంలో ఒడంబడిక సంకేతము గాకుండ జేయుట కెంతజేసిగా, సావియటులు, అందరికిని తెలిసిన విషయమే పడమటి, తూర్పు సారుగువారిలో స్నేహసంబంధములను జర్మనీ బెల్జియంకుండ జేయుటకు సావియటు లెంతో జేసిరి బాతిస్మిటిలో జర్మనీ చేరగండ రషియా చేసిన పని అంతయు అందరికిని తెలిసినదే తమతో బాటు కలిసియుండుటకు లెంతో ప్రయత్నించిరి సావియటులు, యూరపులో అంతటను కల్లోలము గట్టును ఒక్కమారు గట్టును రషియాతో సంబంధమును చెడగొట్టుకొందుమేని అందుచే హరాత్తుగ సంబంధమును వదలుకొనరాదు అందుచేనే ఎన్నడు మన మెరుంగని దాదూభర్తను రషియా జేయుచున్న పీడితబెట్టి

గొప్ప యూరపులను పని పెట్టుకొనెడివారము కాని దేనికైన కొంత మితి, మేరయ్యాది అది శ్రేణిమించిన మిన్నకుండ జాలము ప్రపంచములో రషియామీది, ఎచటను ప్రతి కూల ప్రచారమును సల్పలేదు వారితో జేసికొన్న ఒడంబడికను శిలాక్షరములుగ జరిపితిమి తమ సిద్ధాంతములను తమవారికి బోధించరాదని మన మనుటలేదు మన వ్యవహారములో ప్రవేశించక ప్రాపంచిక విషయములను ప్రోత్సహ మొగగరాదనుచున్నారము తమ విధానమును ఇతరబాటల విధానమునకు అనుకూలముగ ఉంచుకొనుచున్నారము అది ప్రయోజనము లేదు మీరు జేయుచున్న అక్రమగతులను మానవలె అది చెప్పెను మేము గొరునది పట్టిక పరిహారమున్నదాయని ఆలోచింపలేదు ఈ కనము ఇన్నార్లనుంక జూపుచున్న పీడిమి, సహనము బూహిమోహిన పన్నిలేనా? ఇక జూపుటకు మీరేమి పోషలసినదేనా? అసంపూర్ణబట్టి ఏమి చెయుటకున, అట్లు జేయవలసి వచ్చినప్పుడు, ఎప్పుడు చెయవలసివచ్చి, నిర్ణయించు యధికారము మనకు యుండవలె నని మనము వితిమించిపోవుము ముందు ప్రపంచమున కంతకును కన్నుల కద్దము అట్టివలులు సావియటుల చర్యను తెలిపితిమి అట్లు దెబ్బలు ముచ్చిని అనుకొంటిమి అంతర్జాతీయ జనమనకు అనుకూలముగ సావియటులు ప్రవర్తించుచుండు అవకాశము నిచ్చితి మని

ప్రభుత్వవిధానమున రషియాపట్ల కామస్వభావంకరించిరి 271 అనుకూల 46 ప్రతికూలము

ప్రభుత్వలసభలో చర్చ

ప్రభుత్వలసభలో గూడ చర్చ జరిగెను స్పాలింగ్ ప్రభుత్వంబులేవగారిచేత ఈ మాట్లాడి రిజింగ్, క్రేబ్రవులు బలపరచిరి కాని ఆవరగో బెట్టెని లెను బంపుటంటే పడపగుండ కొరకున్న బాండ్లకివని క్రేబ్రవు

బిల్లియగని ప్రమాదము

నహాయనిధి

లండన్, మార్చి 3 - ఓన్, బిల్లియగని ప్రమాదములచే నష్టపడినవారికి, బాదపడినవారికిని సహాయార్థము నిధి నెర్పాట జేసి, లార్డు మెయరు ఒకలక్షనువారాప్రతికి పుడే 2000 గిన్నీల నిచ్చెను

చనిపోయిన 52 మందికి 40 శవములను ట్రైకు దీసిరి రిందరికి ఆంట్లక్రియలు ఆదివారము జరుగును

విదేశ భావిపరిచాలనము

యిండియా ప్రభుత్వ బాధ్యత

లండన్, మార్చి 4 - విదేశ భావిపరిచాలనముగూర్చి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానమును జేసి ఏలలు నుండి, ఒక్క యధికారమునచే పరిపాలన ముంచును ఇతరు గవర్నరె నా గావచ్చును తన సామ్రాజ్యప్రభుత్వముచే నియమించుటకు పాలిటికీ రెసిడెంట్ల గావచ్చును ఇకమీదట ఇతరు దేశీయ మునిపలపాలమునకు మాత్రము యిండియా ప్రభుత్వమునకునే కేంద్రపాలిటిలో సామ్రాజ్యప్రభుత్వమునకును ఉత్తరవాదిగ నుండును

కావలిబాధ్యత యుద్ధకార్యాలమువారిచే యగను గవర్నరు అధికారమునగాని, పాలిటికీలు రెసిడెంట్లు అధికారమునగాని యున్న సేనలకు అధికారిని యుద్ధకార్యాలము వారు నియమించెదరు పరిపాలనాకార్యులు ఇండియా ప్రభుత్వమే భరించుచుండును కాని ఇది శిరువు తగ్గించును,

ఎమ్డెక్ న్యూయార్కు తంతి

డెర్రిక్, మార్చి 4 - యుఎమ్డెక్ జర్మనీకి అమెరికాకు తిన్నగ తంతి ఏర్పడుట కిదియే ప్రయత్నము హింకింబర్గ గారు కూల్జిగారి నభినందించిరి ఎమ్డెక్ న్యూయార్కు తంతి ద్వారా కూల్జిగారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుచు ఈతంతి ఏర్పాటుచేత వనశిద్ధరకు సద్భావమేర్పడి రెండుదేశములకును యధిపృథికరముగ స్నేహ మొక్కువగ ఏర్పడుగాక యనిరి

ఏడు మైకాళు శిరువులను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు భరించెదరని బెట్టెలుచర్చిసందర్భమున సేనాధిపతి తెలిపియుండిరి కాని ఈ ఏర్పాటుపట్ల బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి ఆర్థికముగ ఎట్టిలాభము కలుగదని తెలియుచున్నది

కెయిరో దురంతము

గొప్ప బట్టలవర్తకుని హత్య

భార్య కొయ్యబారుట

కెయిరో, మార్చి 3 - ఎవరో దొంగలు, 'కెయిరో'లో గొప్ప బట్టలవర్తకుడుగనున్న సమ్యరెలుగారిని ప్రక్కలో నే సాడిచి చంపి భార్య కొయ్యబారిపోయెను, భయముచే గొండు లావోపువరకు ఏడ్చుటకైన నరురాలేదట

కాని సమ్యరెలుగారి మాటారుబండివాడు నేరమును ఒప్పుకొని రక్షింప నాంక కేసుకుడ జైప్పెను

బ్రిటిషు నాకాదళము

క్రొత్తయుద్ధనౌకల ఖర్చు

లండన్, మార్చి 3 - నెప్టెంబర్లు జూలై మాసములలో రోడ్డి, సెల్ఫ్ యెక్స్ కారులు తిరుగుచున్నయు ఫిరంగులతో, ఒక ఒక్కొక్క నాకను 6,566,881 పానులు, 6,683,879 పానులు అనునవి మందుగంకు సామగ్రి, రిజర్వు యుద్ధ ఒక్కొక్క దానికి 971,390 పాను లనునవి

నీటి ఆమ్ల కెయిరో

సామ్రాజ్యవైమానికకాకు డబ్ల్యు ఆమ్ల కెయిరో అన్ని కేరీరి మార్చి 4-వ తేదీని బ్రస్లా బములుదేరును

నైసికవ్యయము తగ్గులు

మ్యాంగుపే రక్షణసేన ఖర్చు

లండన్, మార్చి 3 - నైసిక సంఘము 7100 ఎరకు హెచ్చించినను దిత్తులను దిద్దింపుచే నైసిక వ్యయము 616000 పానులు మిగిలెను చీనకు సేనసంఘము 950,000 పానులు అయినవి

ఇండియానుంకి రిప్పించిన సేనలకు, సమద్రపుట్రా న్నబోర్డుకును మ్యాంగుపే, హాకాంగు అదనపు సరుకులను కొని జేర్చుటకును ముఖ్యముగ ఆనపు వ్యయమైనది 2000 భారత నైసికలను ఇరాకులో నియమించిరి ఇదజేసి 1,6500 మంది యుండిరి

చీనా సైనికులు

మ్యాంగుపే, మార్చి 4 - చీనా సైనికులు అమెరికను నాకను బట్టుకొని తమవెంట గొంపోయిరి అమెరికను నాకాదళ నైసికులు వెన్నలు నెమ్మదిగ నిచ్చివేసిరి, చీనా సైనికులు

బ్రిటిషు పారిశ్రామిక గండులో నిరుదుకం 5,000 000 పానులు ఎలువగల సరుకులను ఎక్కువగ గొల్చు

నాకాదళ ప్రవర్తనలను వక్కగ జిబ్రాల్టరులో జరుగుచున్న యుద్ధకాలనిర్ణయ దిగినవి ముఖ్యసరాసముక్త నాకాదళము, అట్లాంటికుదళము జరిగెను

కిన్నింగని యూరుక్వేనైమానికుల విశ్వాసము తీవ్రముగ అదేపరిగ వెదుకుచున్నార వారు, బలికియున్నారో లేదోయని భయపడుచున్నార

డబ్బు బదులిచ్చు చట్టమును కామస్వభావంకరించెదపర్యాయము ఆలోచించిరి ప్రతి సంవత్సరము సామాకారులు తమ యోగ్యత ఎంచినవి ఒక ఎంచినవారి ద్వారా యోగ్యతాప్రతిమును బుచ్చుకొని, ఎక్కువగా లై సెన్సును దీసికొనవలెనట కాంపవుండు, అనగా వడ్డీవడ్డీ గట్టరాదట

పాపా 21వ మార్చి 5 - భార్యారెండు కనులో 82 హిందూ పూజారులు మెపులను తలపెట్టిన కేసులో 51 మహా వ్యధియు లకు రెండేండ్లరసవరకము విధించిరి (క్రీ. ప్రెసు)

పాపా 21వ మార్చి 5 - పాపా అల్లరుల సందర్శకులలో 17 0 మంది మహమ్మదీయులలో 90 మందికిని 87 గారిలో 65 గుర్తుకును, 49 గుర్తు 41 రికిని రెండేండ్ల కరివరకము విధించిరి (అ. ప్రె.)

హుగ్లీ, మార్చి 5 - బందిపోట్లు సంపాదించికొనిన కంఠహరిము నపహరించినందులకు ఒక పోలీసు అధికారికి 6 నెలల కరివరకము విధించిరి. (క్రీ. ప్రెసు)

రాజమహేంద్రవరము

(స్వీయవిలేజిరి)

శ్రీ శ్రీ చిత్రపు నరసింహారావుగారు

రాజమహేంద్ర, 5-3-27

ఈపురములో కొంతకాలము గోదావరిపత్రికకు సంపాదకులుగానుండి ఆపత్రికను నడిపిన శ్రీ చిత్రపు నరసింహారావు పంతులుగారు నిన్నటి సాయంత్రము 4 గంటలకు కనిపించిరి. శ్రీ నరసింహారావుపంతులుగారు కొంతకాలము పురపాలకసంఘ సభ్యులుగా నుండిరి. ఈ ఊరిలోనున్న పంచాయతీబోర్డుకు వీరు అధ్యక్షులు. నరసింహారావుగారు తృప్తిహంతులు, ఉదార స్వభావులు, ప్రజాసేవయం దాసక్తిగలవారు. భగవంతుడు వారి ఆత్మకు శాంతినిచ్చుగాక!

సూర్యరాయ ఆంధ్రసేనాపతి

సూర్యరాయ ఆంధ్రసేనాపతి-మధ్యపదముల ప్రకటనలోని లోపములనుగురించి మ-రా-రా-శ్రీ గిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారు ఈనెల 1 వ తేదీని హిందూసమాజముందీరములో సుమారు గంటన్నరసేపు విపులముగా ఉపన్యసించిరి.

ఎక్కురేలు

ఎక్కురేలునుగురించియు, నవీకరణములో ఎక్కురేల ఉపయోగమునుగురించియు మ-రా-రా-శ్రీ, విస్వా అప్పారావు పంతులుగారు ఎస్. ఎ. ఎల్. టి ఈనెల 1 వ తేదీని మిమన పతనమందిరములో ఉపన్యసించిరి. ఆసభకు మేజరు డిక్రూజు గారధ్యక్షత వహించిరి.

సర్ బి. ఎన్. శర్మగారు

సర్ బి. ఎన్. శర్మగారు ఈయనయము 9 గంటలకు మదరాసు మొయిలమీద ఇచ్చటకొచ్చిరి. నేటిసాయంత్రము 5 గంటలకు ఆర్జునకాలేజీ పాఠశాలలోని సంఘ సమావేశమునకు శర్మగారు రధ్యక్షతవహించురు. రాజమహేంద్రవర ప్రేమసంఘ శర్మగారికి మ-రా-రా-శ్రీ న్యాయతి సుబ్బారావుపంతులు గారును, ఆర్జునకాలేజీ ప్రిన్సిపాలుగారు బ్రయర్లీ గారును పాఠశాలలోని సంఘ కార్యదర్శులలో నొకరున వడ్డాది జగన్నాథ రావుపంతులుగారును స్వాగతమొసంగిరి. ప్రేమసంఘం శర్మగారును, తదితరులును ఆర్జునకాలేజీకి వచ్చి అచ్చట పాఠశాలలోని సంఘ కార్యదర్శులలో పాల్గొనిరి. బి. ఎన్. శర్మగారు ఈయూరిలో న్యాయతి సుబ్బారావుపంతులుగారి ఆతిథ్యము.

ఆర్జునకాలేజీ పాఠశాలలోని సంఘము

మార్చి 5:-నేటి ఉదయము 8 గంటలకు పాఠశాలలో సంఘపు కార్యలోచనసభ కాలేజీభవనములో దివానుబహదూరు చిత్రపు వెంకటాచలంపంతులుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. ఆసభలో ఈక్రిందివిషయములు గావించబడెను ఈక్రిందివిషయములలో మొదటి విషయమునుగురించి విశేషముగ జరిగెను. ఈసభలో చావరి వెంకటాచలంపంతులుగారు, భూమి పాటి సత్యనారాయణ, విస్వా అప్పారావు, జయంతి గంగన్న గార్లు పాల్గొనిరి. శ్రీ అప్పారావుగారును, గంగన్న గారును విశ్వవిద్యాలయమునకు పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు, ఆంగ్లకాళుల మీద సంపూర్ణమైన అధికారమునుండు అవసరముని వాదించిరి.

తీర్మానములు

(1) ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును అన్ని విషయములను, అన్ని అభిప్రాయములను విపులముగ ప్రశ్నముగను చర్చించినవిషయం పానుజేయబడినదియు ఈప్రశ్నలలోని కేంద్రములను ఎక్కువచేయుటకు ప్రయత్నము సమరపరమము ప్రయత్నములు, పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు అవసరములను ఒక్క కేంద్రములో మాత్రమే ఏర్పాటుచేయు ప్రయత్నమును, ప్రస్తుత విశ్వవిద్యాలయమీద అధికారమునుగురించిన చర్చయును ప్రస్తుతము ఆంధ్రదేశములోని ఉన్నత విద్యాభివృద్ధిభంగకరము లనియు ఈ సంఘమునా రభిప్రాయపడుచున్నది.

ఉన్నత విద్యాశాఖలమీద అధికారమునుగురించినచర్చయును అనుభాగమును వసరిచేయవలెనని ప్రయత్నం గంగన్న గారు సమగ్రప్రతిపాదించగా శ్రీ గంగంటి శేషగిరిరావు పంతులుగారు బలపరచిరి. కాని ఈసభకు వీగిపోయెను. ప్రతిపక్ష మధికసంఖ్యాకులచే ఆమోదించబడెను.

(2) ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయములలో పేర్కొనబడిన కేంద్రముల సభివృద్ధిచేయుటకు గో. విద్యాశాఖామంత్రిగారు

1927-28 సంవత్సరపు బడ్జెటులో ఉచితము ఏర్పాటు చేయవలెననిగా ఈ సంఘమువారు వారిని కోరుచున్నారు.

(3) సంవత్సరము మధ్యకాలములో కళాశాలలోని ఉపాధ్యాయులను అనేకమార్లు బహుయింతులవలన విద్యార్థులకు నష్టముకలుగును గనుకను, కళాశాలప్రతిష్ఠకు భంగకరము గనుకను, అట్టి బహుయింతులు చేయమన్నందులకు ఈసంఘము వారు ఎగమయి ఇకముం దిట్టి బహుయింతులు సాగ్యమైనంత వరకు విద్యాశాఖవారు చేయకుండురగాక యని కోరుచున్నారు.

అల్పాహారవిందు

మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు కాలేజీభవనములో పాఠశాల విద్యార్థులును, ప్రస్తుత విద్యార్థులును అల్పాహారవిందారగించిరి. పోటీలు

2 గంటల మొదలు 5 గంటలవరకు కళాశాలలోని విద్యార్థులందరు అనేక ఆటలలో పాల్గొనెరి. పాఠశాల విద్యార్థులలో చాలమంది ఈపోటీలను మాచుటకువచ్చిరి.

సభ

సాయంత్రము ఆరుగంటలకు కళాశాలావరణంలో బహిరంగసభ జరిగెను. సభకు సర్ బహ్యూ నరసింహేశ్వరశర్మ గారిని చిత్రపు వెంకటాచలంపంతులుగారు అధ్యక్షులుగా నుండమని కోరిరి.

క్రొంతరాజు చిన కామేశ్వరరావుగారు ప్రార్థనాపద్యములను చదివిరి. తరువాత కామేశ్వరరావుగారు అడవి శంకరరావుగారిచే కళాశాల నుద్దేశించి వ్రాయబడిన పద్యములను చదివిరి. వెన్నెటి రామచంద్రరావుగారు శర్మగారిని పొగడుచు చేసినపద్యములను చదివిరి.

అంతట బ్రయర్లీ సతీమణిగారు పోటీపంచెలలో గెలుపొందిన విద్యార్థులకు బహుమతుల నొసంగిరి. మద్రాసులో కాల్యంతి ఆటలలో పేర్కొందిన కృష్ణస్వామియను విద్యార్థి చాలబహుమతుల నందుకొనుటకు వచ్చినప్పుడెల్ల సభికులు హర్షము తెలియబరచిరి.

సభకు హాజరుకాలేని పాఠశాల విద్యార్థులును, విద్యాశాఖాదౌత్యులగునూ, విద్యాశాఖామంత్రిగారును డి. బి. మోర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారును ఇంకను నితరులను వ్రాసినలేఖల కార్యదర్శిగారున వడ్డాది జగన్నాథరావుపంతులుగారు చదివిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులకు కట్టించి రామలింగారెడ్డిగారు సభకువచ్చెదరని అందరు ఆశించుచుండిరి. కాని శ్రీరెడ్డిగారు రాలేదు. అందులకు ఆశాభంగము గల్గినది. శ్రీరెడ్డిగారు కతనెల 12-వ తేదీని బ్రయినింగుకాలేజీ పాఠశాలలో సంఘముహాత్సవమునకు వచ్చెదనని అప్రమేయముగా ఆశాభంగము కలుగజేసిరి.

కార్యనివేదిక

తదుపరి శ్రీ జగన్నాథరావుగారు కార్యదర్శుల నివేదికను చదివిరి. ఈపాఠశాలలోని సంఘము ప్రభుత్వమున 1897 సంవత్సరములో స్థాపించబడి 1903 సం॥ మువవకి ప్రతిసంవత్సరము సమావేశమై ఏకారణమున నోకాని 1921 సంవత్సరమునకు అన్యత్యవేసెనది. 1921 లో పునరుద్దేశనమొంది అప్పటినుండియు ప్రతిసంవత్సరము సమావేశమగుచున్నది. 1924-25 సంవత్సరములో స్థాపనా దినగారు ప్రిన్సిపాలుగా నున్నప్పుడు ఈసంఘమునకు వారు గనుపరచిన శ్రీనలన సంఘము చాల అభివృద్ధి చెందెను. ఈ మాడుసంవత్సరముల నుండియు కళాశాలలోని విశ్వవిద్యార్థులకు శీతముల నిచ్చుట మొదలైరి. ఇంతవరకు రూ. 588-0-0 ఇవ్వబడెను. ఈకళాశాలలో విద్యనభ్యసించి ఇప్పుడు ముంబైలో నున్న వారినేకు లున్నారనియు అట్టివారందరు ఈ కళాశాలలోని విశ్వవిద్యార్థుల ఉపయోగాగ్రహము పాఠశాలలోని సంఘమునకు విరాళముల నొసంగవలెననియు కార్యదర్శులు హెచ్చరించిరి. ఈసంవత్సర సమావేశమునకు బహ్యూ నరసింహేశ్వరశర్మగారు రధ్యక్షులుగా లభించుట అనన్యముననియు, ఈకళాశాల ప్రభుత్వతరగతి కళాశాలగా మార్చబడి 50 సంవత్సరములయినదనియు చెప్పిరి.

కళాశాల యభివృద్ధి చెందుచున్నందులకు సంతోషముగానున్న ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముక్రింద ఈకళాశాల ఆక్రమించుచున్నట్టి తలకొనుచో చాల విచారముగా నున్నదని చెప్పిరి. గత 50 సంవత్సరములనుండియు ఈకళాశాల బి. యే. పరీక్షకు విద్యార్థులకు తయారుచేయుచున్నట్లే ఇకముందుగూడ అభివృద్ధిలేకుండ నుండవలెనని కొందరు పలుకుబడికల పెద్దలు ప్రయత్నించుచున్నారనియు ఇదియెంతయు సంతాపకరమని

యు తెలియబరచిరి. పాఠశాల విద్యార్థుల సంఘమునకు చేయగగ సహాయములేయు చేసినందులకు ప్రిన్సిపాలుగారికిని విస్వా అప్పారావు పంతులుగారికిని సంఘ కార్యదర్శులు కృతజ్ఞతను తెలియబరచిరి

సర్ బి. ఎన్. శర్మగారు

సర్ బి. ఎన్. శర్మగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసములో నాటిసభ కధ్యక్షత వహించినందులకు తమ సంతసమును తెలుపుచు తమజీవితములో నేమైన ఘనత యున్నదోదల ఆఘనతకంతుకు ఈకళాశాలలో తాము నేర్చినవిద్యయే కారణమనిరి. పంజాబులోను ఉత్తర హిందూస్థానములోను వలెనే ఇచ్చటగూడ యువకులు బలవంతులు గను బాహుబలంపన్నులుగను మంచి విద్యను గల్గినవారుగను ఉన్నందులకు తమ సంతసమును చెలిపి యువకులను పెద్దలునుగూడ అభివించిరి. రాజమహేంద్ర కళాశాలలో తాము గడవిన కాలము నుగురించి కొన్నివిషయములను తెలియజేసిరి. తాను 1884 సంవత్సరములో బి. ఎ. పరీక్షలో కృతార్థుడ నైతినియు, ఆరోజులలో విశాఖపట్టణమునుండి యిచ్చటకు బండ్లమీదనే ప్రయాణమనియు, ఆ ప్రయాణము 5 రోజులు పట్టెడిదనియు చెప్పిరి. ఆ దినములకును ఈ దినములకును భేదములను తెలుపుచు ఆరోజులలో దినపత్రికలు లేవనియు, ప్రపంచ వార్తలు తమరు నేర్వనప్పటికి ఈ పట్టణవార్తలు, జిల్లా వార్తలును తమకు తెలిసెడివనియు, సంపాదకీయములు లేనందువలన ప్రతివిషయమును గురించిన్న ఇతరులు చెలుపు అభిప్రాయములు చదువుటకు బహులుగా స్వతంత్రముగా ఆలోచించెడివారమనియు జెప్పి ఈ రోజులలో విద్యార్థులు చాలవరకు ఉపాధ్యాయులమీదను, ఉపన్యాసకలమీదను, పత్రికా అభిప్రాయములమీదను, ఆధారపడి యున్నారనియు, యీ విషయములో విద్యార్థులు పరాధీనతవలన స్వతంత్రతలోచనకు అలవడవలె ననియు, అట్లు చేసినచో స్వయంసహాయము స్వయంనిర్ణయము స్వతంత్రతకై హెచ్చుననియు శర్మగారు హెచ్చరించిరి.

అంతట శర్మగారు బార్నికార్యశాసనమును, మాతృదేశమునకును గౌరవప్రదముగా టోపుల నుపహించిరి. సభికులందరును లేచిలిబడిరి.

కాలేజీ టోపు ఉపహించుచు దుగ్గిరాల వెంకటనూర్య ప్రకాశరావుగారును, కీరఘంటల లక్ష్మీనరసింహమూర్తిగారును వారి కళాశాల అనుభవములను చెప్పిరి.

కళాశాల టోపుకు ప్రిన్సిపాలుగారు బ్రయర్లీ గారు మాట్లాడుచు గత సంవత్సరములో కళాశాల విద్యార్థులు పరీక్షలలోను, ఆటలయందును అఖండవిజయములను సంపాదించిరిని తెలియజేసిరి.

పాఠశాల విద్యార్థులకు టోపు ఉపహించుచు బ్రయర్లీ గారు ఈకళాశాల విద్యార్థులు అన్ని విషయములలోను మంచి కేటలోనికి వచ్చెదరు గాక యని కోరిరి.

వీరేశలింగోన్నత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులను, ఆంధ్రసేనాపతి సభ్యులను అను జయంతిగంగన్న గారు పాఠశాల విద్యార్థులటోపు కుత్తమిచ్చుచు కాలేజీలో తాము చదివిన కాలపు అనుభవములను కొన్నింటిని తెల్పి 1901 సంవత్సరము నుండి నేటివరకు తమరు ఏకీయోకవిరముగా కళాశాలలో సంబంధము కలిగియేయున్నారనియు, అందరి ప్రిన్సిపాళ్లను స్వయముగా నెరుగుచుననియు, మార్గిగారు చాల మంచివారనియు, ఆయన యొకసామాన్య ప్రిన్సిపాలు గాక పూర్వము మన దేశములోనుండెడి గురువులవలెను, ఆచార్యులవలెను ఉండెడి వారనియు గంగన్న గారు చెప్పిరి.

ప్రస్తుతము కళాశాలలో చదువుచున్న విద్యార్థులకు వి. బి. జగన్నాథాచార్యులుగారు టోపు చెప్పిరి. నండ్లూరి శివరావుగారు జవాబు జెప్పిరి.

ఆంధ్రయూనివర్సిటీ టోపు ప్రతిపాదించుచు రెబ్బా ప్రగడ సుబ్బారావుగారు బి. ఎ. బి. ఎల్. గొప్ప యుపన్యాసముచేసిరి. వీరు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారి లోపములను కొంతవరకు చూపి, అభివృద్ధిమార్గములను చూపించిరి.

ఈటోపుకు రామలింగారెడ్డిగారు వచ్చినచో వారు జవాబు ఇచ్చియుండవలసినది. రెడ్డిగారు రానందున ఆంధ్రయూనివర్సిటీ సిండికేటు మొంబరకు విస్వా అప్పారావు పంతులుగారు జవాబు ఇచ్చుచు ప్రస్తుతము విశ్వవిద్యాలయ సంఘము విశ్వవిద్యాలయ స్వాతంత్ర్యము కొరకు కృషి సలుపుచున్నవనియు, ఉత్తమ విద్యా సంస్థలకు స్వాతంత్ర్యముండవలెనని చెప్పిరి. ప్రపంచమందెల్లడలను-సామాన్యదేశములో గాకున్నను, విశ్వవిద్యాలయసంస్థలకు ఇట్టి

సర్వత్రా గలదనియు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమువారు తమకు చేతనైనంతవరకు బాగుగా పనిచేయుటకు శక్తివంతులై తమ పని చేయుచున్నారనియు ఆంధ్రులందరియొక్క సహాయము అవసరమనియు జెప్పిరి.

అంతట భవిషిపాటి కామేశ్వరరావుగారు 'ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము, దాని హాస్టలు' అను విషయమును గురించి యొక చక్కని వ్యాసమును వ్రాసి చదివిరి. వీరి ఉపన్యాసము లో ప్రతివాక్యమునకు శ్రోతలు తమతమ అభిప్రాయమును తెలిపిరి.

శ్రీకృష్ణగారి ఉపన్యాసము

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముకొరకు ఆంధోళన జరపినవారిలో నేనొకడను గాని ఈ విశ్వవిద్యాలయమునకు నాకు ఎట్టి పూచిలేదు. ఇది చట్టముగనప్పటికి నేను ప్రైవేటుగా శిక్షణనిర్వహణకు సభ్యులమనగా నైనను లేను. నిజముగా ఆంధ్రులు పట్టు సర్వీసులలో చాల అధమముగా నున్నారు. ఇంపీరియలు ఫార్మెంటు సర్వీసుకు ఎవ్వరైనను ఆంధ్రులు దరఖాస్తులు పెట్టెదరేమోనని చాల ఆతురతగా ఎదురుచూచితినియు ఆ కాఖ తన యధీనములో నున్నంతవరకు ఒక్క ఆంధ్రుడైనను రాలేదనియు శ్రీకృష్ణగారు నెలవిచ్చిరి. ఇట్లేవ్యవసాయకాఖయందు గూడ పెద్ద యుద్ధోగములలోనున్న ఆంధ్రులసంఖ్య చాల తక్కువయినను పెద్ద యుద్ధోగములలో ఆంధ్రులు లేకుండుట ఆంధ్రుల పురోభివృద్ధికి చాల నష్టదాయకమనియు జెప్పిరి. ఇక ముందు పట్టుకు సర్వీసు కమిషను ద్వారా ప్రతి ఖాళీకిని ఉద్ధోగు లేర్పరచబడెదననియు, అప్పుడు ఇండియామెంట్లములో యొక్కవలెనైన వారినే తీసుకొందురు కాని వెనుకగానున్న రాష్ట్రములకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లుండవనియుజెప్పిరి. ప్రస్తుతమున్న, బహుళే మరీకొన్ని సంవత్సరములవరకున్న నేను ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ విషయములోగాని ఆంధ్రోద్యమములోగాని పాల్గొనలేక పోయినను ఈరెండు ఉద్యమములను జయప్రదముగా కాక యని కోరుచున్నాను. ధనము చాలినంత లేకున్నయెడల ఈ విశ్వవిద్యాలయముపట్ల ఏమియు ప్రయోజనముండదన్న విషయము మరుగుపరచుటలో నేమియు లాభము లేదు. ఈ సంస్థకు వలయు సామగ్రి సేకరణలేకపోయినచో శత్రు ఈవట్టును రద్దుపరచినను ఏమియును నష్టములేదు. ధన సంపత్తి లేని విశ్వవిద్యాలయములపట్ల ప్రయోజనము కూన్యము.

ప్రభుత్వముతో సంబంధించిన మనుష్యులు ఎట్టి సంచి సలహాలనిచ్చినను ఆసలహాలను అనుమానములతో అంగీకరించుట మనకు సామాన్యమైనది. ఈ అభిప్రాయము నాకు అర్థమగును. కాని ప్రస్తుతము విద్య రాష్ట్రప్రభుత్వమువారి ట్రాన్స్ఫర్లు కాఖయగుటవల్ల మిరనవసరముగా అనుమానములను చోటియొక్క డు. కాని మీ అభిప్రాయములను స్పష్టపరచుకొని, ఆ అభిప్రాయముల ప్రకారము కాసనసభలో ఎడతెగనట్టి ఆంధోళన చేయవలెను. అట్లు చేసినచో ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముయొక్క భావిదశ బాగండునని నాయుద్దేశము.

విద్యార్థులయొక్క బాహుబలము, శరీరసౌష్ఠ్యము, శిలము వీని నభివృద్ధిచేయనట్టి విద్యావిధానమువల్ల నేమియు ప్రయోజనముండదోదు. విద్యార్థులలో శిలము స్వతంత్రతలో చనాశక్తి, స్వయంసహాయము, ఈగుణముల నభివృద్ధిచేయవలెను. ఈ సద్గుణములను పెంపొందించుటకు ఉపాధ్యాయులు ఉత్తములయి యుండవలెననియు, వారి ఆదర్శములు వారివర్గములు, వారిఅలవాటులు ప్రశస్తమైనవిగా నుండవలెననియు శ్రీకృష్ణగారు చెప్పిరి. విద్యార్థుల శిలమును గురించి చాలవరకు ముచ్చటించును ముందు జీవితములో తెలివి తేలికలన్నను, పలుకుబడి కన్నున్ది, శిలము చాలవరకు సహాయముగా నుండుననియు, విశ్వాసపాత్రులుగను, స్వశక్తిమీద నాధారపడువారుగను విద్యార్థులు తయారుగావలెననియు, జెప్పిరి. దేశములో ప్రస్తుత కాలములో క్లిష్టముగా నున్న నిర్వాహకసమస్య పరిష్కారమునకుకూడ విద్యార్థుల శిలముమీదనే చాలవరకు ఆధారపడి యుండునని నుడిపిరి.

అంతట ఉదయము కార్యాలయసభలో చేసిన తీర్మానములు చదువబడెను. సభికులందరును తమ ఆమోదమును తెలిపిరి.

అంతట శ్రీకృష్ణగారిని తదితరు లందరకును శ్రీ పాలకోడేటి గారుమాత్రుగారు కృతజ్ఞులు తెలిపిరి.

సభ ముగియునప్పటికి రాత్రి 9 గంటల 30 నిమిషము లయినది. అనుతోత్సాహము పరిస్ఫుటమైనది.

హైదరాబాదు వార్తలు

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

ఆదిమాంధ్ర నేవాసంఘము

మార్చి 3:—గతశుక్రవారమునాడు సాయంత్రము ౬ గంటలవేళ ఆదిమాంధ్రవనతిగృహమునందు శ్రీకావ్యకంఠ గణపతి శాస్త్రులవారిని సన్మానించుటకై సభ జరిగెను. ఆనాడు సాయంత్రము ౫ గంటలవేళ శ్రీశాస్త్రుగారు ఆంధ్రజనకేంద్రసభకు కార్యనిర్వహణనుండి పల్లకిలో నుత్సవమునందు బయలుదేరిరి. ఆదిమాంధ్రనాయకులను స్థానిక ఆంధ్రప్రముఖులును అంటడచిరి. ఆదిమాంధ్రపాఠశాల బాలబాలికలు పల్లకిముందు బంటుల బాదుచుండిరి. ఆదిమాంధ్రవ్యాండు వనోపారమును సభ్యులు ముందెను. సుమారు మైలుదూరము ఉత్సవము నడచెను. భాగ్యతులగు ధర్మవీరవాసుననాయకుగారు శ్రీశాస్త్రుగారి నేవ నగ్గడించిరి. సంఘముపక్షమున సన్మానపత్ర మర్పింపబడెను. శ్రీయుత జయరావు బి. ఎస్. సి. గారి మనోహరములగు శ్లోకములును, పద్యములును చదివి యర్పింపబడెను. వ్యాయమూర్తి పండిత కేశవరావుగారు శాస్త్రుగారికిని సభాసభులకు వందనము లర్పించిరి. ఈయుత్సవమున కంతకును కారణభూతులగు శివ శ్రేష్ఠిభాగ్యరత్నవర్మగారు కడుజాగ్రత్త నుపవహించి వనోపార నాపుకొనజాలక అక్రమముల రాల్చిరి. ఆదిమాంధ్రవిద్యార్థులగు శ్రీయుత తాతయ్యగారును ప్రసంగము సల్పిరి. రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగిసెను.

శ్రీకావ్యకంఠగారి సంభాషణము

శుక్రవారమునాడు మధ్యాహ్నము 12 గంటలవేళ శ్రీశాస్త్రుగారు మాడపాటి హనుమంతరావుగారి గృహము "ఆంధ్రకుటీరము"నకు దయచేసిరి. గంటలలోపలనే పలువురుమిత్రుల కివార్త తెలిసి వారు శ్రీశాస్త్రుగారితో సంభాషింప గోరి వచ్చిరి. రెడ్డి విద్యాలయబోర్డులోనివిద్యార్థులును శ్రీయుత ప్రతాపరెడ్డిగారును దయచేసిరి. సుమారు రెండుగంటలవరకు సాయంత్రము ౫ గంటలవరకు స్థానికసమన్వయగూర్చి వివిధ ప్రశ్నములను శ్రీశాస్త్రుగారి నడిగిరి. వారి కన్నటికిరి శ్రీగారు సదుత్తరముల నొసగి తమ తహయమాల్యాభిప్రాయముల నెల్లడించిరి.

ఆంధ్రనువర్తన గ్రంథాలయము

సికింద్రాబాదులోని ఈసంస్థవారు గతశుక్రవారము శ్రీశాస్త్రుగారికి సన్మానపత్రమొసగిరి. విఖ్యాతులగు శ్రీమన గాలసంస్థానాధీశు లభ్యుత్తత వహించిరి.

బిరుదదానము

శ్రీశాస్త్రుగారికి సికింద్రాబాదు పౌరులు "మహామని" యను బిరుదము నర్పించుటకు శత్రు శుక్రవారమునాడు సాయంత్రము సభ జరపనున్నారు. ఎందలకొలది విద్యార్థులు ఈవిషయమున తమ వ్రాతపూర్వకమున సంగీకారము తెలిపియున్నారు. ఈసభకు ధర్మవీరవాసుననాయకుగారు అధ్యక్షతవహించురని తెలిసినది. శ్రీనాయకుగారి కార్యమున కెంతయు జిగియున్నారు.

సారాంశము

శ్రీకావ్యకంఠుని యాగమన దినమునుండి విసుగు విరామము లేక వారు నగరమునందును సికింద్రాబాదునందును వివిధ విషయములగుర్చి యుపవహించుచున్నారు. వీరి రాకవలన విద్యార్థులలో నూత్నోత్సాహము ఉద్భవించినదని చెప్పక తప్పదు. వీరి యుపన్యాసముల ధోరణిని, వీరి భావముల సామరస్యమును, అభిప్రాయప్రకటనమునందు వీరి నిర్భయత్వమును పూర్వాచారపరాయణులగు పండితులహృదయ మెప్పుకొనుచున్నారు.

శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారి వస్త్రీపూర్తి వైసందర్భమున మొదట శ్రీవారి సంపుటములను కొనువారికై ఇచ్చుట యత్నములు జరుగుచున్నవి. ఈకార్యమునకై శ్రీయుత జేమూరివిశ్వనాథశర్మగారి నలన సంపాదించి శ్రీయుత శ్రీకృష్ణగారు స్థానిక భాషాభిమానుల తోడ్పాటుతో కొంతపనిచేయుచున్నారు. శ్రీలక్ష్మీనరసింహముగారి విషయమున గౌరవమును, వారి రచనలమాధుర్యమును గ్రోలనాసక్తియుకల ఆంధ్ర సోదరులందరును ఈమహాత్మ్యమున తోడ్పడుట యుచితము.

రంజానునెల నెలవులు

రాబోవు 6 మార్చినుండి నెలదినములు మహమ్మదీయ సోదరులకు ఉపవాసపునెల కనుక మహాసంతసహించిన శ్రీని

వాసుప్రభువుగారి యజ్ఞప్రకారము పాఠశాలలు, కోర్టులు, ఇవి యవి యననేల ప్రభుత్వకార్యాలయములన్నియు రాజ్యము నందంతటను మూయబడియుండును. క్రిమినలుకోర్టులు మాత్రము ప్రతిదినము రెండుగంటలకాలము పనిచేయుచుండును. ఉద్దోగసభలు సకేర్లును (దేశకార్యతత్పరులగు వారైనచో) ఈ నెలలో చాలవని చేయగలిగియున్నారు. ఈవిషయమున కేంద్రసభకు కార్యదర్శిగారు దేశీయులకు ప్రబోధించియున్నారు.

పర్యటనము

కేంద్రసంఘము నుండి శ్రీశాస్త్రుగారికి ఈనెలలో కరీంనగరు జిల్లాలోని గ్రంథాలయములను సందర్శించియున్నారు.

శ్రీకావ్యకంఠగారి సత్కారము

శ్రీకావ్యకంఠ శాస్త్రుగారికి హనుమకొండలోని ఆంధ్రప్రముఖులగు శ్రీమదీరాజు రామకోటిశర్మరావుగారు హైదరాబాదునుండి వెళ్లినప్పుడు హనుమకొండలో నొకటి రెండుపన్యాసములియ్య నాహ్వానించియున్నారు.

రాష్ట్ర విద్యాలయములు

ఒకటి రెండు పాఠశాలలు మరల ఉంచబడునట్లు శాస్త్రుగారు కోరుతున్నారు. వరంగల్లు సుబేదారు పదవిపైన మార్క్స్వైజు ప్రహలాద్ సాహెబుగారు నియమితులైనారు. నిజారాష్ట్రాంధ్రదేశము రెవిన్యూవిషయములందు ఒక పరిపాలన క్రిందికి మరల వచ్చినవి. ఇది సంతోషవార్త. ఈ యధికారి ప్రధానస్థలము ఆంధ్రనగరమున ఓరుగల్లు నందుండుటయు చాల సంతోషకరము.

గుంటూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

తెన్ని సు పంచములు

మార్చి 6:— గుంటూరు నగరమున కీవత్సర మనేకవిధముల ప్రాముఖ్యమైనది. ఇదివరలో యీవట్టువాగులు కనివిని యెరుగని తీరున శ్రీపురపాలకాధ్యక్షుడు ఆరోగ్యవారము పురస్కరించుకొనబడుచున్నారని వేడుకల జరిపెను. సుప్రసిద్ధ తెలుమానులు రప్పింపబడినట్లు జరుపబడెను. అనేక వ్యాయములు, నాటక ప్రదర్శనములు, యుపన్యాసపరంపరలు జరిగెను. రెండవది తెన్ని సు పంచములు. ఆర్. వి. ప్రసాదరావు, మా. హనుమంతరావు, కోడూరి లక్ష్మీవతి, వారు మంచి నారాయణమూర్తి మన్నగువారు శ్రమపడి దక్షిణ హిందూదేశ తెన్ని సు పంచముల నెలకొల్పి నిన్నటితో పూర్తిజేసిరి. పట్టామున గల ఆంధ్రయులు హైదరాబాదుతో గలసి యాడుకొనుటకు మంచిపీలేర్పడెను. సింగిల్సు ఆటలో సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రవేత్తడగు నారాయణమూర్తిగారు ప్రసాదరావుగారిని యోడించిరి. డబుల్సు ఆటలో బందరు వాస్తవ్యులగు విశ్వారి నెట్టి సుబ్బరావు ప్రసాదరావుగార్లు, నారాయణమూర్తి, మాధవరెడ్డి హనుమంతరావుగార్లు నోడించిరి. షిల్లారి నెట్టిసోదరులు కడు చాకచక్యముతో వచ్చినబంతిని అణచుటములో, సానమును కనిజెట్టి అవోచ్ఛికి బంతినిబంపుటలో, యిద్దరు పలదగ్గరకు వచ్చి ప్రత్యేకముల బంతుల కనసికొనుటలో చాల నేర్పరితనమును గనబరచి మాపరుల హృదయములకు సురదైరి. నారాయణమూర్తిగారు గూడ తన సహజచాకచక్యమును గనబరచెను. కష్టపరంపరలలో జిక్కుమన్న సహాయులకా డుండుటచే వారియాట యంత యుత్సాహజనకముగ లేక మందముగ నుండెను.

పంచముల నింత జయప్రదముగా జరిపినందులకు కమిటీవారు వంద్యులు. ప్రత్యేకము మా యజ్ఞిహృటిపు యింజనీరుగా నుండిన డి.కె.నాగారు వారి సతీయ వచ్చి పంచముల జరిపించి చాల తోడ్పడిరి. జిల్లా జడ్జిగారు వాల్మీకిగారుగూడ చాల సహాయులైరి. పంచముల నేర్పాటుకు ముఖ్యులు శ్రీయుతులు నడింపల్లి వెంకట లక్ష్మీనరసింహరావుగారు ఆరోగ్యసంఘము నుండి రు 600 ల నొసగి శాశ్వతముగా నుండులాగున సింగిల్సు, డబుల్సుకు మూడు చక్కని రకతపాత్రల బహుమానముగా నిచ్చిరి. గెలిచినవారికి ప్రత్యేకముగా బహుమతుల నొసగిరి. పరగ్రామములనుండి వచ్చిన ఆటగాండ్రు చక్కని భోజనసదుపాఠములు జేయబడెను.

లాహోరు, మార్చి 6:— నేటిదినము పంజాబు కాసన సభలో సర్ గోపాలదాసు భండారిగారి మరణమునకు విచారము తెలుపుచు ఒక తీర్మానము గావించబడెను. పిమ్మట ఇష్టముపై అనధికారసభ్యులు మాట్లాడిరి. సభ సోహవారమువరకు ఆపుదల చేయబడెను.

వృత్తి

2598

భవిష్యత్తును గరించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు
0-0 వై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 ఐ పి ఖర్చులు 0-4-0
ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను
మానుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరు వణి.

ఆయుర్వేదావధ రత్నాశ్రమము
చరక చికిత్సాస్థానము.

ఆంధ్రవైద్యరత్నాశ్రమము భస్మకాళిక రు. 1
3048 దావరు తిరు వణి, తిరు వణి.

అభి కృత్యము

శ్రీ మత్కృత్య సంస్థానము 800 పుటలు జేయబడి
చదివినవారికి ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0 ఐ పి ఖర్చులు 0-4-0
ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను
మానుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరు వణి.

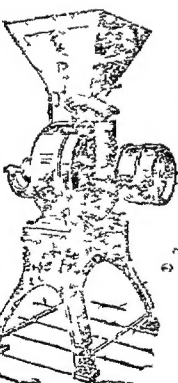
గురు నాదము

లక్ష్మణేశ్వరేశ్వర వ్యాఖ్యానము, మహామహాపాద్యాయ
య తాతా సుబ్బారాయ శాస్త్రి విరచింపబడినది
సంస్థానము 800 పుటలు జేయబడి
చదివినవారికి ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0 ఐ పి ఖర్చులు 0-4-0
ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను
మానుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరు వణి.

ఆంధ్ర భాషానుశాసనము.

ఇది రాజమండ్రి కార్యశాల ప్రచురించినది
సంస్థానము 800 పుటలు జేయబడి
చదివినవారికి ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0 ఐ పి ఖర్చులు 0-4-0
ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను
మానుమాన్ జ్యోతిషాలయము, తిరు వణి.

MACHINERY. 3392

Jus Grinding Mills—
With ball bearings & self-
sharpening stones
Disintegrators — Latest
types
Rice Machinery of every
description
T & O Brand Belting—
Special cotton and special
Solid-woven hair

Water Works fittings—Meters, valves etc.

Coffee Hand Mills—Latest improved designs.

White Artistic Cements.

Sole Agents in India, Burma & Ceylon—

THAKAR & OPADY,

23/22, Elphinstone Circle, Fort, Bombay.

ప్రాచీనార్యక థావళి గ్రంథమండలి

పూర్వమొందవచ్చిన ముద్రాపత్రములలో
అష్టాదశపురాణములలోనున్న యద్భుతకథలు గుర్తుకు
నుజుధమును వచనములో ప్రకటించుచున్నాము 3339

‘భారతకథావళి’ ప్రథమ గ్రంథము

తెలుగు భారతములో లేనివిహాడ మూలమునుండి తీసి
28 కథలను సులభమైన వ్రాసితిమి సమస్త పాఠకులు, యుక్తు
లును, ధర్మములును గలవు వెల చందాదారులకు 0-8-0
యిరుదులకు 0-10-0 చందాదారులకు ప్రవేశదక్షము 0-2-0
రాబోవు గ్రంథరాజము భాగవతకథావళితయారగుచున్నది
వలయువారు కం పీ బసవరాజుగారు, ఆంధ్రగోర్యాలవిద్య
యము-కొత్తూరు, పశ్చిమగోదావరి అని నాయనలయునుజిల్లా

కేవలసము త్వరపడుదు గుణముధికము

చంద్ర చూడపాకము

ధాతుపుష్టికారి.
శక్తివర్ధకము,
భాతుసంబంధవ్యాధులకూ, స్త్రీవ్యాధులకూ సంబంధించి వెల
నేరు ౧ కి సూచనాపాపాలు మాత్రము.

శ్రీ భద్ర శాంకరీరసము

జ్వరములకు రామబాణము. శివగోగములకు సంబంధించి
వెల ౫౦ మాత్రల డబ్బి ౧ కి రూపాయి ౧ మానద సకలవిధ
వ్యాధులకూ శాస్త్రసమ్మతమును మందులు దొరుకును త్వరలో
వ్రాయుదు.

ఆయుర్వేదకలావిభాగ విద్యాక కె. శేషశాస్త్రి ఎ.వి.ఎస్
8114 ఆయుర్వేదశాల, కృష్ణగిరి, మైసూరుడెలాఖ

2113 (‘సంజీవి’ రక్షతాయతు) (2)
Mesmerised Talisman.

దీనిని ధరించిన శక్తిశక్తులతో, సోపానము మొదలైనవి సోకవు
వ్యాధులు, ఆపదలు, గండములు తొలగును విశ్వరూపు,
ఆరోగ్యము, బలము, ధైర్యము, శక్తి, తెలివి, అనందము విచ్చును
పరీక్షలో జయము లభించును గొప్పవారి డయ్య లభించును
పని చేయరును వ్యాపారమును భూమివచ్చును అనేక విధముల
మెప్పు పొందినది 1-కి రూ 1-8, 2-కి రూ 2-12, 3-కి
రూ. 3-12, 4-కి రూ 6, 5-కి రూ 9, 6-కి రూ 12, 7-కి
రూ 15, 8-కి రూ 18, 9-కి రూ 21, 10-కి రూ 24, 11-కి
రూ 27, 12-కి రూ 30, 13-కి రూ 33, 14-కి రూ 36, 15-కి
రూ 39, 16-కి రూ 42, 17-కి రూ 45, 18-కి రూ 48, 19-కి
రూ 51, 20-కి రూ 54, 21-కి రూ 57, 22-కి రూ 60, 23-కి
రూ 63, 24-కి రూ 66, 25-కి రూ 69, 26-కి రూ 72, 27-కి
రూ 75, 28-కి రూ 78, 29-కి రూ 81, 30-కి రూ 84, 31-కి
రూ 87, 32-కి రూ 90, 33-కి రూ 93, 34-కి రూ 96, 35-కి
రూ 99, 36-కి రూ 102, 37-కి రూ 105, 38-కి రూ 108, 39-కి
రూ 111, 40-కి రూ 114, 41-కి రూ 117, 42-కి రూ 120, 43-కి
రూ 123, 44-కి రూ 126, 45-కి రూ 129, 46-కి రూ 132, 47-కి
రూ 135, 48-కి రూ 138, 49-కి రూ 141, 50-కి రూ 144, 51-కి
రూ 147, 52-కి రూ 150, 53-కి రూ 153, 54-కి రూ 156, 55-కి
రూ 159, 56-కి రూ 162, 57-కి రూ 165, 58-కి రూ 168, 59-కి
రూ 171, 60-కి రూ 174, 61-కి రూ 177, 62-కి రూ 180, 63-కి
రూ 183, 64-కి రూ 186, 65-కి రూ 189, 66-కి రూ 192, 67-కి
రూ 195, 68-కి రూ 198, 69-కి రూ 201, 70-కి రూ 204, 71-కి
రూ 207, 72-కి రూ 210, 73-కి రూ 213, 74-కి రూ 216, 75-కి
రూ 219, 76-కి రూ 222, 77-కి రూ 225, 78-కి రూ 228, 79-కి
రూ 231, 80-కి రూ 234, 81-కి రూ 237, 82-కి రూ 240, 83-కి
రూ 243, 84-కి రూ 246, 85-కి రూ 249, 86-కి రూ 252, 87-కి
రూ 255, 88-కి రూ 258, 89-కి రూ 261, 90-కి రూ 264, 91-కి
రూ 267, 92-కి రూ 270, 93-కి రూ 273, 94-కి రూ 276, 95-కి
రూ 279, 96-కి రూ 282, 97-కి రూ 285, 98-కి రూ 288, 99-కి
రూ 291, 100-కి రూ 294, 101-కి రూ 297, 102-కి రూ 300, 103-కి
రూ 303, 104-కి రూ 306, 105-కి రూ 309, 106-కి రూ 312, 107-కి
రూ 315, 108-కి రూ 318, 109-కి రూ 321, 110-కి రూ 324, 111-కి
రూ 327, 112-కి రూ 330, 113-కి రూ 333, 114-కి రూ 336, 115-కి
రూ 339, 116-కి రూ 342, 117-కి రూ 345, 118-కి రూ 348, 119-కి
రూ 351, 120-కి రూ 354, 121-కి రూ 357, 122-కి రూ 360, 123-కి
రూ 363, 124-కి రూ 366, 125-కి రూ 369, 126-కి రూ 372, 127-కి
రూ 375, 128-కి రూ 378, 129-కి రూ 381, 130-కి రూ 384, 131-కి
రూ 387, 132-కి రూ 390, 133-కి రూ 393, 134-కి రూ 396, 135-కి
రూ 399, 136-కి రూ 402, 137-కి రూ 405, 138-కి రూ 408, 139-కి
రూ 411, 140-కి రూ 414, 141-కి రూ 417, 142-కి రూ 420, 143-కి
రూ 423, 144-కి రూ 426, 145-కి రూ 429, 146-కి రూ 432, 147-కి
రూ 435, 148-కి రూ 438, 149-కి రూ 441, 150-కి రూ 444, 151-కి
రూ 447, 152-కి రూ 450, 153-కి రూ 453, 154-కి రూ 456, 155-కి
రూ 459, 156-కి రూ 462, 157-కి రూ 465, 158-కి రూ 468, 159-కి
రూ 471, 160-కి రూ 474, 161-కి రూ 477, 162-కి రూ 480, 163-కి
రూ 483, 164-కి రూ 486, 165-కి రూ 489, 166-కి రూ 492, 167-కి
రూ 495, 168-కి రూ 498, 169-కి రూ 501, 170-కి రూ 504, 171-కి
రూ 507, 172-కి రూ 510, 173-కి రూ 513, 174-కి రూ 516, 175-కి
రూ 519, 176-కి రూ 522, 177-కి రూ 525, 178-కి రూ 528, 179-కి
రూ 531, 180-కి రూ 534, 181-కి రూ 537, 182-కి రూ 540, 183-కి
రూ 543, 184-కి రూ 546, 185-కి రూ 549, 186-కి రూ 552, 187-కి
రూ 555, 188-కి రూ 558, 189-కి రూ 561, 190-కి రూ 564, 191-కి
రూ 567, 192-కి రూ 570, 193-కి రూ 573, 194-కి రూ 576, 195-కి
రూ 579, 196-కి రూ 582, 197-కి రూ 585, 198-కి రూ 588, 199-కి
రూ 591, 200-కి రూ 594, 201-కి రూ 597, 202-కి రూ 600, 203-కి
రూ 603, 204-కి రూ 606, 205-కి రూ 609, 206-కి రూ 612, 207-కి
రూ 615, 208-కి రూ 618, 209-కి రూ 621, 210-కి రూ 624, 211-కి
రూ 627, 212-కి రూ 630, 213-కి రూ 633, 214-కి రూ 636, 215-కి
రూ 639, 216-కి రూ 642, 217-కి రూ 645, 218-కి రూ 648, 219-కి
రూ 651, 220-కి రూ 654, 221-కి రూ 657, 222-కి రూ 660, 223-కి
రూ 663, 224-కి రూ 666, 225-కి రూ 669, 226-కి రూ 672, 227-కి
రూ 675, 228-కి రూ 678, 229-కి రూ 681, 230-కి రూ 684, 231-కి
రూ 687, 232-కి రూ 690, 233-కి రూ 693, 234-కి రూ 696, 235-కి
రూ 699, 236-కి రూ 702, 237-కి రూ 705, 238-కి రూ 708, 239-కి
రూ 711, 240-కి రూ 714, 241-కి రూ 717, 242-కి రూ 720, 243-కి
రూ 723, 244-కి రూ 726, 245-కి రూ 729, 246-కి రూ 732, 247-కి
రూ 735, 248-కి రూ 738, 249-కి రూ 741, 250-కి రూ 744, 251-కి
రూ 747, 252-కి రూ 750, 253-కి రూ 753, 254-కి రూ 756, 255-కి
రూ 759, 256-కి రూ 762, 257-కి రూ 765, 258-కి రూ 768, 259-కి
రూ 771, 260-కి రూ 774, 261-కి రూ 777, 262-కి రూ 780, 263-కి
రూ 783, 264-కి రూ 786, 265-కి రూ 789, 266-కి రూ 792, 267-కి
రూ 795, 268-కి రూ 798, 269-కి రూ 801, 270-కి రూ 804, 271-కి
రూ 807, 272-కి రూ 810, 273-కి రూ 813, 274-కి రూ 816, 275-కి
రూ 819, 276-కి రూ 822, 277-కి రూ 825, 278-కి రూ 828, 279-కి
రూ 831, 280-కి రూ 834, 281-కి రూ 837, 282-కి రూ 840, 283-కి
రూ 843, 284-కి రూ 846, 285-కి రూ 849, 286-కి రూ 852, 287-కి
రూ 855, 288-కి రూ 858, 289-కి రూ 861, 290-కి రూ 864, 291-కి
రూ 867, 292-కి రూ 870, 293-కి రూ 873, 294-కి రూ 876, 295-కి
రూ 879, 296-కి రూ 882, 297-కి రూ 885, 298-కి రూ 888, 299-కి
రూ 891, 300-కి రూ 894, 301-కి రూ 897, 302-కి రూ 900, 303-కి
రూ 903, 304-కి రూ 906, 305-కి రూ 909, 306-కి రూ 912, 307-కి
రూ 915, 308-కి రూ 918, 309-కి రూ 921, 310-కి రూ 924, 311-కి
రూ 927, 312-కి రూ 930, 313-కి రూ 933, 314-కి రూ 936, 315-కి
రూ 939, 316-కి రూ 942, 317-కి రూ 945, 318-కి రూ 948, 319-కి
రూ 951, 320-కి రూ 954, 321-కి రూ 957, 322-కి రూ 960, 323-కి
రూ 963, 324-కి రూ 966, 325-కి రూ 969, 326-కి రూ 972, 327-కి
రూ 975, 328-కి రూ 978, 329-కి రూ 981, 330-కి రూ 984, 331-కి
రూ 987, 332-కి రూ 990, 333-కి రూ 993, 334-కి రూ 996, 335-కి
రూ 999, 336-కి రూ 1002, 337-కి రూ 1005, 338-కి రూ 1008, 339-కి
రూ 1011, 340-కి రూ 1014, 341-కి రూ 1017, 342-కి రూ 1020, 343-కి
రూ 1023, 344-కి రూ 1026, 345-కి రూ 1029, 346-కి రూ 1032, 347-కి
రూ 1035, 348-కి రూ 1038, 349-కి రూ 1041, 350-కి రూ 1044, 351-కి
రూ 1047, 352-కి రూ 1050, 353-కి రూ 1053, 354-కి రూ 1056, 355-కి
రూ 1059, 356-కి రూ 1062, 357-కి రూ 1065, 358-కి రూ 1068, 359-కి
రూ 1071, 360-కి రూ 1074, 361-కి రూ 1077, 362-కి రూ 1080, 363-కి
రూ 1083, 364-కి రూ 1086, 365-కి రూ 1089, 366-కి రూ 1092, 367-కి
రూ 1095, 368-కి రూ 1098, 369-కి రూ 1101, 370-కి రూ 1104, 371-కి
రూ 1107, 372-కి రూ 1110, 373-కి రూ 1113, 374-కి రూ 1116, 375-కి
రూ 1119, 376-కి రూ 1122, 377-కి రూ 1125, 378-కి రూ 1128, 379-కి
రూ 1131, 380-కి రూ 1134, 381-కి రూ 1137, 382-కి రూ 1140, 383-కి
రూ 1143, 384-కి రూ 1146, 385-కి రూ 1149, 386-కి రూ 1152, 387-కి
రూ 1155, 388-కి రూ 1158, 389-కి రూ 1161, 390-కి రూ 1164, 391-కి
రూ 1167, 392-కి రూ 1170, 393-కి రూ 1173, 394-కి రూ 1176, 395-కి
రూ 1179, 396-కి రూ 1182, 397-కి రూ 1185, 398-కి రూ 1188, 399-కి
రూ 1191, 400-కి రూ 1194, 401-కి రూ 1197, 402-కి రూ 1200, 403-కి
రూ 1203, 404-కి రూ 1206, 405-కి రూ 1209, 406-కి రూ 1212, 407-కి
రూ 1215, 408-కి రూ 1218, 409-కి రూ 1221, 410-కి రూ 1224, 411-కి
రూ 1227, 412-కి రూ 1230, 413-కి రూ 1233, 414-కి రూ 1236, 415-కి
రూ 1239, 416-కి రూ 1242, 417-కి రూ 1245, 418-కి రూ 1248, 419-కి
రూ 1251, 420-కి రూ 1254, 421-కి రూ 1257, 422-కి రూ 1260, 423-కి
రూ 1263, 424-కి రూ 1266, 425-కి రూ 1269, 426-కి రూ 1272, 427-కి
రూ 1275, 428-కి రూ 1278, 429-కి రూ 1281, 430-కి రూ 1284, 431-కి
రూ 1287, 432-కి రూ 1290, 433-కి రూ 1293, 434-కి రూ 1296, 435-కి
రూ 1299, 436-కి రూ 1302, 437-కి రూ 1305, 438-కి రూ 1308, 439-కి
రూ 1311, 440-కి రూ 1314, 441-కి రూ 1317, 442-కి రూ 1320, 443-కి
రూ 1323, 444-కి రూ 1326, 445-కి రూ 1329, 446-కి రూ 1332, 447-కి
రూ 1335, 448-కి రూ 1338, 449-కి రూ 1341, 450-కి రూ 1344, 451-కి
రూ 1347, 452-కి రూ 1350, 453-కి రూ 1353, 454-కి రూ 1356, 455-కి
రూ 1359, 456-కి రూ 1362, 457-కి రూ 1365, 458-కి రూ 1368, 459-కి
రూ 1371, 460-కి రూ 1374, 461-కి రూ 1377, 462-కి రూ 1380, 463-కి
రూ 1383, 464-కి రూ 1386, 465-కి రూ 1389, 466-కి రూ 1392, 467-కి
రూ 1395, 468-కి రూ 1398, 469-కి రూ 1401, 470-కి రూ 1404, 471-కి
రూ 1407, 472-కి రూ 1410, 473-కి రూ 1413, 474-కి రూ 1416, 475-కి
రూ 1419, 476-కి రూ 1422, 477-కి రూ 1425, 478-కి రూ 1428, 479-కి
రూ 1431, 480-కి రూ 1434, 481-కి రూ 1437, 482-కి రూ 1440, 483-కి
రూ 1443, 484-కి రూ 1446, 485-కి రూ 1449, 486-కి రూ 1452, 487-కి
రూ 1455, 488-కి రూ 1458, 489-కి రూ 1461, 490-కి రూ 1464, 491-కి
రూ 1467, 492-కి రూ 1470, 493-కి రూ 1473, 494-కి రూ 1476, 495-కి
రూ 1479, 496-కి రూ 1482, 497-కి రూ 1485, 498-కి రూ 1488, 499-కి
రూ 1491, 500-కి రూ 1494, 501-కి రూ 1497, 502-కి రూ 1500, 503-కి
రూ 1503, 504-కి రూ 1506, 505-కి రూ 1509, 506-కి రూ 1512, 507-కి
రూ 1515, 508-కి రూ 1518, 509-కి రూ 1521, 510-కి రూ 1524, 511-కి
రూ 1527, 512-కి రూ 1530, 513-కి రూ 1533, 514-కి రూ 1536, 515-కి
రూ 1539, 516-కి రూ 1542, 517-కి రూ 1545, 518-కి రూ 1548, 519-కి
రూ 1551, 520-కి రూ 1554, 521-కి రూ 1557, 522-కి రూ 1560, 523-కి
రూ 1563, 524-కి రూ 1566, 525-కి రూ 1569, 526-కి రూ 1572, 527-కి
రూ 1575, 528-కి రూ 1578, 529-కి రూ 1581, 530-కి రూ 1584, 531-కి
రూ 1587, 532-కి రూ 1590, 533-కి రూ 1593, 534-కి రూ 1596, 535-కి
రూ 1599, 536-కి రూ 1602, 537-కి రూ 1605, 538-కి రూ 1608, 539-కి
రూ 1611, 540-కి రూ 1614, 541-కి రూ 1617, 542-కి రూ 1620, 543-కి
రూ 1623, 544-కి రూ 1626, 545-కి రూ 1629, 546-కి రూ 1632, 547-కి
రూ 1635, 548-కి రూ 1638, 549-కి రూ 1641, 550-కి రూ 1644, 551-కి
రూ 1647, 552-కి రూ 1650, 553-కి రూ 1653, 554-కి రూ 1656, 555-కి
రూ 1659, 556-కి రూ 1662, 557-కి రూ 1665, 558-కి రూ 1668, 559-కి
రూ 1671, 560-కి రూ 1674, 561-కి రూ 1677, 562-కి రూ 1680, 563-కి
రూ 1683, 564-కి రూ 1686, 565-కి రూ 1689, 566-కి రూ 1692, 567-కి
రూ 1695, 568-కి రూ 1698, 569-కి రూ 1701, 570-కి రూ 1704, 571-కి
రూ 1707, 572-కి రూ 1710, 573-కి రూ 1713, 574-కి రూ 1716, 575-కి
రూ 1719, 576-కి రూ 1722, 577-కి రూ 1725, 578-కి రూ 1728, 579-కి
రూ 1731, 580-కి రూ 1734, 581-కి రూ 1737, 582-కి రూ 1740, 583-కి
రూ 1743, 584-కి రూ 1746, 585-కి రూ 1749, 586-కి రూ 1752, 587-కి
రూ 1755, 588-కి రూ 1758, 589-కి రూ 1761, 590-కి రూ 1764, 591-కి
రూ 1767, 592-కి రూ 1770, 593-కి రూ 1773, 594-కి రూ 1776, 595-కి
రూ 1779, 596-కి రూ 1782, 597-కి రూ 1785, 598-కి రూ 1788, 599-కి
రూ 1791, 600-కి రూ 1794, 601-కి రూ 1797, 602-కి రూ 1800, 603-కి
రూ 1803, 604-కి రూ 1806, 605-కి రూ 1809, 606-కి రూ 1812, 607-కి
రూ 1815, 608-కి రూ 1818, 609-కి రూ 1821, 610-కి రూ 1824, 611-కి
రూ 1827, 612-కి రూ 1830, 613-కి రూ 1833, 614-కి రూ 1836, 615-కి
రూ 1839, 616-కి రూ 1842, 617-కి రూ 1845, 618-కి రూ 1848, 619-కి
రూ 1851, 620-కి రూ 1854, 621-కి రూ 1857, 622-కి రూ 1860, 623-కి
రూ 1863, 624-కి రూ 1866, 625-కి రూ 1869, 626-కి రూ 1872, 627-కి
రూ 1875, 628-కి రూ 1878, 629-కి రూ 1881, 630-కి రూ 1884, 631-కి
రూ 1887, 632-కి రూ 1890, 633-కి రూ 1893, 634-కి రూ 1896, 635-కి
రూ 1899, 636-కి రూ 1902, 637-కి రూ 1905, 638-కి రూ 1908, 639-కి
రూ 1911, 640-కి రూ 1914, 641-కి రూ 1917, 642-కి రూ 1920, 643-కి
రూ 1923, 644-కి రూ 1926, 645-కి రూ 1929, 646-కి రూ 1932, 647-కి
రూ 1935, 648-కి రూ 1938, 649-కి రూ 1941, 650-కి రూ 1944, 651-కి
రూ 1947, 652-కి రూ 1950, 653-కి రూ 1953, 654-కి రూ 1956, 655-కి
రూ 1959, 656-కి రూ 1962, 657-కి రూ 1965, 658-కి రూ 1968, 659-కి
రూ 1971, 660-కి రూ 1974, 661-కి రూ 1977, 662-కి రూ 1980, 663-కి
రూ 1983, 664-కి రూ 1986, 665-కి రూ 1989, 666-కి రూ 1992, 667-కి
రూ 1995, 668-కి రూ 1998, 669-కి రూ 2001, 670-కి రూ 2004, 671-కి
రూ 2007, 672-కి రూ 2010, 673-కి రూ 2013, 674-కి రూ 2016, 675-కి
రూ 2019, 676-కి రూ 2022, 677-కి రూ 2025, 678-కి రూ 2028, 679-కి
రూ 2031, 680-కి రూ 2034, 681-కి రూ 2037, 682-కి రూ 2040, 683-కి
రూ 2043, 684-కి రూ 2046, 685-కి రూ 2049, 686-కి రూ 2052, 687-కి
రూ 2055, 688-కి రూ 2058, 689-కి రూ 2061, 690-కి రూ 2064, 691-కి
రూ 2067, 692-కి రూ 2070, 693-కి రూ 2073, 694-కి రూ 2076, 695-కి